

Η πύλη του χρόνου και η αποστολή των πέντε

Ένα ταξίδι στο Μεσολόγγι
της πίστης και της ελευθερίας

Βοήθημα για τον Κατηχητή

© Αποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Ἰασίου 1, 115 21 Ἀθήνα
Κεντρικὴ Διάθεση: Τηλ. 210-8161.544, Fax 210-8161.557
Ἰστοσελίδα: www.apostoliki-diakonia.gr
Ἡλεκτρ. Ταχυδρομεῖο: info@apostoliki-diakonia.gr
Ἔκδοση Α' Ἰανουάριος 2026
Κ.Α. 99.18.069
ISBN 978-618-227-105-6

ΗΛΙΑ ΛΙΑΜΗ

Η ΠΥΛΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ & Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ

Ένα ταξίδι στο Μεσολόγγι της πίστης και της ελευθερίας

Βοήθημα για τον Κατηχητή

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προλόγισμα του Εκδότη	9
Πρόλογος του Συγγραφέα.....	11
Γενικές οδηγίες	13
• Το κατηχητικό βιβλίο των παιδιών	13
• Βοήθημα για τον Κατηχητή και τετράδια εργασίας	15
Εισαγωγή: Γνωριμία με το βιβλίο και τους ήρωές του	17
Κεφάλαιο 1^ο: «Ένα Ημερολόγιο, ένα ταξίδι καί μπελάδες...»	18
A' Μάθημα: Ο Τίμιος Σταυρός, η δύναμη και η ελπίδα κάθε Χριστιανού	18
B' Μάθημα: Ο Σταυρός και η αγάπη.....	20
Κεφάλαιο 2^ο: Τα ψέματα έχουν κοντά ποδάρια	22
A' Μάθημα: Ο Άγιος Δημήτριος.....	22
B' Μάθημα: Το μεγαλείο των Αγίων	25
Κεφάλαιο 3^ο: Βόλτα σε μια πολιορκημένη πόλη.....	27
A' Μάθημα: Τα Εισόδια της Θεοτόκου.....	27
B' Μάθημα: Η Παναγία Μητέρα μας.....	30
Κεφάλαιο 4^ο: Το μελάνι του Αγώνα.....	34
A' Μάθημα: Ο Άγιος Σπυρίδων.....	34
B' Μάθημα: Το μεγαλείο των Αγίων της Εκκλησίας μας	37
Κεφάλαιο 5^ο: Αγγελιοφόροι της Ελευθερίας.....	39
A' Μάθημα: Το πνευματικό νόημα των Χριστουγέννων	39
B' Μάθημα: Η εικόνα των Χριστουγέννων και τα Χριστουγεννιάτικα έθιμα.....	42
Κεφάλαιο 6^ο: Στα χέρια του εχθρού	46
A' Μάθημα: Το πνευματικό νόημα των Θεοφανείων	46
B' Μάθημα: Τα Θεοφάνεια και το προσωπικό μας βάπτισμα.....	49
Κεφάλαιο 7^ο: Η τελευταία αποστολή του Μισούλη	52
Μάθημα: Το πνευματικό νόημα της Υπαπαντής	52
Κεφάλαιο 8^ο: Το ημερολόγιο του Νίκου	55
Μάθημα: Το πνευματικό νόημα του Ευαγγελισμού της Παναγίας.....	55

Κεφάλαιο 9^ο: Το σχέδιο της Εξόδου	58
Μάθημα: Το πνευματικό νόημα της Κυριακής των Βαΐων.....	58
Κεφάλαιο 10^ο: Η νύχτα της Εξόδου	61
Μάθημα: Από τον Μυστικό Δείπνο στην Ανάσταση.....	61
Κεφάλαιο 11^ο: Ο ήρωας με το ράσο	65
Μάθημα: Το πνευματικό περιεχόμενο της Ανάληψης	65
Κεφάλαιο 12^ο: Ένα γελέκι στη σκηνή	69
Μάθημα: Ο Θεός είναι πάντα δίπλα μας.....	69

Προλόγισμα του Εκδότη

Η ΠΥΛΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ και η Αποστολή των Πέντε: Ένα ταξίδι στο Μεσολόγγι της πίστης και της ελευθερίας, τιλοφορείται το νέο κατηχητικό βοήθημα, σχεδιασμένο από την Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος για να καθοδηγήσει τους κατηχητές στο έργο τους. Ειδικότερα, το παρόν βοήθημα αποτελεί έναν συνδυασμό θρησκευτικής αγωγής και τοπικής ιστορίας, με σκοπό να βοηθήσει τα παιδιά να γνωρίσουν τις βασικές αξίες της Ορθόδοξης πίστης και ταυτόχρονα να εμβαθύνουν στην τοπική πολιτιστική κληρονομιά του Μεσολογγίου, μέσα από μια αφηγηματική, παιδαγωγική και βιωματική προσέγγιση.

Ξεφυλλίζοντας τις σελίδες του, διαπιστώνουμε τα βασικά χαρακτηριστικά του: Συνδέεται η πίστη με την τοπική ιστορία της Εξόδου του Μεσολογγίου· παρουσιάζονται ήρωες και άγιοι ως παραδείγματα θυσίας, πίστης και ελευθερίας· μέσα από αφηγήσεις, δραστηριότητες, επισκέψεις σε χώρους, ερωτήσεις και συζητήσεις, τα παιδιά συμμετέχουν ενεργά. Κι όλα αυτά με διδακτικούς άξονες την Αγία Γραφή, την Ορθόδοξη Δογματική, την Αγιολογία, τη Λατρεία και την Ιστορία.

Παραλείπουμε πολλά σημαντικά σημεία του βοηθήματος προκειμένου να τονίζουμε την παιδαγωγική φιλοσοφία του: Το βοήθημα προωθεί την καλλιέργεια πνευματικής ταυτότητας των παιδιών, με έμφαση στην ενσυναίσθηση, συμμετοχή, αυτενέργεια και βιωματική μάθηση. Βασικός στόχος είναι να νιώσουν τα παιδιά μέλη μιας κοινότητας πίστης και ιστορικής συνέχειας, και να αναπτύξουν ηθική συνείδηση βασισμένη σε πρότυπα αγίων και ηρώων. Τα παιδιά οδηγούνται στην ανακάλυψη του μεγαλείου των Αγίων: Οι ήρωες, μέσα από την επαφή τους με μορφές όπως ο Άγιος Δημήτριος και ο Άγιος Σπυρίδων, έρχονται σε επαφή με το «μεγαλείο των Αγίων της Εκκλησίας μας». Αυτή η γνωριμία τους επιτρέπει να κατανοήσουν τη δύναμη της πίστης και την ελπίδα που προσφέρει ο Τίμιος Σταυρός.

Επίσης, δίνεται έμφαση στην κατανόηση του πνευματικού νοήματος: Η αποστολή περιλαμβάνει την εμβάθυνση στο πνευματικό περιεχόμενο των μεγάλων εορτών της Χριστιανοσύνης, όπως τα Χριστούγεννα, τα Θεοφάνια, η Υπαπαντή και ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου. Παράλληλα, οι ήρωες μαθαίνουν για τον ρόλο της πίστης σε ιστορικές στιγμές, εξερευνώντας θέματα όπως: «Το μελάνι του Αγώνα», την αποστολή του Μιαούλη και τη δράση του «ήρωα με το ράσο». Η πορεία των ηρώων και η αποστολή τους ολοκληρώνεται με τη θεμελιώδη διαπίστωση ότι «Ο Θεός είναι πάντα δίπλα μας».

Συνολικά, η αποστολή των ηρώων δεν είναι απλώς ένα ταξίδι στον χρόνο, αλλά μια πνευματική αναζήτηση που αποσκοπεί στο να διδάξει στα παιδιά (τους αναγνώστες) τη δύναμη της αλήθειας έναντι του ψεύδους και την πνευματική ελευθερία.

* * *

Η Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος, με βαθύ αίσθημα ευθύνης για την πνευματική καλλιέργεια της νέας γενιάς, προχωρά στην παρούσα έκδοση, με στόχο η συνάντηση των παιδιών-ηρώων με τους Αγίους να λειτουργήσει ως φωτεινός πνευματικός φάρος μέσα στην «Πύλη του Χρόνου». Παρά το γεγονός ότι οι ήρωες

διαβαίνουν εποχές άγνωστες και συχνά δύσβατες, το ζωντανό παράδειγμα και το πνευματικό μεγαλείο των Αγίων τους προσφέρουν τον απαραίτητο προσανατολισμό, ενισχύοντας τη βεβαιότητα ότι ουδέποτε πορεύονται μόνοι. Επαίνους θερμούς απευθύνουμε προς τον αγαπητό κ. Ηλία Λιαμή, συγγραφέα του παρόντος βοηθήματος, για την έμπνευση, την αφοσίωση και τον μόχθο της δημιουργίας του.

Αθήνα, 4 Ιανουαρίου 2026

Μνήμη Νικηφόρου οσίου του λεπρού

† Ο Φαναρίου Αγαθάγγελος
Γενικός Διευθυντής της Αποστολικής Διακονίας
της Εκκλησίας της Ελλάδος

Πρόλογος του Συγγραφέα

Αγαπημένοι κατηχητές, Αγαπημένες κατηχήτριες,

Το βοήθημα αυτό έχει σκοπό να σας διευκολύνει στο κατηχητικό σας μάθημα, όπως θα διαμορφωθεί από το κατηχητικό βιβλίο **«Η πύλη του χρόνου και η αποστολή των πέντε. Ένα ταξίδι στο Μεσολόγγι της πίστης και της ελευθερίας»**.

Όπως καλά γνωρίζετε, η κατήχηση αποτελεί σημαντικότερο παράγοντα του πνευματικού έργου της Εκκλησίας μας. Αποτελεί πνευματική γέφυρα που ενώνει τις γενεές των πιστών αλλά και πνευματική σκυταλοδρομία, η οποία μεταφέρει το μήνυμα του Ευαγγελίου και το παραδίδει στους νεώτερους.

Στον ζήλο και την κατάρτισή σας εναποθέτει η Εκκλησία μας τη διαμόρφωση συνειδητών πιστών, με αγάπη για τον Χριστό και την Ορθοδοξία, με γνώση του Ευαγγελίου και του λόγου των Πατέρων της Εκκλησίας και με αποφασιστικότητα ανάληψης ενός πνευματικού αγώνα που θα τους εξασφαλίσει:

- καρτερία και αισιοδοξία,
- ελπίδα και ποιοτικές ανθρώπινες σχέσεις,
- αντίσταση στους πειρασμούς και ετοιμότητα προσφοράς σε κάθε άνθρωπο, αλλά και θα τους προετοιμάσει για την αιωνιότητα.

Κύριο παράγοντα επιτυχίας της κατήχησης αποτελεί ο αποστολικός ζήλος και η διάθεση προσφοράς χρόνου και δυνάμεων εκ μέρους σας. Μπορούν όμως αποφασιστικά να συντελέσουν, η παιδαγωγική κατάρτιση, η δημιουργία κατάλληλου εξοπλισμού (ειδικά διαμορφωμένοι χώροι διδασκαλίας, συσκευές ήχου και εικόνας κ.λπ.), καθώς και η ύπαρξη σύγχρονων κατηχητικών βιβλίων και βοηθημάτων.

Είναι γεγονός πως ο τρόπος διδασκαλίας και οι παιδαγωγικές ανάγκες αλλάζουν με ραγδαίους ρυθμούς. Μέσα σε αυτές τις συνθήκες, η Εκκλησία μας αναζητά διαρκώς τρόπους να βελτιώσει την κατήχηση και να ανταποκριθεί στις σύγχρονες ανάγκες των νέων γενεών. Το Διαδίκτυο και η εικονική πραγματικότητα, σε συνδυασμό με την τεχνική νοημοσύνη, διαμορφώνουν καθημερινά νέα δεδομένα. Συγχρόνως όμως, μας αποκαλύπτουν το πόσο χρήσιμοι μπορεί να είναι τρόποι και εργαλεία που έρχονται από το παρελθόν και που αποδεικνύουν καθημερινά την αξία και την αποτελεσματικότητά τους.

Ένα τέτοιο εργαλείο είναι και το βιβλίο. Τα πλεονεκτήματά του είναι πολλά. Ιδιαίτερα όμως στην κατήχηση, το βιβλίο αποτελεί τον σύνδεσμο ανάμεσα στο παιδί και το κατηχητικό σχολείο του. Είναι εκείνο το αντικείμενο που δημιουργεί δεσμούς με το κατηχητικό μάθημα. Είναι εκείνη η έντυπη συντροφιά που συντροφεύει, αλλά και αποθηκεύει στις σελίδες του μήνυμα. Στη ζωή που τρέχει με γοργούς ρυθμούς, το κατηχητικό βιβλίο θα είναι πάντα ένα αναμνηστικό που θα θυμίζει όμορφες στιγμές, αλλά και τα πρώτα βήματα στην πίστη.

Με αυτή ακριβώς τη στοχοθεσία δημιουργήθηκε από τη συγγραφέα Πηνελόπη Μωραΐτου το βιβλίο **«Η πύλη του χρόνου και η αποστολή των πέντε. Ένα ταξίδι στο Μεσολόγγι της πίστης και της ελευθερίας»**, μετά από ανάθεση της Ιεράς Μητροπόλεως Αιτωλίας και Ακαρνανίας. Κύριος σκοπός του είναι να συνδέσει την διδασκαλία της Εκκλησίας μας με την τοπική ιστορία και παράδοση. Ο σκοπός αυτός ανταποκρίνεται σε μια θεμελιώδη παιδαγωγική αρχή, η οποία θέλει την γνώση να είναι συνδεδεμένη με τις προσλαμβάνουσες παραστάσεις των παιδιών και με τις εμπειρίες από την καθημερινότητα του τόπου τους. Επιπλέον, αφορμή της διαμόρφωσης του κατηχητικού βιβλίου αποτελεί η επέτειος των 200 χρόνων από την ηρωική Έξοδο του Μεσολογγίου.

Η.Λ.

Το κατηχητικό βιβλίο των παιδιών

Εν μέσω μιας περιρρέουσας ατμόσφαιρας, που θεωρεί το βιβλίο ως παρωχημένο τρόπο διδασκαλίας, έρχεται η παιδαγωγική πρακτική να αναδείξει το εκπαιδευτικό βιβλίο ως καθοριστικό μέσον εμπέδωσης, αλλά και δημιουργία δεσμού με το μάθημα και στην προκειμένη περίπτωση με το κατηχητικό μάθημα. Για τον λόγο αυτό, καταβλήθηκε προσπάθεια, ώστε το κατηχητικό βιβλίο να μην αποτελέσει απλώς ένα αντικείμενο εκπαιδευτικής ύλης, αλλά δελεαστικό ερέθισμα για γνωριμία του παιδιού με το Ορθόδοξο δόγμα, την Ορθόδοξη λατρεία, την Ορθόδοξη πνευματική ζωή, αλλά και με τον χώρο όπου τα παιδιά γεννήθηκαν και μεγαλώνουν. Καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια, ώστε το βιβλίο να δίνει την αίσθηση ενός έντυπου «φίλου», που συντροφεύει τα παιδιά σε περιπέτειες και δραστηριότητες.

Έτσι, η πόλη του Μεσολογγίου, με την τοπογραφία και την ιστορία του, ιδιαίτερα με τα γεγονότα των πολιορκιών και της ηρωικής εξόδου των κατοίκων του, συμβάλλει στην διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης τοπικής, εθνικής, αλλά και πνευματικής ταυτότητας, που αφορά το κάθε παιδί. Τα πρόσφατα και καθιερωμένα πλέον παιδαγωγικά συμπεράσματα επισημαίνουν πως, προκειμένου το κάθε παιδί να αφομοιώσει πληροφορίες, επιβάλλεται να ενεργοποιηθούν, πέραν της νόησης, το συναίσθημα και οι αισθήσεις. Αυτά κινητοποιούνται, όταν η εκκίνηση προς την γνώση τοποθετηθεί στα καθημερινά ερεθίσματα και στο γενικότερο περιβάλλον, μέσα στο οποίο κινείται.

■ Η βιωματική συμμετοχή

Πέραν όλων όμως, πρέπει να ενισχυθεί το αίσθημα της συμμετοχής. Και μάλιστα συμμετοχής μέσα στην ιστορία που ακούν. Γι' αυτό τον λόγο τα παιδιά γίνονται συγχρόνως αναγνώστες και πρωταγωνιστές. Καλούνται να επισκεφτούν τους ίδιους τόπους με τους ήρωες του βιβλίου. Μοιράζονται τις αναζητήσεις τους και επιδιώκουν ένα κοινό στόχο μαζί τους.

Επιπλέον, δίνονται αφορμές για δράσεις, που ξεπερνούν την κατηχητική αίθουσα και εξαπλώνονται σε ολόκληρη την πόλη. Τα παιδιά επισκέπτονται τους χώρους που περιγράφονται στο βιβλίο, αναζητούν επιπλέον πληροφορίες, έχουν την δυνατότητα να γνωριστούν με ανθρώπους που ξέρουν πρόσωπα και πράγματα, και τέλος, έχουν την ευκαιρία να δημιουργήσουν σταδιακά έναν οδηγό, ξεδιπλώνοντας την δημιουργικότητά τους.

■ Τύποι μαθήματος

Όσον αφορά το μάθημα, έχουμε πλέον τη δυνατότητα πολλών τύπων μαθημάτων, τα οποία μπορούμε να εναλλάσσουμε, αναλόγως των δεξιοτήτων μας και του υλικού των παιδιών που έχουμε ενώπιόν μας.

Μπορούν, λοιπόν, να διαμορφωθούν οι εξής τύποι μαθήματος:

1. Ο κλασικός τρόπος της διδασκαλίας με κεντρικό πρωταγωνιστή τον δάσκαλο-Κατηχητή είναι αποτελεσματικός, αρκεί να υπάρχει η δυνατότητα καθαρού και ζωντανού λόγου με στοιχεία θεατροποίησης. Τα τελευταία χρόνια έχουν αυξηθεί κατακόρυφα τα σεμινάρια αφήγησης, καθώς και σεμινάρια απλής θεατρικής εκφοράς ιστοριών.
2. Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία βασίζεται στη δημιουργία μικρών ομάδων, των οποίων τα μέλη συν-

εργάζονται, με σκοπό να παρουσιάσουν κάτι στην τάξη. Η μέθοδος αυτή εισάγει και τα παιδιά στη δημιουργία του μαθήματος, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να διαμορφώσουν τη γνώση και την πληροφορία. Προϋποτίθεται «έξυπνη» διαμόρφωση ομάδων, με ισορροπίες και στοχευόμενο έργο. Απαιτείται επίσης προετοιμασία, ώστε να υπάρχει διαθέσιμο υλικό που θα διανεμηθεί στις ομάδες και που, κατόπιν, θα αλληλοσυμπληρωθούν.

3. Μια τρίτη, ενδιάμεση μέθοδος είναι η παρουσίαση ερεθισμάτων, τα οποία θα βάλουν τα παιδιά στη διαδικασία να αναρωτηθούν για κάτι. Διαβάζουμε μία ιστορία ή και χρησιμοποιούμε το υλικό του βιβλίου, ζητώντας από τα παιδιά να επιλέξουν μία λέξη ή ένα γεγονός που τους έκανε εντύπωση, ώστε από εκεί να ξεκινήσει το μάθημα. Πρόκειται για τη διαδικασία της αφόρμησης, η οποία αποτέλεσε βασικό στόχο του βιβλίου των παιδιών, μέσα από τις περιπέτειες των πρωταγωνιστών του. Μεγάλη αποτελεσματικότητα έχει η επίσκεψη ή η περιήγηση σε εξωτερικούς χώρους, ναούς κ.λπ. Ας μην ξεχνάς πως στο βιβλίο αναφέρονται ναοί, στους οποίους η επίσκεψη μπορεί να προσφέρει ευρύτερα ερεθίσματα, όπως τις εικόνες, τη ναοδομία, τα ιερά σκεύη και τα άλλα αντικείμενα της Λατρείας μας.

Γενικά, κεντρικό ζητούμενο είναι η έκπληξη των παιδιών, από την οποία θα προκύψει το ενδιαφέρον. Για αυτό και έχει σημασία η εναλλαγή «συνταγών» και η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συμμετοχή τους.

Το ίδιο σημαντική είναι και η δημιουργία δραστηριοτήτων που εμπλέκουν την κίνηση, το συναίσθημα και τη φαντασία τους. Ένα σχέδιο το οποίο θα κληθούν να χρωματίσουν, με μια μικρή επεξήγηση μπορεί να αφήσει στην ψυχή τους πολύ περισσότερα πράγματα από ένα

άρτιο μάθημα απλής αφήγησης. Γι' αυτό και έχει σημασία ο εξοπλισμός:

Το Βοήθημα του Κατηχητή, το οποίο κρατάτε στα χέρια σας, έχει ως σκοπό τον πολλαπλασιασμό της αποτελεσματικότητας του βιβλίου, την τροφοδοσία σας με παιδαγωγικό και πνευματικό υλικό, καθώς και σενάριο μαθήματος, το οποίο αποτελεί πλέον απαραίτητο εργαλείο σε κάθε είδους διδασκαλία.

Πέραν αυτών όμως, βασική προϋπόθεση επιτυχίας του κατηχητικού σας έργου αποτελεί η βαθιά γνώση του περιεχομένου αλλά και της στοχοθεσίας, τόσο του βιβλίου κατήχησης όσο και του κατηχητικού βοηθήματός σας. Μέσω αυτής, το έργο σας θα γίνει ευκολότερο, η διδακτική σας πράξη θα γίνει πιο ανάλαφρη και ευρηματική και η αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας διαρκώς θα σας ενθαρρύνει να ανακαλύψετε νέους τρόπους και να αυτοσχεδιάσετε. Το κυριότερο όμως είναι πως οι μαθητές σας θα αντιληφθούν αμέσως τη συγκρότηση και την καλή σας διάθεση και θα ανταποκριθούν με τέτοιο τρόπο που θα σας εκπλήξει.

Αποτελεί επιλογή του Κατηχητή, αναλόγως των γνώσεων και της προτίμησής του, το βάρος που θα προσδώσει στον κάθε άξονα. Στο παρόν βοήθημα, θα αναπτυχθεί το σενάριο του κάθε μαθήματος ως μια πρώτη παιδαγωγική-κατηχητική πρόταση, η οποία επιδέχεται εμπλουτισμό και επαναπροσδιορισμό.

Για τον σκοπό αυτό, προτείνονται σενάρια διαλόγων. Είναι αυτονόητο πως ο κάθε διάλογος μπορεί να έχει διαφορετική εξέλιξη. Το ζητούμενο είναι όμως ο τελικός στόχος. Επιπλέον παράγοντας εξέλιξης του μαθήματος είναι και ο οπτικοακουστικός εξοπλισμός. Ένας προτζέκτορας ή, ακόμη καλύτερα, ένας διαδραστικός πίνακας, είναι αυτονόητο πως προσδίδουν στον Κατηχητή πολλαπλές επιλογές. Ακόμη όμως και χωρίς αυτά,

Στο βοήθημα του Κατηχητή παραλείπονται λεπτομέρειες για ιστορικά γεγονότα και άλλες πληροφορίες θρησκευτικού, λατρευτικού και πατριωτικού περιεχομένου, καθώς η πρόσβαση σε αυτές είναι απλούστατη μέσω Διαδικτύου. Ζητούμενο είναι η οργάνωση του μαθήματος και η ισορροπία ανάμεσα στη γνώση που παρέχουμε στα παιδιά και στη δυνατότητά τους να προβληματιστούν και να συμμετάσχουν με τις δικές τους απόψεις και την αυτενέργεια.

μια ζωντανή διήγηση, ένα τραγούδι ή μια λιτή δραματοποίηση ενός γεγονότος είναι αρκετά για να επιτύχουν τον στόχο του μαθήματος. Στην καθηκτική ιστοσελίδα της Ιεράς Συνόδου catichisi.gr θα βρεις πλούσιο υλικό σε πολλούς τομείς και για όλες τις βαθμίδες. Πολλές δραστηριότητες υπάρχουν επίσης και στην ενότητα των Θρησκευτικών στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (<http://iep.edu.gr/el/thriskoftika-ypostixiriktiko-yliko>).

Πιθανόν και εσύ να έχεις εντοπίσει ανάλογες πηγές υλικού, μεθόδων και δραστηριοτήτων. Η υπεραφθονία μέσωσν εμπειρέχει και έναν κίνδυνο: Την συναίσθηση μιας ανεπάρκειας, μπροστά σ' αυτά που θα μπορούσαν να γίνουν.

Η αλήθεια είναι πως δεν είναι όλα για όλους. Είναι απαραίτητο, ο καθένας από εμάς να εντοπίσει τα δικά του εργαλεία και να εμβαθύνει σ' αυτά με συνέπεια.

Βοήθημα για τον Κατηχητή και τετράδια εργασίας

■ Παιδαγωγικές δυνατότητες του βοηθήματος:

Το καθηκτικό βοήθημα στηρίζεται σε πέντε άξονες:

- Βίβλος
- Ορθόδοξη δογματική
- Αγιολογία
- Λατρεία
- Ιστορία

■ Τα σχέδια μαθήματος:

Τα σχέδια μαθήματος που ακολουθούν, προτείνουν τις κεντρικές ιδέες που πρέπει να αναδειχθούν και τους παιδαγωγικούς στόχους που πρέπει να επιτευχθούν.

Δίνεται ιδιαίτερη σημασία σε μια στοιχειώδη θεολογική προσέγγιση, που θα εμπλουτίσει θεολογικά τον Κατηχητή και θα ενεργοποιήσει και τη δική του επιθυμία για προσωπική ωρίμανση.

Δίνονται ερωτήσεις για επιπλέον συζήτηση, αλλά και εφαρμογή των αληθειών της πίστης στην καθημερινότητα.

Όπου είναι δυνατόν, προτείνονται ενδεικτικοί διάλογοι.

■ Όλα αυτά αποσκοπούν σε δύο βασικούς στόχους:

A. Τα παιδιά να αισθανθούν ενεργά μέλη μιας κοινότητας: της πατρίδας τους, της πόλης τους και της Εκκλησίας.

B. Τα παιδιά να αισθανθούν ως ενεργοί κρίκοι μιας ιστορίας, εθνικής και εκκλησιαστικής, που έρχεται από το παρελθόν και θα συνεχίσει να κινείται προς το μέλλον.

Όπως θα διαπιστώσεις, ορισμένα κεφάλαια είναι ιδιαίτερα πυκνά σε πληροφορίες και θεολογικά νοήματα. Αυτό οφείλεται στο ότι το βιβλίο των παιδιών έχει ως σκοπό τη στοιχειώδη κατήχηση μέσα σε περιορισμένο χρόνο. Κρίθηκε λοιπόν αναγκαίο να αναφερθούν βασικά στοιχεία της πίστης μας, έστω κι αν διδαχθούν με τρόπο λιτό και επιγραμματικό.

Στα κεφάλαια αυτά, η επιλογή των προτεραιοτήτων επαφίεται σ' εσένα. Έχεις επίσης την επιλογή να επεκτείνεις ένα κεφάλαιο σε δύο συναντήσεις. Καθοριστικό παράγοντα, άλλωστε, θα αποτελέσουν το ενδιαφέρον και οι προτιμήσεις των παιδιών.

■ Βασικός εξοπλισμός:

Για τον Κατηχητή:

- Ένα εύχρηστο Ευαγγέλιο, διαθέσιμο ανά πάσα στιγμή.
- Ειδικά διαμορφωμένη αίθουσα, όπου είναι δυνατόν.
- Μια διαμορφωμένη γωνιά στον τοίχο όπου τα παιδιά θα αναρτούν τις εργασίες τους. Μπορεί να είναι ένας πίνακας από φελλό ή ακόμα και απλό χαρτί του μέτρου.

- Το κατηχητικό βιβλίο.
- Τον κατάλογο των παιδιών. (Σε κάθε μάθημα παίρνουμε παρουσίες. Αν κάποιο παιδί λείπει, ρωτάμε τα άλλα παιδιά αν γνωρίζουν κάτι για τον λόγο της απουσίας του. Είναι σημαντικό να έχουμε απευθείας επικοινωνία με το κάθε παιδί και μέσω μηνύματος να επικοινωνήσουμε μετά το μάθημα. Είναι όμορφο να αισθάνεται το παιδί πως μας έλειψε. Ενημερώνουμε τους γονείς. Γενικά ενισχύουμε όσο μπορούμε τη σχέση μας με κάθε παιδί ξεχωριστά).
- Εκτυπωμένο το σχέδιο μαθήματος με μαρκαρισμένα προεπιλεγμένα σημεία που θα στηρίξουν τη ροή.
- Απόθεμα από κραγιόνια, κόλλα, λευκά χαρτιά.
- Οπτικοακουστικό υλικό εάν υπάρχει διαθεσιμότητα συσκευών εικόνας και ήχου.

Για τα παιδιά:

- Το βιβλίο τους.
- Το τετράδιό τους για δικές τους σημειώσεις. Είναι σημαντικό για τα παιδιά να αισθάνονται πως κρατούν ένα κατηχητικό ημερολόγιο που θα αποτελέσει στο μέλλον ένα αναμνηστικό, πολύ ανθεκτικότερο από ηλεκτρονικές αναμνήσεις αποθηκευμένες σε ένα κινητό ή σε έναν υπολογιστή.

Εύχομαι, το βιβλίο αυτό, σε συνδυασμό με τα χαρίσματα και τον ζήλο σας, να γεμίσει την ψυχή σας με την ικανοποίηση που προσφέρει πάντοτε η ανιδιοτελής προσφορά και να συμβάλει και στη δική σας πνευματική ωρίμανση. Ας ευχηθούμε όμως και όλοι μαζί, η προσπάθειά σας αυτή να συμβάλει στη δημιουργία ενός εκκλησιαστικού σώματος με βαθιά πίστη, πνευματική ωριμότητα και συνειδητοποίηση της αποστολής όλων μας στον σύγχρονο κόσμο.

Η.Λ.

Γνωριμία με το βιβλίο και τους ήρωές του

ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ ΠΙΣΤΗ

Παίρνεις στα χέρια σου το βιβλίο και καλείς τα παιδιά να το ξεφυλλίσετε μαζί. Επισημαίνεις τα όμορφα χρώματα, τις εικόνες και τα σκίτσα και τους παρουσιάζεις λίγα εισαγωγικά στοιχεία για τα κεφάλαια και το πώς είναι δομημένα.

Κατόπιν τούς διαβάζεις το **μήνυμα του Μητροπολίτη**.

Στη συνέχεια, τους συστήνεις τους **ήρωες τις ιστορίας** και τα καλείς να διαλέξουν κάποιον από τα παιδιά για πιο στενό τους φίλο.

Γυρίζοντας τη σελίδα, λες λίγα λόγια για **τα δικαιώματα των παιδιών στη μόρφωση, στην τροφή και την ασφάλεια**. Αυτό θα χρησιμεύσει για να συγκρίνουν την καθημερινότητα των παιδιών του Μεσολογγίου τότε με τη δική τους καθημερινότητα σήμερα.

Τέλος, ως προς την εισαγωγή, αναφέρεσαι στους δύο κεντρικούς όρους όλων των μαθημάτων που θα ακολουθήσουν: **Αγάπη στην πατρίδα και πίστη στον Χριστό**

■ Πατρίδα είναι:

- Ο τόπος όπου γεννηθήκαμε. Σε αυτήν έζησαν και οι πρόγονοί μας.
- Αγαπάμε την πατρίδα μας με τις ομορφιές της αλλά και με την ιστορία της. Θυμόμαστε ηρωικά κατορθώματα εκείνων που έζησαν πριν από μας σε αυτό τον τόπο, θυμόμαστε, τιμούμε τους αγώνες τους για την ελευθερία και προσπαθούμε να τους μοιάσουμε.

Αλλά δεν φτάνει αυτό: Προσέχουμε την πατρίδα μας γιατί θα την παραδώσουμε σ' εκείνους που θα έρθουν στον τόπο αυτό μετά από εμάς.

■ Πίστη είναι:

- Η εμπιστοσύνη στον επουράνιο Πατέρα που δημιούργησε τα πάντα.
 - Η αγάπη προς τον Υιό Του Ιησού Χριστό, που έγινε άνθρωπος για να μας σώσει.
 - Η ευγνωμοσύνη προς το τρίτο πρόσωπο της Αγίας Τριάδος, το Άγιο Πνεύμα, το Οποίο, μέσω των Μυστηρίων της Εκκλησίας μας, χαρίζει τα δώρα του στους Χριστιανούς.
- Όλοι οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί αποτελούμε τη Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία.

Διαβάζουμε το ποίημα: «Μεσολόγγι, φλόγα ελευθερίας και πίστης»

ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

<https://www.catichisi.gr/>

«Ένα ημερολόγιο, ένα ταξίδι και μπελάδες...»

Α' ΜΑΘΗΜΑ

Ο ΤΙΜΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Η δύναμη και η ελπίδα
κάθε Χριστιανού

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Εγώ είμαι το φως του κόσμου. Όποιος με ακολουθεί δεν θα περπατήσει στο σκοτάδι αλλά θα βρει το φως της ζωής» (Ιω. 8,12).

- Τι σημαίνει για τη ζωή μας αυτή η φράση;
- Ποιο είναι το σκοτάδι της εποχής μας;

ΠΑΤΡΙΔΑ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να γνωρίσουν το **Μεσολόγιο**.
- Να μπου σιγά σιγά στο **ηρωικό πνεύμα** εκείνης της εποχής.

■ Η ιστορία μας: 2'-5'

Διαβάζουμε ή αναθέτουμε σε ένα παιδί να μας διαβάσει την αφήγηση της περιπέτειας. Αναθέτουμε σε

κάθε παιδί έναν ήρωα του βιβλίου. Είναι σημαντικό, η εξιστόρηση να γίνεται με τρόπο ζωντανό και παραστατικό.

■ Ανάγνωση και συζήτηση για το φωτογραφικό υλικό: 5'-7'

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 3'-4'

- Τι ξέρετε για το Μεσολόγιο;
- Τι είναι μια λιμνοθάλασσα;

ΠΙΣΤΗ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με τον **Σταυρό**.
- Να κατανοήσουν τη σημασία του για την Εκκλησία και την πνευματική ζωή.

■ Οι ερωτήσεις του παπα-Γιώργη: 4'-5'

Συζητάμε την πρώτη ερώτηση. Αναφερόμαστε στην **ιστορία του Σταυρού και του εορτασμού του**.

■ Θεολογικό πλαίσιο:

Τι σημαίνει για την Εκκλησία μας ο Σταυρός;

Πρώτα-πρώτα ΔΕΝ προβάλλει έναν φωτισμένο ηγέτη. Επίσης ΔΕΝ προβάλλει μια υπέροχη διδασκαλία. Ο Σταυρός καταρχήν θυμίζει **μια πράξη, μια θυσία, έναν θάνατο, αλλά κυρίως μια Ανάσταση**. Μια πράξη απόλυτης και ολοκληρωτικής αγάπης. Μια θυσία ενός αθώου, που επωμίστηκε την αμαρτία μιας ολόκλη-

ρης ανθρωπότητας. Έναν θάνατο ενός παντοδύναμου, αλλά συγχρόνως έτοιμου να εξέλθει της παντοδυναμίας του, Θεού, για να συναντήσει τον πεσμένο άνθρωπο. Μιας Ανάστασης, που έδειξε τον δρόμο εξόδου της ανθρωπότητας και του κάθε ανθρώπου ξεχωριστά από την τραγωδία της φθοράς και της ματαιότητας.

Κατά δεύτερον, ο Σταυρός **διαφοροποιεί πλήρως τον Χριστιανισμό από όλα τα θρησκευτικά και φιλοσοφικά συστήματα της ιστορίας**. Στον κόσμο της αρπαγής, της απληστίας και της αποθέωσης της δύναμης και της εξουσίας, ο Σταυρός των Χριστιανών ανατρέπει την αξιακή κλίμακα και την τάξη αυτού του κόσμου, προβάλλοντας την ταπείνωση και την εκούσια αφάνεια ως οδό υπέρβασης του θανάτου, αλλά και όλων των σύγχρονων δεινών.

Υπάρχει και κάτι τελευταίο: Ο Σταυρός είναι το σύμβολο, που προκάλεσε άπειρες φορές το μένος και τους διωγμούς κατά της Εκκλησίας. Ο Σταυρός είναι εκείνος που αποτέλεσε σκάνδαλο για τους Εβραίους, ο Σταυρός είναι εκείνος που αποτέλεσε ανοησία για τους ειδωλολάτρες (Α΄ Κορ. 1,23). Αυτός όμως είναι που στήριξε τον νου και την καρδιά εκατομμυρίων χριστιανών, όταν βρέθηκαν στον κόσμο ως πρόβατα ανάμεσα σε λύκους (Μτθ. 10,16). Αυτός ενίσχυσε τους μάρτυρες στα ρωμαϊκά ιπποδρόμια, στις εξορίες και στα στρατόπεδα συγκεντρώσεως. Και αυτός είναι που

μέτρησε και που μετράει την αίρεση, αλλά και τα ολισθήματα ανθρώπων μέσα στους κόλπους της Εκκλησίας, αποκαθιστώντας την αλήθεια και το μέτρο.

■ **Τα μηνύματα** (Μικρές και απλές προτάσεις που θα γραφούν στο τετράδιό τους).

- Όλα ξεκινούν με την **ευλογία του Θεού**.
- Πριν ξεκινήσουμε κάτι, **κάνουμε τον Σταυρό μας**.

■ **Εφαρμογή στην καθημερινότητα:**

Κάνοντας τον Σταυρό μας, εμπιστευόμαστε τον Χριστό. Τις περισσότερες φορές εμείς ζητάμε κάτι συγκεκριμένο: Μία επιτυχία, μία νίκη, μία θεραπεία. Το βαθύτερο νόημα της πίστης μας όμως δεν είναι να πραγματοποιηθεί το δικό μας θέλημα, αλλά το Θέλημα του Θεού. **Πίσω από κάθε προσευχή πρέπει να κρύβεται μια εμπιστοσύνη προς τον Θεόν, που ξέρει καλύτερα από εμάς εκείνο που θα ωφελήσει την ψυχή μας**. «Γεννηθήτω τό θέλημά Σου», λέμε στο «Πάτερ ήμών». Πολλές φορές αισθανόμαστε πως κάτι μάς λείπει. Όσο όμως αυξάνεται η πίστη μας, τόσο καταλαβαίνουμε, πως αν έχουμε τον Χριστό, τα έχουμε όλα.

ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
<https://www.catichisi.gr/>

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Όπου είναι ο θησαυρός σου, εκεί είναι και η καρδιά σου» (Μτθ. 6,21).

- Τι νομίζετε πως σημαίνει αυτή η φράση;
- Ποιος είναι ο θησαυρός των μοναχών;
- Ποιος είναι ο δικός σου θησαυρός;

ΠΑΤΡΙΔΑ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να γνωρίσουν κάποιες **μεγάλες προσωπικότητες** που έχουν καταγωγή από το Μεσολόγγι.
- Να επιλεγεί μία προσωπικότητα και να γνωρίσουν το έργο της.

■ Η ιστορία μας: 2΄-5΄

Θυμόμαστε την ιστορία του κεφαλαίου, όπως την ακούσαμε στο περασμένο μάθημα.

■ Ανάγνωση και συζήτηση για το φωτογραφικό υλικό: 5΄-7΄

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 3΄-4΄

- Έχετε ακούσει για κάποιο πρόσωπο από αυτά που εμφανίζονται στο βιβλίο σας;
- Μπορείς να εντοπίσεις το Μεσολόγγι στον χάρτη; Ποιες άλλες πόλεις μπορείς να βρεις;
- Διαβάζουμε το ποίημα: **«Στους άγνωστους ήρωες»**.

ΠΙΣΤΗ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να συνειδητοποιήσουν τη **σημασία του Σταυρού στη ζωή τους**.
- Να συνδέσουν **τον Σταυρό με την αγάπη**.

■ Οι ερωτήσεις του παπα-Γιώργη: 4΄-5΄

Συζητάμε τη **δεύτερη και την τρίτη ερώτηση**. Αναφερόμαστε στις **πνευματικές διαστάσεις του Σταυρού**.

■ Θεολογικό πλαίσιο:

(μέσα από έναν υποθετικό διάλογο με τα παιδιά)

Σημασία έχει να νιώσουν τα παιδιά μας σε τι ποιότητα ζωής τα καλεί ο Χριστός και ο Σταυρός Του, **τον**

οποίο φορούν. Γι' αυτό και θα πρότεινα να τον πάρουν στα χεράκια τους και για λίγο να συγκεντρώσουν επάνω του την προσοχή τους.

– Γιατί, παιδιά μου, να φοράμε αυτόν τον Σταυρό;

– ...Διότι πιστεύουμε στον Χριστό.

– Μόνο;

– ...Θυμόμαστε τη θυσία Του.

– Πολύ σωστά! Άλλο;

...

– Για ακούστε ένα χωρίο: **«Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρόν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν καὶ ἀκολουθείτω μοι»** (Λκ. 9,23). Να σας το πω και σε πιο απλή γλώσσα:

«Όποιος θέλει να με ακολουθήσει, ας απαρνηθεί τον εγωισμό του και ας σηκώσει τον σταυρό του και ας με ακολουθήσει». Το καταλάβατε;

- ... μάλιστα!
- Βλέπετε λοιπόν; Σταυρός, πρώτ' απ' όλα σημαίνει **«δεν βάζω διαρκώς το “θέλω” μου πρώτο»**. Είναι εύκολο;
- ... Όχι πάντα.
- Γι' αυτό και ο λαός μας λέει για κάτι δύσκολο «αυτό είναι Σταυρός». Τι άλλο δύσκολο πράγμα μπορείτε να μου πείτε, που είναι «Σταυρός»;
- ... Κάποιος να έχει έναν άρρωστο μέσα στο σπίτι του και να τον περιποιείται ... άλλος να έχει μια δυσκολία οικονομική και να πρέπει να βοηθήσει την οικογένειά του...
- Πολύ σωστά! Βλέπετε πως η αγάπη περνάει πολλές φορές μέσα από μεγάλες δυσκολίες. Μπορεί και να κινδυνεύει να σβήσει. Τη στιγμή εκείνη, μήπως δεν είμαστε μόνοι; Ποιος μπορεί να μας καταλάβει, γιατί και Εκείνου η ζωή υπήρξε θυσία;
- ...ο Χριστός!
- Σωστά! Δεν είναι όμως ένας απλός άνθρωπος. Είναι Θεός, άρα όχι μόνο μάς καταλαβαίνει αλλά μπορεί και να...
- ...μας βοηθήσει... να μας στηρίξει...
- Ωραία! Αφού λοιπόν δεχόμαστε από Εκείνον τόση βοήθεια, τι είναι σωστό και δίκαιο να αισθανόμαστε;
- ...ευχαριστία...ευγνωμοσύνη.

- Κι αν θέλουμε πράγματι να Του μοιάσουμε και να κάνουμε άλλους να αισθανθούν όπως εμείς, τι μένει ακόμη;
- ...κι εμείς να γίνουμε συμπονετικοί και πρόθυμοι να στηρίζουμε άλλους.
- Πώς;
- ...με τον **καλό λόγο** μας.
- Μόνο;
- ...με **πράξεις**.
- Μέχρι πού να φτάσουν οι πράξεις μας;
- ...μέχρι τη **θυσία**.

■ **Τα μηνύματα** (Μικρές και απλές προτάσεις που θα γραφούν στο τετράδιό τους).

- **Αγωνιζόμαστε για το καλό όλων, όπως έκανε ο Χριστός μας με τη ζωή και τη θυσία Του.**
- **Ενδιαφερόμαστε για τους άλλους σαν να ήταν ο εαυτός μας.**

■ **Εφαρμογή στην καθημερινότητα:**

Πριν από κάθε ξεκίνημα κάνουμε τον Σταυρό μας. Με αυτή μας την κίνηση είναι σαν να δείχνουμε πως εμπιστευόμαστε στον Θεό τα σχέδιά μας και του ζητούμε να ευλογήσει τις προσπάθειές μας.

ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
<https://www.catichisi.gr/>

Τα ψέματα έχουν κοντά πόδια

Α΄ ΜΑΘΗΜΑ

Ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Όλα μπορώ να τα καταφέρω με τη δύναμη του Χριστού» (Φιλ. 4,13).

- Τι συναισθήματα σάς δημιουργεί αυτή η φράση;
- Τι κατάφεραν ο **Άγιος Δημήτριος** και ο **Άγιος Νέστορας**;
- Τι ΔΕΝ μπορούμε να καταφέρουμε με τη **δύναμη του Χριστού**; (Εκείνα που δεν είναι σύμφωνα με το θέλημα Του).

ΠΑΤΡΙΔΑ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να γνωρίσουν την **καθημερινότητα της εποχής της Εξόδου**.
- Τι ήταν οι **γελεκτοσίδες**;
- Να ταυτιστούν με τον **μικρό γελεκτοσή Αλέξανδρο**.

■ Η ιστορία μας: 2΄-5΄

Διαβάζουμε την ιστορία του κεφαλαίου.

■ Ανάγνωση και συζήτηση για το φωτογραφικό υλικό: 5΄-7΄

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 3΄-4΄

- Αν ταξιδεύατε στον χρόνο, **σε ποια εποχή θα θέλατε να βρεθείτε**;
- Τι διαφορές ενδυμασίας βλέπετε ανάμεσα στους φίλους μας και τους **γελεκτοσίδες**;

ΠΙΣΤΗ

■ Στοχοθεσία:

- Μέσω της αφήγησης, τα παιδιά να γνωρίσουν τον **συναρπαστικό βίο του Αγίου**, τον ακέραιο χαρακτήρα του, την βαθιά του πίστη και το μεγαλείο της θυσίας του.
- Να θαυμάσουν **το βάθος της αγάπης του για τον Χριστό**, που τον έκανε να προτιμήσει το μαρτύριο από τα αξιώματα και τον πλούτο. Με αφορμή τη θυσία του, τα παιδιά να μάθουν πως

η Εκκλησία είναι θεμελιωμένη στο αίμα των **μαρτύρων της πίστης μας**.

■ Οι ερωτήσεις του παπα-Γιώργη: 4΄-5΄

Συζητάμε την πρώτη ερώτηση. Αναφερόμαστε στη ζωή του Αγίου Δημητρίου.

■ Θεολογικό πλαίσιο:

Δίπλα στα ονόματα των Αγίων, η Εκκλησία μας έχει προσθέσει κάποιες λέξεις, κάποια επίθετα, που κρύβουν

μυστικά για τη ζωή τους. Ελάτε λοιπόν να μάθουμε τις λέξεις αυτές, για να γνωρίζουμε καλύτερα τους Αγίους μας:

Κατά τους πρωτοχριστιανικούς χρόνους (Μωσαικός Νόμος) επικρατούσε η άποψη ότι Άγιος είναι μόνο Ένας, ο Θεός. Σήμερα, πολλά είναι τα επίθετα Αγίων, όπως **μάρτυρας, όσιος, προφήτης**. Τι σημαίνει το καθένα και ποια η διαφορά;

Στους πρώτους χριστιανικούς χρόνους ο Απόστολος Παύλος αποκαλεί Αγίους όλους τους βαπτισμένους Χριστιανούς, που ζουν σύμφωνα με το Ευαγγέλιο, που αγωνίζονται για την σωτηρία της ψυχής τους και που επιδιώκουν να κατακτήσουν την Βασιλεία του Θεού (Ρωμ. 1,7. Α΄ Κορ. 1,1-2. Εβρ. 6,10).

Στον 4ο αιώνα ο τίτλος «Άγιος» αρχίζει να αποδίδεται μόνο σε λίγους εκλεκτούς «φίλους του Θεού», που ξεχωρίζουν για το μαρτύριό τους, για την ζωή τους και για τα θαύματά τους. Ο Άγιος Αντώνιος ο Μέγας όμως τονίζει: «Άγιος είναι εκείνος που είναι καθαρός από κακία και αμαρτήματα».

Οι ομάδες (χοροί) με τα επίθετα Αγίων έχουν ως εξής:

– **Δίκαιοι**. Ονομάζονται όλοι οι άγιοι άνθρωποι που έζησαν προ Χριστού έχοντας πίστη στον Έναν και Μοναδικό Θεό και ήλπιζαν στον ερχομό του Μεσσία-Χριστού.

– **Προφήτες**. Ονομάζονται οι Δίκαιοι που προφήτευσαν για το πρόσωπο του Χριστού και για την Σωτηρία του ανθρώπου.

– **Απόστολοι και Αποστολικοί Πατέρες**. Τον τίτλο αυτό πήραν οι Μαθητές του Κυρίου και οι μαθητές αυτών.

– **Μάρτυρες**. Ονομάζονται όλοι όσοι μαρτύρησαν για την πίστη τους, βασανίστηκαν και θανατώθηκαν ιδιαίτερα κατά τους πρώτους μεγάλους διωγμούς. Οι Μάρτυρες είναι χιλιάδες: γυναίκες, άντρες, νέοι, γέροι και παιδιά, και φυσικά δεν είναι όλοι γνωστοί.

– **Μεγαλομάρτυρες**. Όσοι από τους Μάρτυρες υπέστησαν μεγάλα βασανιστήρια και θανατώθηκαν με φρικτό-βάρβαρο τρόπο, έχουν πάρει από την Εκκλησία

αυτόν τον τίτλο, ακόμα ονομάζονται και οι Μάρτυρες των οποίων η μαρτυρία τους επηρέασε πολλούς ανθρώπους οι οποίοι έγιναν Χριστιανοί.

– **Ιερομάρτυρες**. Ονομάζονται όσοι από τους Μάρτυρες ήταν Ιερωμένοι.

– **Οσιομάρτυρες**. Οι μοναχοί, οι ασκητές και οι ερημίτες έλαβαν αυτόν τον τίτλο, είχαν οσιακό βίο και μαρτυρικό τέλος.

– **Νεομάρτυρες**. Έτσι ονομάζονται οι Άγιοι που μαρτύρησαν επί Τουρκοκρατίας, μετά το 1453 (Άλωση της Κων/πολης).

– **Ομολογητές**. Ονομάζονται οι Άγιοι που διώχθηκαν και βασανίστηκαν, που ομολόγησαν την πίστη τους, αλλά που τελικά δεν θανατώθηκαν.

– **Όσιοι**. Οι Άγιοι (ερημίτες, αναχωρητές, ασκητές...) που εγκατέλειψαν τον κόσμο και αφιερώθηκαν εξ ολοκλήρου στον Θεό. Τον λάτρεψαν σε ερήμους και σε κατοπιές με πίστη και εγκάρτερηση για όλη τους την ζωή και τελικά «κοιμήθηκαν εν ειρήνη», ονομάστηκαν Όσιοι.

– **Οσιοπαρθενομάρτυρες**. Έτσι ονομάζονται οι παρθένες γυναίκες μοναχές, που θανατώθηκαν με μαρτυρικό τρόπο.

– **Ισαπόστολοι**. Όλοι όσοι έκαναν αποστολικό έργο ισάξιο των Αποστόλων ονομάστηκαν έτσι.

– **Πατέρες της Εκκλησίας**. Οι μοναχοί, οι κληρικοί και ιδιαίτερα οι Επίσκοποι που διακρίθηκαν για το συγγραφικό, ανταιρετικό και ποιμαντικό έργο τους.

– **Απολογητές**. Όλοι όσοι υπερασπίστηκαν τον Χριστιανισμό απέναντι σε φιλοσόφους, ηγεμόνες, βασιλείς και αυτοκράτορες, θεωρητικά ή γραπτά, με επιστολές ή με τον λόγο τους.

– **Θεολόγοι**. Φυσικά τρεις μόνο κατέχουν αυτόν τον τίτλο. Ο Ιωάννης ο Θεολόγος ο Ευαγγελιστής, ο Γρηγόριος ο Θεολόγος επίσκοπος Ναζιανζού, και ο Συμεών ο νέος, ο Θεολόγος. Αυτοί όχι μόνο Θεολόγησαν με τα γραπτά τους, αλλά και με το παράδειγμα της ζωής τους.

■ **Τα μηνύματα** (Μικρές και απλές προτάσεις που θα γραφούν στο τετράδιό τους).

- **Μάρτυρας είναι εκείνος που βάζει πάνω και από τη ζωή του την πίστη στον Χριστό.**
- **Η αγάπη μοιάζει με μαρτύριο, αφού βάζουμε πάνω από το δικό μας «θέλω», τη φροντίδα ενός άλλου ανθρώπου.**

■ **Αξιολόγηση-έλεγχος κατανόησης: 5' -7'**

Η αξιολόγηση μπορεί να πραγματοποιηθεί με πολλούς τρόπους. Θα μπορούσε να γίνει βάσει πολύ συγκεκριμένων ερωτήσεων στο τέλος του μαθήματος:

– **Διωγμός:** Η προσπάθεια κάποιων να εμποδίσουν την πίστη στον Χριστό με τη βία.

– **Μάρτυρες:** Οι ήρωες της πίστης μας, το θεμέλιο της Εκκλησίας.

– **Άγιος Δημήτριος:** Μεγαλομάρτυς και πολιούχος της Θεσσαλονίκης.

– **Άγιος Νέστορας:** Μαθητής του αγίου Δημητρίου και νικητής του Λυαίου.

– **Μυροβλύτης:** Λέγεται έτσι ο άγιος Δημήτριος, διότι στον τόπο του μαρτυρίου του ανέβλυσε μύρο.

– **Αγία Σκέπη:** Έτσι ονομάστηκε η Παναγία μας, εξαιτίας της προστασίας Της στους Έλληνες κατά τον πόλεμο του '40.

ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
<https://www.catichisi.gr/>

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Νομίζεις πως δεν μπορώ να ζητήσω από τον Πατέρα μου να στείλει δώδεκα λεγεώνες αγγέλων να με υπερασπιστούν;» (Μτ. 26,53).

- Ποιος και πότε είπε αυτή τη φράση; (Αναφερόμαστε στη νύχτα της σύλληψης του Χριστού μας).
- Ποια μεγάλη αλήθεια κρύβεται πίσω από τη φράση αυτή; (Ο Χριστός είναι ο Κύριος, όχι μόνον των Αγγέλων, αλλά όλου του Σύμπαντος).

ΠΑΤΡΙΔΑ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να γνωρίσουν τον **ηρωισμό και την καθημερινότητα των γελεκτσήδων**.
- Να προβληματιστούν για **τους τρόπους με τους οποίους μπορούσαν να βοηθήσουν** τον κόσμο, έστω κι αν ήταν μικρά παιδιά.

■ Η ιστορία μας: 2΄-5΄

Θυμόμαστε την ιστορία μας από το περασμένο μάθημα.

■ Ανάγνωση και συζήτηση για το φωτογραφικό υλικό: 5΄-7΄

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 3΄-4΄

- Ποια από τις **αποστολές των γελεκτσήδων** θεωρείτε σπουδαιότερη;
- Ποια από τις αποστολές τους νομίζετε πως **θα καταφέρνατε καλύτερα**;
- Συζητούμε για το ποίημα: **«Οι γελεκτσήδες»**.

ΠΙΣΤΗ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να συνειδητοποιήσουν **το μεγαλείο των Αγίων**.
- Να γνωρίσουν **σύγχρονες μορφές Αγίων**.

■ Οι ερωτήσεις του παπα-Γιώργη: 4΄-5΄

Συζητάμε την δεύτερη και τρίτη ερώτηση της σελίδας 22. Αναφερόμαστε στη ζωή του Αγίου Δημητρίου και τη σχέση του με τη Θεσσαλονίκη. Εξηγούμε τη λέξη «πολιούχος».

■ Θεολογικό πλαίσιο:

Πώς σκέφτονται οι Άγιοι;

Στα πολύ παλιά τα χρόνια ζούσε στην έρημο της Αι-

γύπτου ένας σεβαστός γέροντας, ένας Γέροντας, ο **Άγιος Μακάριος ο Αιγύπτιος**. Τον σεβάσμιο γέροντα επισκέπτονταν πολλοί άνθρωποι για να ζητήσουν την συμβουλή και την ευλογία του, αλλά και να δεχθούν τους καρπούς της αγάπης του. Η φήμη του είχε απλωθεί στα πέρατα της γης. Έτσι μια μέρα κάποιοι προσκυνητές που ήρθαν να δουν τον Αββά Μακάριο, άκουσαν τις συμβουλές του και πριν φύγουν, του άφησαν ένα καλάθι γεμάτο σταφύλια.

Ο γέροντας Μακάριος ευχαρίστησε τους προσκυνητές με χαμόγελο. Σαν έφυγαν, κοίταξε σκεφτικός το καλάθι με τα όμορφα μωρωδάτα σταφύλια. «Σίγουρα θα είναι πολύ γλυκά», σκέφτηκε ο Γέροντας. Ύστερα,

έσκυψε απ' το παραθυράκι του κελιού του και κοίταξε τους άλλους ασκητές.

«Οι άλλοι πατέρες δεν έχουν δοκιμάσει καθόλου σταφύλια», σκέφτηκε. «Θα τα πάω στον Γέροντα Πέτρο, που θα του αρέσουν πολύ».

Έτσι και έγινε! Ο Γέροντας Μακάριος έδωσε το καλάθι με τα σταφύλια στον Αββά Πέτρο, που ήταν πράγματι ο γεροντότερος στη Σκήτη, και πήρε τον δρόμο για το καλυβάκι του.

Ο Γέροντας Πέτρος κοίταξε τα σταφύλια και έκανε να δοκιμάσει μα ύστερα σκέφτηκε πως οι άλλοι Αββάδες δεν έχουν δοκιμάσει καθόλου. Έτσι χωρίς να το πολυσκεφτεί πήρε το καλάθι και το πήγε στον Γέροντα Ισίδωρο.

– Γέροντα, σου έφερα αυτά τα σταφύλια. Κάνε αγάπη και κράτησέ τα. Ξέρω πως σου αρέσουν πολύ, είπε ο Γέροντας Πέτρος και αφού έδωσε το καλάθι με τα σταφύλια, έφυγε ευχαριστημένος.

Μα ούτε και ο Γέροντας Ισίδωρος κράτησε τα νόστιμα σταφύλια. Χωρίς δεύτερη σκέψη τα πήγε στον επόμενο. Και εκείνος σε άλλον.

Έτσι πριν δύσει ο ήλιος το καλάθι με τα σταφύλια είχε περάσει απ' όλες τις καλύβες των μοναχών αλλά κανένας δεν το είχε κρατήσει, γιατί με πολλή αγάπη όλοι σκέπτονταν πως κάποιος άλλος το είχε περισσότερο ανάγκη. Σαν έφτασαν που λέτε τα σταφύλια και στον τελευταίο μοναχό, εκείνος τα κοίταξε σκεπτικός και μονολόγησε:

– Αυτά τα σταφύλια θα αρέσουν πολύ στον Γέροντα Μακάριο.

Και χωρίς δεύτερη σκέψη άρπαξε το καλάθι, έτρεξε, τον βρήκε στο καλύβι του και του πρόσφερε τα σταφύλια.

Ξαφνιασμένος μα και συγκινημένος ο Γέροντας Μα-

κάριος κοίταξε το καλάθι απείραχτο με όλα τα σταφύλια και δόξασε τον Θεό γιατί είχε τριγύρω του μοναχούς, γεμάτους από αγάπη και ευσπλαχνία.

Εκείνη τη στιγμή κάποιοι μοναχοί από πολύ μακριά ήρθαν να πάρουν την ευχή του Γέροντα. Τότε εκείνος χαρούμενος τούς πρόσφερε από τα σταφύλια της αγάπης, τα πιο γλυκά σταφύλια του κόσμου.

Μετά, τους διηγήθηκε όλη την ιστορία.

■ Συζήτηση

- Τι σας έκανε εντύπωση;
- Πώς ξαναβρέθηκαν τα σταφύλια στον πρώτο μοναχό;
- Τι σχέση είχαν οι μοναχοί μεταξύ τους;
- Τι αισθάνονταν ο ένας για τον άλλον;

■ Λέξεις-κλειδιά

Πρόκειται για λέξεις, οι οποίες συμπυκνώνουν νοήματα και μηνύματα. Επιδιώκουμε να εντυπωθούν στον νου και την καρδιά των παιδιών, ως δεσμοί μνήμης με τις επιμέρους αλήθειες του εκάστοτε κεφαλαίου. Φροντίζουμε να τις ανασύρουμε τακτικά κατά τη διάρκεια του μαθήματος, επιλέγοντας μία ή δύο, οι οποίες θα κλείνουν την κάθε συνάντησή μας με τα παιδιά.

- **Άγιοι:** Άνθρωποι που έχουν αφιερώσει τη ζωή τους στον αγώνα να συναντήσουν τον Θεό.
- **Αγάπη:** Το μεγαλύτερο δώρο του Θεού στον άνθρωπο. Η ικανότητα να καταλαβαίνουμε τον άλλον σαν να ήταν ο εαυτός μας.
- **Ευσπλαχνία:** Παιδί της αγάπης. Όποιος την έχει, αισθάνεται να υποφέρει όταν υποφέρει ο άλλος και βρίσκει τρόπους να τον ανακουφίσει.

ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
<https://www.catichisi.gr/>

Βόλτα σε μια πολιορκημένη πόλη

Α΄ ΜΑΘΗΜΑ

ΤΑ ΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Αυτός που έστειλε ο Θεός, μας λέει τον λόγο του Θεού (Ιω. 3,34).

- Αυτή τη διαβεβαίωση έδωσε ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος στους μαθητές του. Ο όρος «λόγος» είναι θεολογικά δύσκολος στην ανάλυση και την ερμηνεία του. Μπορούμε να πούμε στα παιδιά, πως, όπως τα λόγια μας εκφράζουν αυτό που έχουμε στη σκέψη και την καρδιά μας, έτσι και ο Χριστός μας, όχι μόνον μας είπε τον λόγο του Θεού, αλλά ο ίδιος αποκαλείται Λόγος του Θεού. Όποιος ακούει τον Χριστό, ακούει τον ίδιο τον Θεό.

ΠΑΤΡΙΔΑ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για την αντίσταση του Μεσολογγίου.
- Να γνωρίσουν το τείχος, την ιστορία του και τον τρόπο με τον οποίο ήταν χτισμένο.

■ Η ιστορία μας: 2΄-5΄

Διαβάζουμε την ιστορία μας.

■ Ανάγνωση και συζήτηση για το φωτογραφικό υλικό: 5΄-7΄

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 3΄-4΄

- Γιατί οι Μεσολογγίτες γκρέμιζαν τα ίδια τους τα σπίτια;
- Ποιο ρόλο είχαν οι γυναίκες στην πολιορκία;

ΠΙΣΤΗ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για τη **γιορτή των Εισοδίων της Θεοτόκου**.
- Να γνωρίσουν τις **πνευματικές διαστάσεις της γιορτής**.

■ Οι ερωτήσεις του παπα-Γιώργη: 4΄-5΄

Συζητάμε την πρώτη ερώτηση της σελίδας. Αναφε-

ρόμαστε στα Εισόδια της Θεοτόκου και στα βασικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας της Παναγίας. Αναφερόμαστε, επίσης, στις **Θεομητορικές εορτές**.

■ Θεολογικό πλαίσιο:

Αφήγηση:

Διαβάζουμε, ή αναθέτουμε σε ένα παιδί να διαβάσει το γεγονός των Εισοδίων. Μετά την αφήγηση, μπορούμε να συμπληρώσουμε:

- Βλέπετε, παιδιά μου, πως **η μεγάλη αποστολή της Παναγίας μας** δεν έγινε ξαφνικά. Από μικρό κοριτσάκι, ο Θεός και οι γονείς της **την προετοίμαζαν για τον ρόλο που έπαιζε στην σωτηρία μας.**
- Μα, κύριε, αφού ο Θεός είναι παντοδύναμος, δεν μπορούσε να πραγματοποιήσει το σχέδιό του χωρίς αυτήν; Χρειάζεται ο Θεός τους ανθρώπους;
- Η ερώτηση είναι πολύ εύστοχη. Βεβαίως και είναι παντοδύναμος ο Θεός. Ολόκληρο το Σύμπαν, όλα τα πλάσματά Του είναι υποταγμένα στο θέλημά Του και δεν μπορούν να Τον παρακούσουν. **Με τον άνθρωπο όμως ο Θεός θέλησε να σχετιστεί, όπως φίλος με φίλο. Θα δεχόσασταν εσείς να βρίσκεστε με κάποιον που δεν θέλει αλλά είναι υποχρεωμένος να βρίσκεται μαζί σας; Έτσι και ο Θεός, θέλει κοντά Του τον άνθρωπο, αλλά με την ελεύθερη θέλησή του.** Η Παναγία δέχτηκε να γεννήσει τον Θεό. Έγινε εκπρόσωπος ολόκληρου του ανθρωπίνου γένους. Ήταν όμως και άξια γι' αυτή την αποστολή. Γι' αυτό την ευγνωμονούμε, γι' αυτό τη δοξάζουμε, γι' αυτό και πρέπει να τη μιμούμαστε σε κάθε στιγμή της ζωής μας.

Ερμηνευτικά σχόλια:

«Δώδεκα χρόνια έμεινε η Παναγία στον Ναό, τρώγοντας ουράνια τροφή, ακούγοντας τα ιερά αναγνώσματα και γνωρίζοντας τα μυστήρια των ιερών Γραφών». Έτσι περιγράφεται στην παράδοση της Εκκλησίας μας η παραμονή της Παναγίας μας στον Ναό.

- Τι να κρύβεται, άραγε, πίσω από τη φράση αυτή; Εμείς για τροφή ξέρουμε όλα εκείνα που μας χορταίνουν στο σώμα. Υπάρχουν όμως πολλά είδη τροφών, διότι ο άνθρωπος, εκτός από σώμα, έχει και ψυχή. Η ψυχή έχει τις δικές της ανάγκες; Χρειάζεται την αγάπη, χρειάζεται τη χαρά, χρειάζεται τη δύναμη να αντέξει τις δυσκολίες, πάνω απ' όλα όμως, χρειάζεται την παρουσία Εκείνου

που την δημιούργησε και της χάρισε κάτι δικό Του: την αθανασία. Η ψυχή μας είναι θάνατη και χρειάζεται ουράνια τροφή γιατί μέσα της κρύβει ένα κομμάτι του ουρανού, κρύβει τον ίδιο τον Θεό. Οι Πατέρες της Εκκλησίας μας διδάσκουν, πως, με τη Βάπτισή, ο ίδιος ο Χριστός εγκαθίσταται στην καρδιά του ανθρώπου. Με τη φράση αυτή λοιπόν μπορεί και να εννοούμε πως με την αγιότητα και την προσευχή, η ψυχή της Παναγίας τρεφόταν καθημερινά από τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος, όπως τα αναφέρει ο Απόστολος Παύλος στο 5^ο κεφάλαιο της προς Γαλάτας επιστολής του, στον στίχο 22: **«ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια».**

■ Ερωτήσεις-αφορμή για συζήτηση:

- Τι σας έκανε εντύπωση από τη σημερινή διήγηση; Πώς θα χαρακτηρίζατε τους γονείς της Παναγίας, τον Ιωακείμ και την Άννα; Εγώ απλώς θα σας θυμίσω την μεγάλη τους επιθυμία να αποκτήσουν παιδί. Κι όμως! Μόλις έγινε τριών χρονών, το παρέδωσαν στον Ναό. Πώς χαρακτηρίζετε αυτή τους την πράξη; (Αποτελούν και οι δύο παράδειγμα, όχι μόνον πίστης, αλλά και ευγνωμοσύνης. Πολλές φορές ζητάμε κάτι, εύκολα όμως ξεχνάμε, αν το αποκτήσουμε, Εκείνον που μας το δώρισε. Με την πράξη τους αυτή, αναγνωρίζουν πως το παιδί που απέκτησαν δεν είναι μόνον δικό τους. Είναι σαν να το επιστρέφουν στον αληθινό επουράνιο Πατέρα του).

■ Μια πιθανή συζήτηση για την ανάγκη της προετοίμασias κάθε μεγάλου έργου:

- Πριν από μια μεγάλη νίκη στον αθλητισμό, τι πρέπει αν προηγηθεί;
- Μια καλή προπόνηση.
- Και πριν από έναν μεγάλο βαθμό σε ένα διαγωνισμό;
- Ένα καλό διάβασμα.

- Βλέπετε λοιπόν, πως στη ζωή, η προετοιμασία έχει μεγάλη σημασία. Ποτέ η επιτυχία δεν έρχεται χωρίς κόπο και χωρίς προετοιμασία. Αν ερχόταν έτσι, ίσως και να μην την χαιρόμασταν. Συμφωνείτε μ' αυτό;
- Μάλιστα.
- Μήπως τότε μπορείτε να συνδυάσετε αυτή την αλήθεια με το σημερινό μάθημα;
- **Τα Εισόδια της Θεοτόκου είναι η αρχή μιας προετοιμασίας για την πραγματοποίηση ενός μεγάλου σκοπού.** Ποιος είναι ο σκοπός αυτός;
- Να ακολουθήσει το θέλημα του Θεού και να δεχτεί να γεννήσει τον Χριστό.
- Γιατί να ακολουθήσει το θέλημα του Θεού; Γιατί να ακολουθήσουμε κι εμείς το θέλημά Του;
- Γιατί πιστεύουμε πως είναι καλό για εμάς.
- Πολύ σωστά! Πιστεύουμε, πως όποιος ακολουθεί τον δρόμο του Θεού, θα ζήσει μια ζωή αγάπης, χαράς, ειρήνης και θα ετοιμάσει τον δρόμο που οδηγεί στην Βασιλεία του Θεού. Δεν είναι αυτό ένας μεγάλος σκοπός;
- Μάλιστα.
- Άρα κι αυτός ο αγώνας χρειάζεται προετοιμασία. Τι είδους προετοιμασία νομίζετε πως χρειάζεται;

(Στο σημείο αυτό αναφερόμαστε στην ανάγκη μελέτης του θελήματος του Θεού μέσα από την Αγία Γραφή. Κατόπιν, επαφή με τη ζωή των Αγίων που περπάτησαν αυτόν τον δρόμο. Τέλος, άμεση επικοινωνία με τον Θεό μέσω της συμμετοχής στη ζωή της Εκκλησίας και της προσευχής).

■ Λέξεις-κλειδιά

Πρόκειται για λέξεις, οι οποίες συμπυκνώνουν νοήματα και μηνύματα. Επιδιώκουμε να εντυπωθούν στον νου και την καρδιά των παιδιών, ως δεσμοί μνήμης με τις επιμέρους αλήθειες του εκάστοτε κεφαλαίου. Φροντίζουμε να τις ανασύρουμε τακτικά κατά τη διάρκεια του μαθήματος, επιλέγοντας μία ή δύο, οι οποίες θα κλείνουν την κάθε συνάντησή μας με τα παιδιά.

- **Εισόδια:** Η είσοδος της Παναγίας στον Ναό.
- **Παναγία:** Η λέξη αυτή δείχνει πως η Μαρία είχε συγκεντρώσει όλα τα χαρακτηριστικά της αγιότητας: αγάπη, πίστη, αφοσίωση στον Θεό, υπακοή στο Θείο θέλημα, προσευχή.
- **Θεοτόκος:** Αυτή που γέννησε τον Χριστό που ήταν Θεός, το δεύτερο πρόσωπο της Αγίας Τριάδος.

ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
<https://www.catichisi.gr/>

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Νομίζεις πως δεν μπορώ να ζητήσω από τον Πατέρα μου να στείλει δώδεκα λεγεώνες αγγέλων να με υπερασπιστούν;» (Μτ. 26,53).

- Ποιος και πότε είπε αυτή τη φράση; (*Αναφερόμαστε στη νύχτα της σύλληψης του Χριστού μας*).
- Ποια μεγάλη αλήθεια κρύβεται πίσω από τη φράση αυτή; (*Ο Χριστός είναι ο Κύριος, όχι μόνον των Αγγέλων, αλλά όλου του Σύμπαντος*).

ΠΑΤΡΙΔΑ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για την **καθημερινή ζωή στη διάρκεια της πολιορκίας**.
- Να γνωρίσουν την **καρτερία και τον ηρωισμό των γυναικών και των παιδιών του Μεσολογίου**.

■ Η ιστορία μας: 2΄-5΄

Θυμόμαστε ξανά την ιστορία του προηγούμενου μαθήματος.

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 3΄-4΄

- Τι έκανε ο Ιάκωβος Μάγερ και γιατί ήταν σημαντικός;
- Τι ένιωθαν τα παιδιά για τον πόλεμο; Τον καταλάβαιναν;
- Τι σε εντυπωσίασε περισσότερο απ' όσα διάβασες.
- Να συζητήσουμε με τα παιδιά το ποίημα: **«Των γυναικών το άγιο φως»**.

ΠΙΣΤΗ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για τη **σημασία του προσώπου της Παναγίας στην πίστη μας**.
- Να γνωρίσουν τα **θαύματά της**.

■ Οι ερωτήσεις του παπα-Γιώργη: 4΄-5΄

Συζητάμε την **δεύτερη και τρίτη ερώτηση**. Αναφερόμαστε **στους γονείς της** και στα γεγονότα που την συνδέουν με **τον Χριστό**. Ποιες διηγήσεις του Ευαγγελίου περιλαμβάνουν μαζί τον Χριστό και την Παναγία;

■ Θεολογικό πλαίσιο:

Το μεγαλείο της Παναγίας (κατά τον Σεβ. Μητρ. Μεσογαίας Νικόλαο)

Τι μεγάλο που είναι το πρόσωπο της Παναγίας μας! Μας δείχνει τον δρόμο, μας δίνει και τον τρόπο της θεώσεως, το πώς δηλαδή μπορεί ο κάθε άνθρωπος να φθάσει στην κατάσταση της ομοιώσεως με τον Θεό και της κοινωνίας μαζί Του. Η Παναγία αποτελεί και πρότυπο ζωής και πηγή δυνάμεως με τη σκέπη των πρεσβειών της σε αυτήν την πορεία. Πώς όμως συμβαίνει κάτι τέτοιο;

Υπάρχουν έξι χαρακτηριστικά τα οποία αναφέρονται στο πρόσωπο της Θεοτόκου.

Το πρώτο είναι η ταπεινώσή της. Φαίνεται ξεκάθαρα κατά τον Ευαγγελισμό, η απάντησή της στον Αρχάγγελο Γαβριήλ: «Ίδου ή δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατά τὸ ρημά σου» (Λουκ. α΄ 38), δηλαδή η άμεση παράδοσή της και υποταγή στο ασύλληπτο και ακατανόητο σε αυτήν θέλημα του Θεού, εν πλήρει ταπεινώσει και χωρίς ίχνος ιδίου θελήματος.

Το δεύτερο ιδίωμα της Θεοτόκου είναι η παρθενική καθαρότητά της, όχι μόνο κατά το σώμα, αλλά γενικότερα στη ζωή της. Την αποκαλούμε Παρθένο, παστάδα, άσπιλον, αμόλυντον, άφθορον, άχραντον, αγνήν, αμώμητον κ.ο.κ. Ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, στην ομιλία του στα Εισόδια της Θεοτόκου, περιγράφει αυτήν την καθαρότητα του θεομητορικού προσώπου και μεταξύ των άλλων λέγει ότι δεν μολύνθηκε ούτε καν από την κοσμική γνώση. Γι' αυτό και δεν πήγε σε σχολείο, αλλά εκπαιδεύθηκε περί τα πνευματικά μέσα στον Ναό. Σπούδασε την ουράνια επιστήμη και σοφία στο πανεπιστήμιο του ιερού. Δεν μολύνθηκε από τις συνομιλίες, από την αναστροφή, από την παχύτητα της κοσμικής επικοινωνίας, αλλά έζησε μέσα σε όλη αυτή την απόλυτη ησυχία, την απόλυτη αφάνεια.

Και αυτό μας φέρνει στο τρίτο στοιχείο της Θεοτόκου· την αφάνεια και την σιωπή της. Είναι χαρακτηριστικό ότι μέσα στα Ευαγγέλια δεν εμφανίζεται σχεδόν καθόλου το πρόσωπο της Θεοτόκου. Μάλιστα στο κατά Μάρκον Ευαγγέλιο δεν υπάρχει ούτε ένας υπαινιγμός περί της υπάρξεως και της ζωής της, ενώ στο κατά Ματθαίον και στο κατά Λουκάν, το οποίον έχει τα περισσότερα στοιχεία, γίνονται εντελώς φειδωλές αναφορές, κυρίως για το γεγονός της γεννήσεως του Κυρίου. Στο κατά Ιωάννην αναφέρεται μόνο η συνομιλία της με τον Κύριο κατά τη στιγμή του θαύματος της Κανά, καθώς και ο διάλογος του Κυρίου με τον Ιωάννη και την Παναγία επί του σταυρού: «γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου, εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ ἰδοὺ ή μήτηρ σου» (Ιω. ιθ΄ 26-27). Τέλος, υπάρχει και μία αναφορά στην «Μητέρα τοῦ Ἰησοῦ» πάλι από τον Λουκά στις Πράξεις των Αποστόλων (Πρ. α΄ 14), ενώ ο απόστολος Παῦλος δεν αναφέρει ούτε μία λέξη.

Τόσο αφανώς πέρασε το πρόσωπο της Θεοτόκου, όντας όμως πανίσχυρος καταλύτης της θείας οικονομίας στη ζωή της ανθρωπότητας. Ούτε λόγια πολλά είπε, ούτε εντάσεις δημιούργησε, ούτε αποδείξεις θέλησε να δώσει περί της θεότητας του Κυρίου μετά την Σταύρωση και την Ανάστασή Του. Έζησε εντελώς απαλά, όπως μας λένε στο συναξάρι της οι βιογράφοι της, για λίγα ακόμη χρόνια. Την εντελώς αθόρυβη ζωή της ακολουθεί ο σεισμός της κοιμήσεώς της, της θαυμαστής αναχωρήσεώς της από αυτόν τον κόσμο, με τη συγκέντρωση των Αποστόλων «θεαρχίω νεύματι».

Το τρίτο λοιπόν ιδίωμα της θεομητορικής ζωής και το χαρακτηριστικό του ανθρώπου που θέλει να βαδίσει την οδό προς την ένωση μετά του Θεού, είναι η αφάνεια και η μυστική σιγή και σιωπή.

Υπάρχουν και άλλα τρία που απλά θα τα αναφέρω δανειζόμενός τα από χαρακτηριστικά ονόματα που η Εκκλησία της έχει δώσει. Το ένα είναι Θεοτόκος, το δεύτερο είναι απειρόγαμος και το τρίτο είναι αειπάρθενος.

Ένα λοιπόν είναι το ιδίωμα της Θεοτόκου, το τον Θεόν τίκτειν, το να γεννήσει τον Χριστό. Αυτό καλείται ο κάθε πιστός να κάνει στη ζωή του, μυστικώς να γεννά τον Χριστό, να αποτελεί «έπιστολήν Χριστού γινωσκομένην καί αναγινωσκομένην υπό πάντων ανθρώπων» (Β΄ Κορ. γ΄ 2).

Το δεύτερο ιδίωμα είναι το απειρόγαμον, το οποίο σημαίνει ότι δεν είχε πείρα του γάμου, δεν είχε συνάφεια συζυγική για να φέρει στη ζωή τον Χριστό. Κατ' ανάλογο τρόπο και κάθε πιστός, ο οποίος θέλει να ζήσει τη ζωή του εξαγιασμού του και να περάσει στην κατάσταση της θεώσεως, πρέπει να γίνεται κατά το ανθρώπινον μέτρο, όπως λένε οι Πατέρες, «άπειρος» της φύσεως, δηλαδή αυτεξουσίως να μετέχει κατά το δυνατόν λιγότερο των φυσικών ορμών, των φυσικών καταστάσεων, ακόμη και των αισθήσεων. Η απειρία της φύσεως, η ελευθερία από τη φυσική παχύτητα, οδηγεί στην εμπειρία της χάριτος.

Και το τελευταίο στοιχείο, το αειπάρθενον, η μονιμότης της χάριτος. Η Παναγία δεν ήταν παρθένος μόνο μέχρι τη γέννηση, αλλά παρέμεινε και «μετά τόκον

παρθένο», όπως λένε τα τροπάρια. Παρέμεινε συνεχώς παρθένο, αυτό θα πει αεί-πάρθενο. Αυτή η μονιμότητα της κατάστασης της χάριτος είναι το τελευταίο στοιχείο, που θα μπορούσε να αποτελέσει προτύπωση και της δικής μας οδού προς τη θέωση.

Αν έτσι ζήσουμε κι εμείς με το υπόδειγμα της Θεοτόκου, όσον αφορά την ταπείνωσή της, την παρθενική καθαρότητά της, την αφάνεια, τη μυστική σιωπή και σιγή της, αλλά και αν μπορέσουμε να μετάσχουμε του μυστηρίου και της καταστάσεως του να γεννούμε τον Θεό μέσα μας, του να είμαστε κατά το δυνατόν άπειροι της φύσεως, δηλαδή ανεπηρέαστοι από την υποδούλωση σε αυτήν, και του αεί, δηλαδή πάντοτε, μετέχειν της χάριτος, θα αξιωθούμε κι εμείς από αυτόν τον κόσμο να βιώσουμε μυστικώς την ένωσή μας με τον Θεό, να με-

τέλθουμε της καταστάσεως της μετά του Θεού κοινωσίας, δηλαδή της θεώσεως.

Και όταν κάποτε θα έλθει και ο δικός μας θάνατος, τότε δεν θα είναι τέλος, αλλά κοίμησις, ύπνος και μεταστάσις από τα παχέα προς τα λεπτότερα, από τα πρόσκαιρα προς τα αιώνια, από τα ανθρώπινα στα θεϊκά, από τα φθαρτά στα άφθαρτα.

Να δώσει ο Θεός σε όλους, με αυτό το πνεύμα να υπάρχει ουσιαστική καρποφορία στις Παρακλήσεις μας και η Παναγία μητέρα μας και να μας λυτρώσει από τις ανάγκες, τις θλίψεις, τους πόνους, τις καθημερινές δυσκολίες, κυρίως όμως να αποτελέσει για τον καθένα το μυστικό πρότυπο της εν χάριτι και εν πνεύματι άλλης ζωής.

Αμήν!

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΓΙΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΟΧΑΡΗΣ

Εμφανίσεις και θαύματα της Παναγίας σημειώθηκαν σε πολλές περιοχές του Ελλαδικού χώρου κατά τη διάρκεια του πολέμου, αλλά στην πρώτη γραμμή του πολέμου, στα ελληνοαλβανικά σύνορα και την Πίνδο, η Παναγία ήταν η προστάτιδα και οδηγός των στρατιωτών. Οι στρατιώτες την έβλεπαν με τα μάτια της πίστης τους να τους εμψυχώνει και να τους «σκεπάζει», καθώς πολεμούσαν στα χιονισμένα βουνά της Πίνδου και της Αλβανίας.

Ενδεικτική είναι η μαρτυρία της Β. Μπούρη, σύμφωνα με την οποία ο θεός της, Σπυρίδων Χουλιάρας, που πολέμησε στα ελληνοαλβανικά σύνορα, μέχρι το τέλος της ζωής του συνήθιζε να αφηγείται το εξής θαύμα της Παναγίας: ενώ οι στρατιώτες πολεμούσαν κάτω από πραγματικά αντίξοες συνθήκες, εμφανίστηκε μπροστά τους η Παναγία που ως προστάτιδα τούς «σκέπασε» με το πέπλο της και σαν οδηγός τούς οδήγησε μπροστά στον εχθρό, έτοιμους να τον αντιμετωπίσουν.

Το θαύμα αυτό επιβεβαιώνεται και από άλλους στρατιώτες που πολέμησαν στα βουνά της Πίνδου. Κατά μήκος όλου του μετώπου έβλεπαν το ίδιο όραμα:

τις νύχτες μια γυναικεία μορφή βάδιζε ψηλόλιγνη, με την καλύπτρα της ριγμένη από το κεφάλι στους ώμους. Ήταν η Παναγία, η υπέρμαχος στρατηγός των Ελλήνων.

Ο Τάσος Ρηγόπουλος, πολεμιστής του 1940 γράφει, από το μέτωπο:

«Σου γράφω από μία αετοφωλιά, τετρακόσια μέτρα ψηλότερη από την κορυφή της Πάρνηθας. Η φύση τριγύρω είναι πάλλευκη. Σκοπός μου [...] είναι να σου μεταδώσω αυτό που έζησα, αυτό που είδα με τα μάτια μου και που φοβάμαι μήπως, ακούγοντάς το από άλλους, δεν το πιστέψεις. Λίγες στιγμές πριν ορμήσουμε για τα οχυρά της Μόροβας, είδαμε σε απόσταση περίπου δεκατριών μέτρων μια ψηλή μαυροφόρα να στέκει ακίνητη. Ο σκοπός φώναξε: "τις ει;". Μιλιά δεν ακούστηκε. Φώναξε ξανά θυμωμένος. Τότε, σαν να μας πέρασε όλους ηλεκτρικό ρεύμα, ψιθυρίσαμε: "η Παναγία!". Εκείνη όρμησε εμπρός σε να είχε φτερά αετού. Εμείς από πίσω της. Συνεχώς αισθανόμασταν να μας μεταγίτζει αντρειοσύνη.

Ολόκληρη εβδομάδα παλέψαμε σκληρά για να καταλάβουμε τα οχυρά Ιβάν-Μόροβας. [...] Εκείνη ορμούσε πάντα μπροστά. Και όταν πια νικητές ροβολού-

σαμε προς την ανυπεράσπιστη Κορυτσά, τότε η Υπέρμαχος έγινε ατμός, νέφος απαλό και απλά χάθηκε».

Ένα θαύμα έζησαν και οι στρατιώτες του 51ου τάγματος στην κορυφογραμμή Ροντένη.

Από τις 22 Ιανουαρίου και κάθε βράδυ στις εννέα και είκοσι ακριβώς, το βαρύ πυροβολικό των αντιπάλων άρχιζε βολή εναντίον του τάγματος. Ο εκνευρισμός και οι απώλειες ήταν πολλές. Οι τολμηροί ανιχνευτές δεν μπορούσαν να εντοπίσουν τα εχθρικά πυροβόλα, προφανώς γιατί κάθε βράδυ οι αντίπαλοι τα μετακινούσαν. Η κατάσταση ήταν πιεστική. Ένα βράδυ του Φεβρουαρίου ακουστήκανε πάλι τα εχθρικά κανόνια.

«Παναγιά μου, βοήθησέ μας, σώσε μας», φώναξε εντελώς αυθόρμητα ο ταγματάρχης Πετράκης. Αμέσως στο βάθος πρόβαλε ένα φωτεινό σύννεφο και σιγά-σιγά δημιουργήθηκε κάτι σαν φωτοστέφανο και εμφανίστηκε η μορφή της Παναγίας, η οποία άρχισε να γέρνει προς τη γη και στάθηκε σε ένα φαράγγι. Όλοι στο τάγμα, μόλις είδαν το θαύμα, ρίγησαν.

«Θαύμα!», φώναξαν και έκαναν τον σταυρό τους. Αμέσως στάλθηκε μήνυμα στην ελληνική πυροβολαρχία, τα ελληνικά κανόνια βρόντηξαν και λίγο μετά τα

αντίπαλα σίγησαν. Οι οβίδες των Ελλήνων είχαν πετύχει τον απόλυτο στόχο.

«Η πίστη κατά την διάρκεια του πολέμου, το σίγουρο είναι ότι βοηθάει τον δοκιμαζόμενο στρατιώτη. Και η εικόνα της προστάτιδας τού φέρνει ελπίδα και αισιοδοξία. ... οι Αρτινοί στο μέτωπο μπροστά στην εικόνα της Παναγίας δεν φοβόνταν ούτε όλμους, ούτε τις εχθρικές σφαίρες...».

Ο ζωγράφος *Γιάννης Τσαρούχης* ζωγράφισε πάνω στο καπάκι ενός κιβωτίου ρέγγας την Παναγία της Νίκης, η οποία απέκτησε τη φήμη ότι είναι θαυματουργή.

«Σε έξαλλη θρησκευτική έκσταση απαιτούσαν (ενν. οι Έλληνες στρατιώτες από την Άρτα) η θαυματουργή εικόνα να μείνει ένα βράδυ τουλάχιστον στην κατασκήνωσή τους. Άκουγες φωνές από παντού. Όλοι οι στρατιώτες φωνάζανε: “Η Παρθένα, η Παρθένα. Να την αφήσετε μια βραδιά”. Εκείνη την ώρα βάρεσε συναγεμμός [...] πέσαμε μπρούμυτα σύμφωνα με τις διαταγές που είχαμε. Κανένας Αρτινός δεν έκανε το ίδιο. “Βρε συνάδελφε”, μου είπε ένας, “βαστάς την Παρθένα και φοβάσαι;”».

ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

<https://www.catichisi.gr/>

«Το μελάνι του Αγώνα»

Α΄ ΜΑΘΗΜΑ

ΑΓΙΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ο πολιούχος του Μεσολογγίου

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Εμμανουήλ», που σημαίνει «ο Θεός μαζί μας» (Μτθ. 1,23).

- Το όνομα στην Αγία Γραφή παίζει διπλό ρόλο: Πρώτα προσδιορίζει κάποιο πρόσωπο. Λέμε π.χ. αυτός είναι ο Πέτρος, αυτός είναι ο Ιωάννης. Πέρα όμως απ' αυτό, το όνομα λειτουργεί ως περιγραφή ενός χαρακτηριστικού ή μιας αποστολής. Στη δεύτερη περίπτωση, το όνομα το δίνει ο λαός, αναγνωρίζοντας αυτή την ιδιότητα η αυτή την αποστολή. Ενώ, λοιπόν, οι επίγειοι γονείς του Χριστού τού δίνουν το όνομα «Ιησούς», ο προφήτης Ησαΐας προφητεύει πως εκείνοι, ο λαός δηλαδή –και κατ' επέκτασιν η Εκκλησία–, θα αναγνωρίσει την αποστολή του, που συμπυκνώνεται στο όνομα «Εμμανουήλ». Έτσι το όνομα αυτό παίζει τον ρόλο, όχι προσδιορισμού του Χριστού, αλλά μιας προφητείας. Τα λέμε αυτά, σε περίπτωση που προκύψει σύγχυση στα παιδιά με το όνομα του Χριστού.

ΠΑΤΡΙΔΑ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για τον δημοσιογράφο της Εξόδου, τον Μάγερ.
- Να γνωρίσουν τη δύναμη του λόγου, γραπτού και προφορικού.

■ Η ιστορία μας: 2΄-5΄

Διαβάζουμε την ιστορία μας.

■ Ανάγνωση και συζήτηση για το φωτογραφικό υλικό:

5΄-7΄

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 3΄-4΄

- Ποια ήταν τα όπλα του Μάγερ;
- Τι θέματα θα διαλέγατε να παρουσιάσετε εάν εκδίδατε μια εφημερίδα;

ΠΙΣΤΗ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για τον Άγιο Σπυρίδωνα
- Να γνωρίσουν την απλότητα και τα θαύματά του.

■ Οι ερωτήσεις του παπα-Γιώργη: 4΄-5΄

Συζητάμε την πρώτη ερώτηση.

■ Θεολογικό πλαίσιο:

Ο βίος του Αγίου Σπυρίδωνος

Μέσα στη χορεία των Αγίων Πατέρων μας με ξεχωριστή λαμπρότητα προβάλλει ο Άγιος Σπυρίδων, ο επίσκοπος Τριμυθούντος Κύπρου. Φτωχός κι ασήμα-

ντος μέσα στην καθημερινότητα της απλοϊκής ζωής του και τη μέριμνα του έγγαμου βίου του, έδωσε ο φιλόθεος Σπυρίδων με όλη τη δύναμή του την καρδιά του στον Θεό κι αυτή πλατύνθηκε και χώρεσε στους κόλπους της όλη τη δημιουργία Του.

Ο Άγιος γεννήθηκε στο χωριό Άσσια της επαρχίας Αμμοχώστου, που τώρα ποδοπατείται από τους Τούρκους. Η χρονολογία της γέννησής του δεν είναι ακριβώς γνωστή, είναι όμως βέβαιο πως γεννήθηκε κατά το δεύτερο μισό του Γ΄ αιώνα. Ήταν από τη νεότητά του απλός και ταπεινός και είχε ως εργασία του να βόσκει πρόβατα. Νυμφεύτηκε, και από τον γάμο του απέκτησε παιδιά. Εκτός όμως από τη θυγατέρα του Ειρήνη δεν αναφέρονται αλλά ονόματα από τους βιογράφους.

Ο γάμος δεν ήταν για τον Σπυρίδωνα εμπόδιο, αλλά –αντίθετα– ο δρόμος του αγιασμού του, όπως ακριβώς είναι ο «εν Χριστώ» γάμος: δρόμος αγιασμού των πιστών. Δεν άφησε την ευλογία του μυστηρίου κατά μέρος για να ορμήσει στις βιοτικές μέριμνες, αλλά αγαπώντας τον Θεό «εξ όλης της καρδιάς, ισχύος και διανοίας του», όπως επιβάλλεται σε όλους τους Χριστιανούς, οδηγούσε τις βιοτικές μέριμνες του προς τον Θεό, μένοντας αμέριμνος στην αγάπη Του. Έτσι οι βιογράφοι του αναφέρουν ότι ο πόθος της ησυχίας τον ωθούσε να οδηγεί τα πρόβατά του να βόσκουν σε έρημα και ήσυχια μέρη. Κι ενώ αυτά χόρταιναν ευχαριστημένα από τις τροφές της γης, ο μακάριος Σπυρίδων έμενε αχόρταγος, καταγινόμενος στο να «μελετά ημέρας και νυκτός εν νόμω Κυρίου».

Τα χαρίσματα τον στόλιζαν και τον λάμπρυναν. Εκείνο όμως που τον ανέβαζε πέρα από τους αγγέλους ήταν η ιερωσύνη που τον έφερε στο ουράνιο θυσιαστήριο. Όταν λειτουργούσε, αρπαζόταν το πνεύμα του προς τον θρόνο του Θεού, από όπου έπαιρνε την πληροφορία ότι «αληθώς προσεδέχθη η λογική αυτού θυσία υπό του Θεού και Πατρός και ό,τι όπερ ητήσαντο τον Θεόν υπέρ του λαού, έλαβε», όπως διασώζει ο βιογράφος του.

Ήταν ένας ποιμένας του Θεού για τους ανθρώπους. Δεν σταμάτησε όμως μέσα στην «εν Χριστώ» απλότητά του να είναι και ποιμένας προβάτων, όταν ακόμα μετά τον θάνατο της πρεσβυτέρας του αναδείχτηκε Επίσκο-

πος Τριμυθούντος. Κι ενώ την ημέρα εποίμαινε τους ανθρώπους, τη νύχτα έβοσκε τα πρόβατά του.

Δεν είναι γνωστή η ακριβής ημερομηνία που ο ουράνιος αυτός άνθρωπος και επίγειος άγγελος έγινε αρχιερέας. Πάντως σίγουρα πριν το 325, γιατί όταν αυτοκρατόρευσε ο Μέγας Κωνσταντίνος, πήρε μέρος στην Α΄ Οικουμενική Σύνοδο.

Ο Άγιος Σπυρίδων ήταν, όπως όλοι οι Άγιοι, πολίτης της Βασιλείας του Θεού και άφηγε γύρω του το μυστικό της άρωμα. Στον ναό της Τριμυθούντος, όπως σε κάθε ναό της Εκκλησίας μας, σε κάθε λειτουργία και ακολουθία γίνεται ολόκληρο πανηγύρι από τις Ουράνιες Δυνάμεις και τους Αγγέλους. Όντας ένας από αυτούς ο Άγιος Σπυρίδων συνοδευόταν στις ακολουθίες, όταν απουσίαζε ο λαός, από τους Αγγέλους. Μια φορά μάλιστα η αγγελική συνοδεία γινόταν ακουστή μακριά από τον ναό και ο φτωχός λαός της Τριμυθούντος δοξολογούσε τον Θεό, που τους έστειλε ένα ποιμένα ισάγγελο.

Το χώμα της Κύπρου δέχτηκε το αγιασμένο σώμα του, που μπόλιασε τη γη με την αγιωσύνη του, δίνοντάς της την ελπίδα της Αναστάσεως στη δεύτερη ένδοξη Παρουσία του Χριστού μας. Και αυτό το χώμα άφηγε τον αγιασμό να διαπερνά τους πόρους και να σκορπίζεται πλουσιοπάροχα στο φως και τον αέρα. Ο τάφος του έγινε πηγή ιαμάτων, από όπου ανάβλυζε άφθονη η ευλογία, που έτρεφε τον φιλόθεο λαό της Κύπρου.

Με τα θαύματά του ο Άγιος Σπυρίδων εκδήλωνε την αγάπη του για τον λαό του Θεού. Αγάπη γεμάτη πόνο για τις θλίψεις και τα βάσανα όλου του κόσμου. Ελεήμονας, φιλόστοργος και φιλόανθρωπος ο Άγιος Σπυρίδων, θεράπευσε και θεραπεύει, εισάκουσε και εισακούει τον πόνο κάθε ανθρώπου. Τα θαύματα ο Άγιος του Θεού δεν τα ενεργούσε για να επιδεικτεί και να γίνει θαυμαστή η θεία παντοδυναμία, αλλά γιατί ο ανθρωπίνος πόνος –αγιάτρευτος από τις ανθρώπινες προσπάθειες– γιατρευόταν μόνο με τη χάρη του Θεού.

Οι Άγιοι του Θεού, όπως ο φτωχός και ο ταπεινός Σπυρίδων, μέσα στο φως της Θεότητας που τους γεμίζει, βλέπουν συνεχώς σε μεγαλύτερο βάθος την έκταση της αμαρτωλότητάς τους και απελπισμένοι από τη δική τους αδυναμία προσφεύγουν με όλη την ελπίδα τους

στον Θεό, που τον αισθάνονται όλο και περισσότερο Πατέρα τους.

Η μίμηση του φιλόθεου Σπυρίδωνα δεν έγκειται στο να φτάσουμε να θαυματουργούμε μια μέρα και να δοξαστούμε από τον Θεό και τους ανθρώπους. Αυτό δεν

εξαρτάται καθόλου από εμάς και θα ήταν εγωιστικό να το επιζητούμε. Μπορούμε όμως να μιμηθούμε τον Άγιο ως προς τη ζωή του, που είχε ως κύριο γνώρισμα την αγάπη του προς τον πλησίον, με όλες τις αδυναμίες και τα πάθη του.

**ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
<https://www.catichisi.gr/>**

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Όποιος κάνει το θέλημα του Θεού, αυτός είναι αδελφός και αδελφή μου» (Μάρκ. 3,35).

- Στη γη αυτή γνωρίζουμε τους συγγενείς μας, δηλαδή αυτούς με τους οποίους ανήκουμε στην ίδια οικογένεια. Οικογένεια είναι και η Εκκλησία, με πατέρα τον Χριστό. Μέσα σε αυτήν δεν μας ενώνει με τους άλλους η κοινή καταγωγή, αλλά η αγάπη και η κοινή πίστη. Και έρχεται ο ίδιος ο Κύριος να μας διαβεβαιώσει, πως Αυτός ο Ίδιος γίνεται κάτι πολύ περισσότερο από συγγενής μας, όταν μας βλέπει να ακολουθούμε το θέλημά Του. Υπάρχει τίποτε πιο όμορφο από τον γίνουμε αδελφία του Χριστού; Αυτή τη διαβεβαίωση έδωσε ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος στους μαθητές του. Ο όρος «λόγος» είναι θεολογικά δύσκολος στην ανάλυση και την ερμηνεία του. Μπορούμε να πούμε στα παιδιά, ότι, όπως τα λόγια μας εκφράζουν αυτό που έχουμε στη σκέψη και την καρδιά μας, έτσι και ο Χριστός μας, όχι μόνον μάς είπε τον λόγο του Θεού, αλλά ο ίδιος αποκαλείται Λόγος του Θεού. Όποιος ακούει τον Χριστό, ακούει τον ίδιο τον Θεό.

ΠΑΤΡΙΔΑ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για την προσφορά του Μάγερ κατά τη διάρκεια της πολιορκίας και της Εξόδου του Μεσολογγίου.
- Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της αληθινής ενημέρωσης και της αντικειμενικής δημοσιογραφίας.

■ Η ιστορία μας: 2΄-5΄

Θυμόμαστε την ιστορία του προηγούμενου μαθήματος.

■ Ανάγνωση και συζήτηση για το φωτογραφικό υλικό:

5΄-7΄

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 3΄-4΄

- Πώς κατέληξε ο Μάγερ στο Μεσολόγγι;
- Τι νομίζετε πως προσέφερε στους αγωνιστές της πολιορκίας;
- Αναλύουμε το ποίημα: **«Ο Μάγερ, μελάνι και φλόγα»**

ΠΙΣΤΗ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για την αγιότητα.
- Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία των Αγίων στη ζωή των Χριστιανών.

■ Οι ερωτήσεις του παπα-Γιώργη: 4΄-5΄

Συζητάμε τη δεύτερη και τρίτη ερώτηση.

■ Θεολογικό πλαίσιο:

Οι Άγιοι αποτελούν για την Εκκλησία μας τον πολυτιμότερο μετά τον Χριστό θησαυρό της. Είναι εκείνοι, που με τη ζωή τους επαληθεύουν την αλήθεια των λόγων του Χριστού και μετατρέπουν την θεωρία της διδασκαλίας Του και της διδασκαλίας της Εκκλησίας

σε πράξη. Στα πρόσωπά τους βλέπουμε και τη δική μας δυνατότητα να θεωθούμε.

Ίδια με τη δική τους είναι η φύση μας. Γνώρισαν και εκείνοι τις δυσκολίες που περνάμε όλοι μας. Και στην εποχή τους είχαν πειρασμούς, κινδύνους, ανατροπές και κρίσεις. Καμία περίοδος της ανθρώπινης ιστορίας δεν βρέθηκε ανθόσπαρτη και ανέμελη. Γι' αυτό και η αγιότητα, σε κάθε εποχή, αποτελεί μια **διπλή νίκη**: Πρώτα **εναντίον των παθών** του ανθρώπου, που ήταν, είναι και θα είναι πάντα ίδια και διαχρονικά. Και δεύτερον, νίκη **ενάντια στην απόγνωση και στην απελπισία**, που αποτελούν τον μεγαλύτερο πειρασμό κάθε εποχής.

Κορυφαία όμως νίκη όλων αποτελεί η νίκη τους πάνω στον Θάνατο. Μια νίκη, που δεν αποτελεί δικό τους κατόρθωμα, αλλά Εκείνου που πίστεψαν και αγάπησαν με όλη τους την ύπαρξη. Το γεγονός αποτελεί την αιτία την παρουσίας τους σήμερα και πάντα. Οι Άγιοι είναι εδώ, καλούν, προσεύχονται και μεσιτεύουν για εμάς ως απόδειξη της αγάπης τους, που όπως λέει και ο Απόστολος Παύλος, «ουδέποτε εκπίπτει» (Α΄ Κορ. 13,8).

Πέρα από το θεολογικό υπόβαθρο, οι Άγιοι, όπως άλλωστε και ο Χριστός, μας καλούν σε μια **διαρκή σχέση**. Σχέση με συνέπεια, προθυμία και ετοιμότητα εσωτερικής αλλαγής, ώστε και εμείς, όσο το επιτρέπουν οι δυνάμεις μας, να βαδίζουμε την οδό της αγιότητας. Αυτή η ολοένα και θερμότερη σχέση θα νικήσει και την μεγάλη **παγίδα του Πονηρού**, ο οποίος σπέρνει διαρκώς την υποψία, πως η αγιότητα είναι για τους λίγους και τους εκλεκτούς άλλων εποχών. Κι όμως! **Η αγιότητα πρέπει να αποτελεί σκοπό ζωής για όλους. Οι Άγιοι του καιρού μας, η διδασκαλία και η ζωή τους το επιβεβαιώνουν.**

ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Η Εκκλησία είναι μια μεγάλη οικογένεια. Οι Άγιοι είναι οι συγγενείς μας και πατέρας όλων μας ο Θεός.
- Δεν αρκεί να ξέρουμε για τη ζωή και τα θαύματα των Αγίων. Πρέπει να μιμούμαστε τη ζωή και την πίστη τους.

ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

<https://www.catichisi.gr/>

Αγγελιοφόροι της Ελευθερίας

Α΄ ΜΑΘΗΜΑ

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΝΟΗΜΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Πάτερ ημών ο εν τοις ουρανοίς», δηλ. «Πατέρα μας που είσαι στους ουραμούς...» (Μτθ. 6,9).

- Έτσι ξεκινάει η προσευχή του Κυρίου, η Κυριακή προσευχή, το γνωστό «Πάτερ ημών», που αποτελεί την μόνη προσευχή που διδάχτηκε κατά λέξιν από τον Χριστό μας, όσο βρισκόταν στη γη. Από την πρώτη κιόλας λέξη καταλαβαίνουμε το είδος της σχέσης που θέλει να έχει μαζί μας: Θέλει να είναι για μας Πατέρας και εμείς τα παιδιά Του. Ποιος είναι ο ρόλος ενός Πατέρα; Να φροντίζει τα παιδιά του, να τα αγαπάει πάνω κι από τη ζωή του, να τα προστατεύει, να τα ενθαρρύνει, να τα συγχωρεί και να έχει μαζί τους υπομονή ανεξάντλητη. Έτσι θέλει ο Θεός να τον θεωρούμε και να Τον εμπιστευόμαστε. Κάθε φορά που λέμε την προσευχή αυτή, ας γεμίζει η καρδιά μας με αυτό το «Πάτερ».

ΠΑΤΡΙΔΑ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για την προσφορά του Λόρδου Βύρωνα κατά τη διάρκεια της πολιορκίας και της Εξόδου του Μεσολογγίου.
- Να μάθουν πως εξαίτιας του, τα μάτια των Ευρωπαίων στράφηκαν στο πολιορκημένο Μεσολόγγι.

■ Η ιστορία μας: 2΄-5΄

Διαβάζουμε την ιστορία μας.

■ Ανάγνωση και συζήτηση για το φωτογραφικό υλικό: 5΄-7΄

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 3΄-4΄

- Ποια είναι η σημερινή αποστολή των φίλων μας;
- Τι ήταν το πιο εντυπωσιακό που ανακάλυψαν σήμερα;

ΠΙΣΤΗ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για την σημασία των Χριστουγέννων.
- Να μάθουν για τους πρωταγωνιστές εκείνης της νύχτας.

■ Οι ερωτήσεις του παπα-Γιώργη: 4΄-5΄

Συζητάμε την πρώτη ερώτηση.

■ Θεολογικό πλαίσιο:

Ένας από τους ωραιότερους ύμνους των Χριστου-

γέννων ας αποτελέσει το θεολογικό υπόβαθρο του σημερινού μαθήματος:

Δεύτε ἰδῶμεν πιστοί, ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστός, ἀκολουθήσωμεν λοιπόν ἔνθα ὁδεύει ὁ ἀστήρ, μετὰ τῶν Μάγων Ἀνατολῆς τῶν Βασιλέων. Ἄγγελοι ὑμνοῦσιν, ἀκαταπαύστως ἐκεῖ. Ποιμένες ἀγραυλοῦσιν, ᾠδὴν ἐπάξιον· Δόξα ἐν ὑψίστοις λέγοντες, τῷ σήμερον ἐν Σπηλαίῳ τεκθέντι, ἐκ τῆς Παρθένου, καὶ Θεοτόκου, ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας.

Ελάτε να δούμε πιστοί, πού γεννήθηκε ο Χριστός, ας ακολουθήσουμε λοιπόν εκεί που οδηγεί το αστέρι, με τους μάγους, της Ανατολής τους Βασιλιάδες. Ἄγγελοι ὑμνοῦν χωρίς σταματημό εκεί βοσκοί τραγουδοῦν με τις φλογέρες τους, ὕμνο ἀνάξιο. Δόξα ἐν ὑψίστοις ἔνε, σ' Αὐτόν που σε σπηλιά γεννιέται ἀπό Παρθένο και Θεοτόκο, στη Βηθλεὲμ της Ἰουδαίας.

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Βέβαια, η σημερινή μέρα, η μέρα των Χριστουγέννων, είναι γεμάτη μυστικά. Κάθε χρόνο έχει μυστικά, τα ίδια, αλλά και πάντα καινούργια. Ποιοι όμως τα νιώθουν;

Κατ' αρχάς τα παιδιά. Είναι εκείνα, που έχουν τη δυνατότητα να εκπλήττονται με ένα γεγονός, έστω κι αν αυτό έχει επαναληφθεί πριν από ένα χρόνο. Τα μικρά παιδιά τα αξιώνει ο Θεός να μπαينوβγαίνουν στον ιστορικό χρόνο, να διαμορφώνουν το δικό τους παρόν με ανακατωμένα τα πραγματικά και τα φανταστικά στοιχεία. Πρέπει να εκμεταλλευτούμε τη δυνατότητα αυτή. Η παιδική φαντασία δεν πρέπει να μείνει αχαλίνωτη. Αν της δώσουμε νόημα και αλήθειες, θα γίνει εργαλείο πίστης και κατάνυξης. Αν δεν το κάνουμε εμείς, θα αναλάβουν να το κάνουν ηλεκτρονικά παιχνίδια, κόμικς και χίλια δύο ψυχοκτόνα υποκατάστατα.

Βέβαια, απαιτείται και μια άλλη προϋπόθεση: Η ανακάλυψη της παιδικής γλώσσας μέσα σε εμάς, τους ενήλικες. «Πώς να μιλήσεις στα παιδιά», που «έτσι κι αλλιώς τα ξέρουν όλα», όπως λέει και ο τραγουδο-

ποιός, αν μέσα σου δεν υπερισχύσει η παιδική ορμή της ψυχής να συναντήσει τον νεογέννητο Χριστό; Πώς να καλέσεις ένα παιδί στην πίστη, όταν δεν ενεργοποιήσεις ξανά εκείνη την παιδική, την αρχέγονη πίστη, που ξέρει να υποτάσσει τους συλλογισμούς και να παραδίδει τον νου και την καρδιά στο μυστήριο;

Καλούμαστε να οδηγήσουμε τα παιδιά στο μυστήριο της Γέννησης. Με κάποια έννοια όμως, αν συνοδεύσουμε τον ρόλο του οδηγού και του δασκάλου με αληθινή αγάπη και σεβασμό προς εκείνα, ίσως και να δούμε τα παιδιά να καθοδηγούν εμάς.

Σε κάθε περίπτωση, ας μην ξεχνάμε, πως, τις γιορτινές αυτές μέρες, το μυαλό των παιδιών, όπως και του Νικόλα, είναι αλλού: Στις διακοπές, στις λιχουδιές, στη διακόσμηση. Απαιτούνται έξυπνοι, πρωτότυποι, βιωματικοί τρόποι, για να μεταδώσει κανείς την ουσία των ημερών. Αξίζει όμως τον κόπο. Διότι, ο σκοπός είναι ένας και πολύ σημαντικός:

Όχι Χριστούγεννα χωρίς Χριστό!

■ Θέματα για συζήτηση:

- Ας δώσουμε τον λόγο στα παιδιά, για να μας πουν, τι περιμένουν με περισσότερη αγωνία αυτές τις μέρες. Οι αφορμές για συζήτηση που θα μας δώσουν, θα μας προκαλέσουν πολλές ευχάριστες εκπλήξεις.
- Ένας ακόμη ὕμνος μπορεί να δώσει αφορμή για πολύ ωραίες συζητήσεις;
- Παιδιά, ακούστε σας παρακαλώ την πρώτη φράση από έναν πολύ γνωστό ὕμνο των Χριστουγέννων: «Η Παρθένος σήμερον τον Υπερούσιον τίτκει». Η

Παρθένος γεννά τον Θεό ΣΗΜΕΡΑ. Όπως σε όλες τις γιορτές, όπως σε κάθε Θεία Λειτουργία, δεν θυμόμαστε απλώς ένα γεγονός. Το ζούμε στο παρόν. Με την πίστη βρισκόμαστε σήμερα μπροστά στη φάτνη. Για ακούστε έναν ακόμη ύμνο:

Τι να σου προσφέρουμε, Χριστέ, που φανερώθηκες στη γη σαν άνθρωπος για χάρη μας; Διότι καθένα από τα δημιουργήματα, που εσύ έπλασες, σου εκφράζει (με τον δικό του τρόπο) την ευχαριστία και ευγνωμοσύνη του: οι Άγγελοι σε υμνολογούν, οι ουρανοί δίνουν τον αστέρα (που οδηγεί τους μάγους), οι Μάγοι σου προσφέρουν τα δώρα τους, οι βοσκοί δείχνουν το θαυμασμό τους· η γη (προσφέρει) το σπῆλαιο· η έρημος τη φάτνη· εμείς δε οι άνθρωποι (σου δίνουμε) μια Μητέρα Παρθένο. Εσύ που είσαι ο προαιώνιος Θεός, ελέησέ μας.

Θα ήταν πολύ όμορφο αν τα παιδιά μπορούσαν να ακούσουν αυτούς τους ύμνους.

Ερωτήματα στα παιδιά:

- Παραδινόμαστε στο θέλημα του Θεού όπως η Παναγία;
- Δοξολογούμε όπως οι άγγελοι;
- Μένουμε ταπεινοί όπως οι βοσκοί;
- Χρησιμοποιούμε τις γνώσεις μας για να πλησιάσουμε τον Χριστό, όπως οι Μάγοι;
- Προσφέρουμε τον εαυτό μας στο σχέδιο του Θεού, όπως ο Ιωσήφ;
- Ή μήπως κλείνουμε την πόρτα μας, όπως οι κάτοικοι της Βηθλεέμ εκείνη τη νύχτα;
- Αρνιόμαστε το θαύμα, όπως ο συνομιλητής του Ιωσήφ στην εικόνα;
- Γινόμαστε με τις πράξεις και την καρδιά μας πολέμιοι του Χριστού, όπως ο Ηρώδης;

ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
<https://www.catichisi.gr/>

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Αν εσείς ακολουθείτε εκείνα που σας διδάσκω, θα είστε για πάντα φίλοι μου» (Ιω. 15,14).

- Τι υπέροχη λέξη είναι η λέξη «φίλος»! Πόσα υπέροχα συναισθήματα κρύβει! Ένας φίλος είναι θησαυρός, έλεγαν οι πρόγονοί μας. Τέτοια σχέση θέλει και ο Χριστός μαζί μας. Δεν μας θέλει δειλούς, υποταγμένους, φοβισμένους απέναντί Του. Θέλει σχέση που να κάνει την καρδιά μας να γεμίζει από αγάπη και επιθυμία να είμαστε διαρκώς μαζί Του, όπως διαρκώς είναι μαζί μας Εκείνος. Και εκείνα που μας ζητά, δεν είναι διότι τα χρειάζεται Εκείνος. Εμείς τα χρειαζόμαστε. Κι αν τον εμπιστευτούμε, θα αποκτήσουμε όλα εκείνα, που χαρίζουν την αληθινή ευτυχία.

ΠΑΤΡΙΔΑ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για τους Φιλέλληνες.
- Να συνειδητοποιήσουν πως το Μεσολόγγι αποτελεί μια πόλη-σύμβολο για όλο τον κόσμο.

■ Η ιστορία μας: 2΄-5΄

Θυμόμαστε την ιστορία μας από το προηγούμενο μάθημα.

■ Ανάγνωση και συζήτηση για το φωτογραφικό υλικό: 5΄-7΄

ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Φιλέλληνες ονομάζονται οι ξένοι που εμπνεύσθηκαν από την Επανάσταση του 1821 και υποστήριξαν τον Αγώνα των εξεγερμένων Ελλήνων με διάφορους τρόπους.

Η προσφορά των Φιλελλήνων στην Ελληνική Επανάσταση ήταν ποικίλη. Περισσότεροι από 1.200 Ευρωπαίοι (Γερμανοί, Γάλλοι, Ιταλοί, Πολωνοί, Ελβετοί, Άγγλοι) συμμετείχαν ενεργά στον ένοπλο Αγώνα, παίρνοντας μέρος σε μάχες εναντίον των Τούρκων. Παράλληλα, σχηματίστηκαν Φιλελληνικές Επιτροπές σε μεγάλες πόλεις του εξωτερικού, με σκοπό την ενίσχυση του αγωνιζόμενου λαού είτε με υλικά μέσα, στέλνοντας χρήματα, τροφές και πολεμοφόδια είτε παρέχοντας ηθική υποστήριξη με δημοσιεύσεις σε έντυπα και εφημερίδες, καλλιτεχνικά έργα και συναυλίες.

Στους Φιλέλληνες συγκαταλέγονταν ρομαντικοί ιδεαλιστές (ιδίως φοιτητές), λάτρεις της αρχαίας Ελλάδας, πολιτικοί, άνεργοι πρώην στρατιωτικοί και διωκόμενοι

για τη δράση τους επαναστάτες, όπως ο Ιταλός κόμης Σανταρόζα. Αλλά και έμποροι, τραπεζίτες και μέλη εκπαιδευτικών ή θρησκευτικών ιδρυμάτων ανέπτυξαν φιλελληνική δράση.

Η ενθουσιώδης δραστηριότητα φοιτητών και εμπόρων οδήγησε στη δημιουργία, ήδη από το 1821, των Φιλελληνικών Επιτροπών (Κομιτάτων) στην Ελβετία και τη Γερμανία, με κύριο στόχο την περίθαλψη Ελλήνων προσφύγων. Πρωτοστάτες υπήρξαν πανεπιστημιακοί καθηγητές που αρθρογραφούσαν υπέρ της Επανάστασης, όπως ο Κρουγκ, αλλά και τραπεζίτες σαν τον οικονομολόγο Ιωάννη Εϋνάρδο, που αργότερα συνέβαλε στην ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας.

Η πρώτη αποστολή Φιλελλήνων έφτασε στην επαναστατημένη Ελλάδα τον Ιούνιο του 1821 με έξοδα του Δημήτριου Υψηλάντη και η δεύτερη δύο μήνες αργότερα με επικεφαλής τον Τόμας Γκόρντον, εύπορο αξιωματικό του βρετανικού στρατού. Εξαιτίας όμως της

έλλειψης συντονισμού μεταξύ των εθελοντών και των Ελλήνων αγωνιστών, το πρώτο Τάγμα των Φιλελλήνων συγκροτήθηκε τον Μάιο του 1822. Υιοθετώντας τους γαλλικούς στρατιωτικούς κανονισμούς, το τάγμα αυτό συμμετείχε στη μάχη στο χωριό Πέτα της Άρτας, όπου όμως διαλύθηκε έχοντας μεγάλες απώλειες.

I. «Είμαστε όλοι Έλληνες»

Ο Φιλέλληνας Άγγλος ποιητής Πέρσι Σέλλεϋ στον πρόλογο του λυρικού ποιήματός του με τον τίτλο «Ελλάς» έγραψε:

«Όλοι είμαστε Έλληνες. Οι νόμοι μας, η φιλολογία μας, η θρησκεία μας, οι τέχνες μας, έχουν τις ρίζες τους στην Ελλάδα. Γιατί, χωρίς την Ελλάδα η Ρώμη, η οδηγήτρα, η κατακτήτρια, δεν θα μπορούσε να σκορπίσει κανένα φως κι εμείς θα είμαστε ειδωλωλάτρες και άγριοι. Η μορφή και το πνεύμα του ανθρώπου έφτασαν

την τελειότητά τους στην Ελλάδα...».

Πέρσι Σέλλεϋ, Ελλάς, μετάφραση Αναστάσιος-Μιλάνος Στρατηγόπουλος, Αθήνα 1932, σσ. 18-20.

2. Επιστολή του Τόμας Τζέφερσον στον Αδαμάντιο Κοραή, Μοντιτσέλο, Βιρτζίνια, 31 Οκτωβρίου 1823

«Κανένας λαός δεν αισθάνεται ζωηρότερη συμπάθεια από μας για τα δεινά που υποφέρουν οι συμπατριώτες σας, κανένας δεν απευθύνει στον Θεό πιο θερμές και πιο ειλικρινείς παρακλήσεις για την επιτυχία των σκοπών τους. Και πραγματικά, τίποτε άλλο παρά η κεφαλαιώδης αρχή της κυβερνήσεώς μας να μην μπλεκόμαστε στις έριδες της Ευρώπης δεν θα μπορούσε ν' αναχαιτίσει τη φιλελεύθερη νεολαία μας από το να συμμετάσχει με κάποιον τρόπο στον ιερό αυτόν αγώνα».

Χρήστου Λάζου, Η Αμερική και ο ρόλος της στην επανάσταση του 1821, Αθήνα 1983, σσ. 92-93.

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 3'-4'

- Ποια ήταν η πιο σημαντική προσφορά του Λόρδου Βύρωνα;
- Τι είναι ο Φιλελληνισμός;
- Ποιο είναι το περιεχόμενο του ποιήματος: **«Λόρδος Βύρων, ο ποιητής με το σπαθί».**

ΠΙΣΤΗ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για την εικόνα των Χριστουγέννων.
- Να μάθουν για τα έθιμα των Χριστουγέννων.

■ Οι ερωτήσεις του παπα-Γιώργη: 4'-5'

Συζητάμε την δεύτερη και τρίτη ερώτηση.

■ Θεολογικό πλαίσιο:

Μια πολύ όμορφη δραστηριότητα θα ήταν εάν καλούσες τα παιδιά να φτιάξουν όλα μαζί τη φάτνη στην αίθουσα του κατηχητικού. Αυτό βέβαια προϋποθέτει ότι θα έχεις εξασφαλίσει προηγουμένως τα κατάλληλα υλικά και τις αντίστοιχες φιγούρες. Χρειάζεται όμως να

έχεις διαθέσιμη, χωρίς να την φανερώσεις βέβαια εξ αρχής, την εικόνα της Γεννήσεως. Όταν τα παιδιά ολοκληρώσουν, θα έλεγα να τα καλέσεις να βρουν τις διαφορές με την εικόνα της Γεννήσεως. Κατόπιν, μπορεί να ακολουθήσει ένας διάλογος σαν κι αυτόν:

– Ελάτε τώρα παιδιά μου να βρούμε τις διαφορές, ανάμεσα στο δικό σας και την εικόνα της Γέννησης. Από την αρχή θα σας πω, ότι, όπως εσείς είχατε τους δικούς σας λόγους να τοποθετήσετε αυτές τις φιγούρες, έτσι και ο εικονογράφος δεν έχει βάλει τίποτε τυχαία στην εικόνα. Για να προσπαθήσουμε να τον καταλάβουμε. Ας ξεκινήσουμε από τον Ιωσήφ: Πού τον έχετε τοποθετήσει;

– Δίπλα στην Παναγία, διότι είναι άντρας της.

– Πολύ σωστά. Στην εικόνα όμως στέκεται αρκετά μακριά της.

– Γιατί;

– Αν θυμηθείτε λίγο τα γεγονότα, θα καταλάβετε τι θέλει να μας θυμίσει η εικόνα. Όταν γεννήθηκε ο Χριστός, δεν ήταν ακόμη άντρας της. Για να γεννηθεί ο κάθε άνθρωπος, πρέπει να ενωθεί ένας άντρας με μια γυναίκα. Ο Χριστός όμως γεννήθηκε από την ένωση της Παναγίας με το Άγιο Πνεύμα. Πέστε μου όμως, πώς σας φαίνεται ο Ιωσήφ;

– Σκεπτικός, προβληματισμένος.

– Είναι μόνος;

– Όχι, ακούει έναν γέρο.

– Να ξέρετε, πως αυτός ο γέρος, είναι κατά την παράδοση, ο ίδιος ο διάβολος, που προσπαθεί να πείσει τον Ιωσήφ, πως το υπερφυσικό αυτό γεγονός δεν συνέβη και πως η Παναγία δεν του ήταν πιστή. Αλήθεια, τον έπεισε;

– Όχι βέβαια! Ο Ιωσήφ έμεινε πάντα δίπλα της και μεγάλωσαν μαζί τον Σωτήρα του κόσμου.

– Θέλετε να παρατηρήσετε λίγο και το αστέρι; Εσείς στη φάτνη σας έχετε ένα κανονικό. Στην εικόνα είναι λίγο περίεργο.

– Ναι! Ξεκινάει από τον ουρανό, αλλά σε κάποιο σημείο, σα να χωρίζεται στα τρία και μόνο η μία ακτίνα φτάνει μέχρι το βρέφος.

– Ακριβώς όπως το λέτε: Ένα αστέρι με τρεις ακτίνες. Ένας ο Θεός, αλλά τρία τα πρόσωπά Του. Ποια;

– Πατήρ, Υιός και Άγιο Πνεύμα.

– Ποιος βρίσκεται στη φάτνη;

– Ο Υιός,

– Να λοιπόν γιατί μόνο η μια ακτίνα φτάνει σ' εκείνον. Για δείτε όμως; Πού καταλήγει η ακτίνα;

– Σ' ένα πυκνό σκοτάδι.

– Τι είναι αυτό το σκοτάδι;

– Η νύχτα!

– Δεν έχετε άδικο. Ακούστε όμως έναν ύμνο που ψάλλουμε τα Χριστούγεννα: «Μας επισκέφτηκε από τον ουρανό ο Σωτήρας μας και εμείς, που βρισκόμασταν στο σκοτάδι, βρήκαμε την αλήθεια» (Επεσκέπαστο ἡμᾶς, ἐξ ὕψους ὁ Σωτήρ ἡμῶν, ἀνατολή ἀνατολῶν, καί οἱ ἐν σκότει καί σκιᾷ, εὖρομεν τὴν ἀλήθειαν, καί γάρ ἐκ τῆς

Παρθένου ἐτέχθη ὁ Κύριος).

– Μήπως είναι το σκοτάδι του κόσμου μας, πριν έρθει ο Χριστός;

– Βεβαίως! Βλέπετε λοιπόν, πόσα νοήματα κρύβονται σε κάθε εικόνα; Αλλά, μια και μιλήσατε για νύχτα, πέστε μου: Μοιάζει να είναι νύχτα στην εικόνα;

– Όχι! Όλα λάμπουν!

– Γιατί;

– Είναι πολύ λαμπερό το αστέρι.

– Σωστό! Θυμηθείτε όμως τι έκρυβε το σκοτάδι στο σπήλαιο και πέστε μου κάτι αντίστοιχο και για το φως.

– Έλαμψε στον κόσμο το φως της αλήθειας του Θεού!

– Ακριβώς! Και κοιτάξτε πως αυτή η λάμψη είναι ίδια για ουρανό και γη. Είναι, για να φανεί πως αυτά τα δύο ενώθηκαν.

– Κύριε, οι δικοί μας μάγοι έχουν καμήλες, ενώ στην εικόνα έχουν άλογα.

– Και μάλιστα πολύ όμορφα, όπως αυτά που είχαν οι βασιλιάδες. Βλέπετε, δεν ενδιαφέρει τον εικονογράφο να μας δείξει με τι ταξίδεψαν, αλλά τι ήταν. Ήταν λοιπόν μεγάλοι και τρανοί βασιλιάδες. Για να δω όμως! Η δική σας φάτνη είναι κανονική. Στην εικόνα όμως, σα να θυμίζει κάτι μαρμάρينو, κάτι σαν ...

– ...τάφο!

– Να λοιπόν, που η εικόνα μας δείχνει και κάτι από το μέλλον. Σήμερα ξεκινάει από το σπήλαιο ένας δρόμος, δρόμος σωτηρίας για τους ανθρώπους, που θα ολοκληρωθεί στον τάφο, όπου έβαλαν τον Χριστό, μετά την Σταύρωσή Του. Θέλω όμως να παρατηρήσετε και τη μορφή της Παναγίας. Σας κάνει κάτι εντύπωση; Για συγκρίνετέ την με τις άλλες μορφές.

– Είναι πολύ μεγαλύτερη!

– Βλέπετε λοιπόν τι συμβαίνει στις εικόνες; Το μέγεθος εξαρτάται από την σημασία που έχει κάθε πρόσωπο. Η Παναγία είναι η πιο σπουδαία ύπαρξη από όλο το ανθρώπινο γένος. Αποτελεί τη γέφυρα, διά της οποίας κατέβηκε ο Θεός στη γη.

– Όπως βλέπεις, η προσέγγιση της εικόνας προσφέρει δυνατότητες για ένα πλήρες μάθημα για τη Γέννηση του Χριστού. Πολλές συζητήσεις μπορούν ακόμη να γίνουν. Θα σου πρότεινα όμως να καταλήξεις στο «σήμερα» και στο «εμείς».

Το χριστουγεννιάτικο στεφάνι είναι πατροπαράδοτο χριστουγεννιάτικο έθιμο, που διακοσμεί τα ελληνικά σπίτια εδώ και χρόνια. Συνήθως, κατασκευάζεται από κλαδιά ελάτου και διακοσμείται ανάλογα με τις προτιμήσεις του καθενός. Κορδέλες, χριστουγεννιάτικες μπάλες, λαμπάκια έρχονται να φωτίσουν το πράσινο των κλαδιών και όλα μαζί να φέρουν τύχη στους ενοίκους του σπιτιού. Σε πολλά χωριά της χώρας μάλιστα, οι κάτοικοι αντί στεφάνου συνηθίζουν να κρεμούν πλεξούδες σκόρδων, πάνω στις οποίες καρφώνουν μικρά γαρίφαλα για να διώξουν την κακογλωσσιά έξω από το σπίτι.

Πριν την καθιέρωση του στολισμού του χριστουγεννιάτικου δένδρου, ως κατεξοχήν χριστουγεννιάτικο έθιμο, οι Έλληνες συνηθίζαν να στολίζουν **καράβι** την μεγάλη αυτή γιορτή. Ο λόγος ήταν η γνωστή –από την αρχαιότητα– σύνδεση της χώρας μας με την θάλασσα και ιδίως θύμιζε την εργασία πολλών σε αυτά για τα προς το ζην και την προσμονή των μικρών παιδιών να ανταμώσουν με τους συγγενείς τους. Κυρίως όμως, συμβόλιζε την αγάπη για τη θάλασσα, όπως επίσης και την καινούργια πλεύση του ανθρώπου στη ζωή, μετά τη γέννηση του Χριστού. Σε γενικές γραμμές το έθιμο τείνει να εκλείψει σήμερα, τη στιγμή που περισσότερο συναντάται στα νησιά.

Από την 25^η Δεκεμβρίου μέχρι και την μέρα των Φώτων ο νοικοκύρης κάθε σπιτιού στη Μακεδονία καίει στο τζάκι του σπιτιού του το πιο γερό κλαδί από το χωράφι του, το πιο όμορφο, γερό και χοντρό ξύλο από πεύκο ή ελιά. Κατά την παράδοση το κάψιμο βοηθά τον Χριστό να ζεσταίνεται στην κρύα σπηλιά της Βηθλεέμ. Ευχή τους να αντέξει όλο το 12ήμερο. Πριν ο νοικοκύρης φέρει το **Χριστόξυλο** στο σπίτι, η νοικοκυρά φροντίζει να έχει καθαρίσει καλά το σπίτι και με ιδιαίτερη

προσοχή το τζάκι, ώστε να μη μείνει ούτε ίχνος από την παλιά στάχτη. Καθαρίζουν ακόμη και την καπνοδόχο, για να μη βρίσκουν πατήματα να κατέβουν οι καλικάντζαροι, τα κακά δαιμόνια, όπως λένε στα παραδοσιακά χριστουγεννιάτικα παραμύθια. Σε κάποια μέρη πίστευαν πως η στάχτη θα βοηθούσε στην παραγωγική καλλιέργεια.

Στα χωριά της Ηπείρου τηρούν ένα από τα έθιμα, που έχουν τις ρίζες τους πολύ παλαιά. Όταν γεννήθηκε ο Χριστός οι βοσκοί πήγαν να τον προσκυνήσουν. Όμως, επειδή επικρατούσε το απόλυτο σκοτάδι στο βουνό, καθένας κράτησε και άναψε ένα κλαδί στο χέρι και τότε το βουνό γέμισε χαρούμενες φωτιές, τριξίματα και κρότους. Από τότε, όποιος επισκέπτεται φιλικό ή συγγενικό σπίτι, μπαίνει στο σπίτι με **κλαδί που καίγεται**. Στα Γιάννενα επίσης τηρούν το συγκεκριμένο έθιμο, με τη διαφορά ότι κρατούν στα χέρια τους δαφνόφυλλα και πουρναρόφυλλα, που τα πετούν στο τζάκι, μόλις μπουν στο σπίτι και καλημερίζουν και εύχονται «Αρνιά, κατσίκια, νύφες και γαμπρούς!».

Το Χριστόψωμο είναι ένα από τα έθιμα που ακολουθείται από πολλές νοικοκυρές στην Ελλάδα και λέγεται πως συμβολίζει τη νοικοκυροσύνη τους. Θεωρείται ολόκληρη ιεροτελεστία και χρησιμοποιούνται τα καλύτερα και πιο αγνά υλικά για την παρασκευή του. Με τη μισή ζύμη φτιάχνουν μία μεγάλη κουλούρα και με την υπόλοιπη στολίζουν περίτεχνα το ψωμί, δημιουργώντας κυρίως ένα σταυρό στο κέντρο και όμορφα διακοσμητικά σχέδια. Συνηθίζεται αυτό το ψωμί να κόβει την ημέρα των Χριστουγέννων ο νοικοκύρης κάθε σπιτιού και να το μοιράζει σε όσους βρίσκονται στο χριστουγεννιάτικο τραπέζι. Το Χριστόψωμο είναι το σύμβολο, ο φορέας της ευεργετικής δύναμης, που ενσαρκώνει τον νεογέννητο Χριστό.

ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

<https://www.catichisi.gr/>

Στα χέρια του εχθρού

Α΄ ΜΑΘΗΜΑ

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΝΟΗΜΑ ΤΩΝ ΘΕΟΦΑΝΕΙΩΝ

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Αυτός είναι ο αγαπημένος μου Υιός! Αυτός είναι ο Εκλεκτός μου!» (Μτθ. 3,17).

- Δύο μεγάλες αλήθειες αποκαλύπτονται με την φράση αυτή, που αναφωνεί ο Θεός κατά την ώρα της Βάπτισης του Κυρίου: Πρώτον, η αποκάλυψη του Χριστού ως Υιού του Θεού. Και δεύτερον, αφού, όπως είπαμε, ο Χριστός εκπροσωπεί όλη την ανθρώπινη φύση, με τη φράση αυτή, ο Θεός εγκαινιάζει μια νέα σχέση με τον άνθρωπο. Αυτό είναι και το βαθύτερο νόημα κάθε βάπτισης: Η σύναψη μιας νέας σχέσης του Θεού με τον βαπτισμένο και απόλυτα καθαρό άνθρωπο από τα στίγματα του προπατορικού αμαρτήματος.

ΠΑΤΡΙΔΑ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για τον καθημερινό αγώνα των πολιορκημένων.
- Να μεταφερθούν σ' εκείνα τα χρόνια και να μάθουν για τους τρόπους αντιμετώπισης των Τούρκων.

■ Η ιστορία μας: 2΄-5΄

Διαβάζουμε τη συνέχεια της ιστορίας.

■ Ανάγνωση και συζήτηση για το φωτογραφικό υλικό: 5΄-7΄

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 4΄

- Τι τρόπους σκέφτηκαν οι Τούρκοι για να καταλάβουν το Μεσολόγγι;
- Πώς τους αντιμετώπιζαν οι Έλληνες;
- Τι είναι μια πολιορκία και ποια είναι η μεγαλύτερη δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι μιας πολιορκημένης πόλης;

ΠΙΣΤΗ

■ Οι ερωτήσεις του παπα-Γιώργη: 4΄-5΄

Συζητάμε την πρώτη ερώτηση.

■ Στοχοθεσία:

1. Να διακρίνουν τα παιδιά πίσω από την διήγηση της Βάπτισης, τη σημασία του γεγονότος. Να

αντιληφθούν, πως την ώρα της Βάπτισης του Χριστού, ολόκληρο το ανθρώπινο γένος βαπτίζεται και καθαρίζεται από τις συνέπειες της αμαρτίας. Την ώρα εκείνη, ολόκληρη η Αγία Τριάδα επικοινωνεί με τον άνθρωπο και αποκαλύπτεται ολοφάνερα ο δρόμος επιστροφής του ανθρώπου στην πατρική αγκαλιά του Θεού.

2. Να διακρίνουν τον συμβολισμό του νερού, ως μέσον κάθαρσης, καθαρισμού. Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία του αγιασμού στη ζωή της Εκκλησίας.
3. Να θεωρήσουν πως ο Θεός, σε κάθε Χριστιανό, που βαπτίζεται, του μιλά προσωπικά και του λέει αυτό που ακούστηκε εκείνη την ημέρα για τον Χριστό, που βαπτιζόταν: Αυτόν είναι το παιδί μου το αγαπητό.
4. Να νιώσουν την κατάνυξη της ακολουθίας των Θεοφανείων, μέσα από την ανάγνωση λίγων σειρών από τις υπέροχες ευχές της ημέρας εκείνης (βλ. λεπτομέρειες στο αντίστοιχο κεφάλαιο του περσυνού βοηθήματος).

■ Θεολογικό πλαίσιο:

Μεγάλη η γιορτή της Βάπτισης του Χριστού. Τη λέμε και Θεοφάνεια, διότι, τη μέρα εκείνη, αποκαλύφθηκαν και τα τρία πρόσωπα της Αγίας Τριάδος: Ο Πατέρας μιλά, ο Υιός βαπτίζεται και το Άγιο Πνεύμα φανερώνεται σαν περιστέρι. Πολλοί αναρωτιούνται, τι ανάγκη είχε να βαπτιστεί ο Χριστός, αφού ήταν αναμάρτητος. Αν δεν ξεχνάμε, πως ο Χριστός έρχεται στη γη ντυμένος όλη την ανθρώπινη φύση, θα καταλάβουμε, πως την ώρα που βαπτίζεται, εκπροσωπεί όλους τους ανθρώπους, που με τον τρόπο αυτό απαλλάσσονται από τα αμαρτήματά τους. Δεν ξεχνάμε ακόμη, πως ο ίδιος ο Ιωάννης ο Πρόδρομος είχε πει, πως αυτός που έρθει μετά από μένα δεν θα σας βαπτίσει μόνο με νερό, αλλά και με Άγιο Πνεύμα. Η Βάπτιση λοιπόν του Χριστού επαναλαμβάνεται στην βάπτιση του κάθε Χριστιανού, όπου **το Άγιο Πνεύμα αγιάζει το νερό της κολυμβήθρας και ξανακάνει την ανθρώπινη ψυχή ολόλευκη**. Πιο αναλυτικά:

- I. Η Βάπτιση του Χριστού στον Ιορδάνη ποταμό αποτελεί την επίσημη έναρξη της δημόσιας δράσης του Χριστού μας. Η τελετή έχει μια αντιστοιχία με την πράξη της χρίσεως, που πραγματοποιούσαν οι Προφήτες στην Παλαιά Διαθήκη σε πρόσωπα, τα οποία θα λύτρωναν τον Ισραήλ από μια δύσκολη στιγμή. Ουσιαστικά, με το γεγονός της Βάπτισης, ο Ιησούς γίνεται Χριστός, δηλ. χρίε-

ται, όχι για λύτρωση από μια μόνο δυσκολία, αλλά από το σύνολο των συνεπειών της ανθρώπινης πτώσης στον Παράδεισο. Αυτός που τον χρίει είναι ο μέγιστος των Προφητών, ο Ιωάννης ο Πρόδρομος ή Βαπτιστής. Είναι εκείνος που ολοκληρώνει τον κύκλο των προφητών της Π. Διαθήκης και ανοίγει τον κύκλο της Βασιλείας του Θεού, όπως την εγκαινιάζει ο Χριστός.

2. Η Βάπτιση έχει και μια ακόμη διάσταση: Είναι μια πράξη **καθαρού-καθάρωσ**. Ο Ιωάννης, με το νερό, καθάριζε συμβολικά εκείνους που έρχονταν στην έρημο, για να τον συναντήσουν. Εδώ βρίσκεται ένα πολύ σημαντικό σημείο: Ο Ιησούς Χριστός, την ώρα της Βάπτισης, δεν καθαρίζεται από προσωπικές του αμαρτίες. Εκπροσωπεί όλο το αντίτιπο γένος, το οποίον καθαρίζεται με τη Βάπτιση Του.
3. Δεν πρόκειται όμως απλώς για μια ακόμη βάπτιση που γίνεται με νερό. Την ώρα εκείνη, όλη η Αγία Τριάδα εμφανίζεται και κάνει το Βάπτισμα του Χριστού, όχι καθαρό που γίνεται από το νερό, αλλά από το Άγιο Πνεύμα. Καθώς ακούγεται η φωνή του Θεού «Αυτός είναι ο αγαπημένος μου Υιός», ανοίγει ένας δρόμος για τον καθένα ξεχωριστά: Ο δρόμος της συμπιλώσης και της αγάπης με τον Θεό.

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Σήμερα, ο Χριστός βαπτίζεται. Αφού ήταν αναμάρτητος, τι ανάγκη έχει τον καθαρό του Ιωάννη του Προδρόμου; (δεν βαπτίζεται μόνον εκείνος. Βαπτίζεται όλη η ανθρώπινη φύση. Η Βάπτιση μάς αφορά προσωπικά).
- Τι ήταν ένας Προφήτης; (Κάποιος που προανήγγειλε την έλευση του Μεσσία, αλλά και κάποιος που καλούσε τους ανθρώπους να ζουν σύμφωνα με το θέλημα του Θεού).
- Τι πολύ σημαντικό συμβαίνει εκείνη την ώρα; (Εμφανίζονται και τα τρία πρόσωπα της Αγίας Τριάδος, για να φανεί πως όλη η τριαδική Θεότητα συμμετέχει στο γεγονός της σωτηρίας του ανθρώπου.

Βουτηχτάδες στη Σύμη και την Κάλυμνο

Έχοντας μεγάλη παράδοση στην επαφή με τη θάλασσα, την ημέρα των Φώτων, όπως και σε πολλά παραθαλάσσια μέρη της χώρας μας, μία ομάδα ανθρώπων θα βουτήξει στα παγωμένα, λόγω της εποχής, νερά της θάλασσας, για να πιάσει τον Σταυρό. Εδώ η διαφορά είναι ότι θα προσπαθήσουν να κρατήσουν την ανάσα τους και να μείνουν μέσα στο νερό, για όση περισσότερη ώρα μπορούν. Την ίδια στιγμή, οι ψαράδες θα έχουν σχηματίσει έναν προστατευτικό κλοιό, γύρω τους για να τους προστατεύουν από τα κύματα.

Στα ποτάμια της Θεσσαλίας

Σε πολλά χωριά της Θεσσαλίας, όπου υπάρχουν ποτάμια, οι κάτοικοι παίρνουν τα εικονίσματα από την

εκκλησία και τα μεταφέρουν στο ποτάμι. Εκεί, μέσα στα παγωμένα νερά των ποταμών, ρίχνουν τον Σταυρό και με αυτόν ραντίζουν τα εικονίσματα, τα οποία στη συνέχεια επιστρέφουν στην εκκλησία, ενώ συνηθίζουν να ραντίζουν με το ευλογημένο νερό και τα χωράφια για να έχουν καλή σοδειά. Σε αρκετά χωριά της Θεσσαλίας, βουτούν ολόκληρη την εικόνα μέσα στο ποτάμι.

Τα ευλογημένα πορτοκάλια της Λευκάδας

Οι πιστοί συγκεντρώνονται πλάι στη θάλασσα και ο ιερέας ρίχνει τον Σταυρό στο νερό, όπως συμβαίνει σε πολλές περιοχές της χώρας. Όμως, στη Λευκάδα, μαζί με τον Σταυρό, ρίχνουν στη θάλασσα και ένα μάτσο πορτοκάλια δεμένα μεταξύ τους με σκοινί. Στη συνέχεια, τα ευλογημένα αυτά πορτοκάλια κρεμιούνται πλάι στα εικονίσματα των εκκλησιών.

ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
<https://www.catichisi.gr/>

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Εγώ είμαι ο δρόμος, η αλήθεια και η ζωή» (Ιω. 14,6).

- Πολύ συχνά ο κάθε άνθρωπος βρίσκεται μπροστά σ' ένα σταυροδρόμι. Άλλοτε για να αποφασίσει για μια πράξη του, άλλοτε για να κρίνει το σωστό ή το λάθος. Πολλές φορές τα επιχειρήματα είναι μοιρασμένα. Η πίστη στον Χριστό δεν είναι απλώς μια θεωρία. Είναι τρόπος ζωής. Όποιος ζει την πίστη του με συνέπεια, κάθε φορά που θα βρεθεί σε ένα τέτοιο σταυροδρόμι, βρίσκει ευκολότερα τον σωστό δρόμο. Όταν ρωτούσαν τον Άγιο Σεραφεΐμ του Σάρωφ, έναν μεγάλο Ρώσο Άγιο, για το τι πρέπει να κάνουμε όταν βρισκόμαστε μπροστά σε μια δύσκολη κατάσταση, τους απαντούσε: «Σκεφτείτε τι θα έκανε ο Χριστός στη θέση μου» και τότε θα έχετε την απάντησή σας.

ΠΑΤΡΙΔΑ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να αντιληφθούν την ψυχολογική κατάσταση των πολιορκημένων μέσα από το ποίημα «Οι φύλακες του τείχους».
- Να εξοικειωθούν με όρους και έννοιες της εποχής (λαγούμι, ντάπια κλπ.).

■ Η ιστορία μας: 2΄-5΄

Τα παιδιά θυμούνται και διηγούνται με δικά τους λόγια την ιστορία του περασμένου μαθήματος.

■ Ανάγνωση και συζήτηση για το φωτογραφικό υλικό: 5΄-7΄

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 4΄

- Μπορείτε να διηγηθείτε την ιστορία των μικρών μας φίλων από την αρχή μέχρι εδώ;
- Ποια άλλη μεγάλη πολιορκία γνωρίζετε από την ιστορία;
- Ποιο είναι το περιεχόμενο του ποιήματος: **«Οι φύλακες του τείχους»**.

ΠΙΣΤΗ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να συνδέσουν τα Θεοφάνεια με το δικό τους βάπτισμα.
- Να προσεγγίσουν το βάθος του μυστηρίου του βαπτίσματος για κάθε Χριστιανό.

■ Οι ερωτήσεις του παπα-Γιώργη: 4΄-5΄

Συζητάμε την δεύτερη και τρίτη ερώτηση.

■ Θεολογικό πλαίσιο:

- Στο δικό μας βάπτισμα έχει επαναληφθεί όλη η ιστορία της Βάπτισης του Χριστού. Στην κολυμβήθρα, που είναι ένας μικρός Ιορδάνης, καθαριστήκαμε από το προπατορικό αμάρτημα, με την παρουσία του Αγίου Πνεύματος. Την ίδια ώρα, ο Θεός απευθύνεται σε εμάς προσωπικά, ανακηρύσσοντάς μας αγαπημένα Του παιδιά.

– Οι βαπτισμένοι Χριστιανοί είναι ντυμένοι με την χάρη του Θεού («Όσοι εις Χριστόν εβαπτίσθητε, Χριστόν ενεδύσασθε», ψάλλει η Εκκλησία μας). Ουσιαστικά το βάπτισμά μας είναι μια πρόσκληση να γίνουμε συνεργάτες του ίδιου του Χριστού στην σωτηρία των ανθρώπων. Λίγες οι δυνάμεις μας, συγκριτικά με τις δικές Του. Όμως έχουμε για αποστολή να ζούμε σύμφωνα με τον τρόπο που έζησε και δίδαξε Εκείνος: Με αγάπη για όλους, ετοιμότητα για βοήθεια σε όποιον τη ζητήσει, χαρά, υπομονή και κυρίως με διαρκή επικοινωνία με τον ουράνιο Πατέρα μας, μέσα από τα μυστήρια της Εκκλησίας και την προσευχή. Με λίγα λόγια, η ζωή μας πρέπει να είναι μια διαρκής μαρτυρία Χριστού.

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Σήμερα, ο Χριστός βαπτίζεται. Αφού ήταν αναμάρτητος, τι ανάγκη έχει τον καθαρμό του Ιωάννη του Προδρόμου; (Δεν βαπτίζεται μόνον εκείνος, Βαπτίζεται όλη η ανθρώπινη φύση. Η Βάπτισή μας αφορά προσωπικά).
- Τι ήταν ένας Προφήτης; (Κάποιος που προανήγγειλε την έλευση του Μεσσία, αλλά και κάποιος που καλούσε τους ανθρώπους να ζουν σύμφωνα με το θέλημα του Θεού).
- Τι πολύ σημαντικό συμβαίνει εκείνη την ώρα; (Εμφανίζονται και τα τρία πρόσωπα της Αγίας Τριάδος, για να φανεί πως όλη η τριαδική Θεότητα συμμετέχει στο γεγονός της σωτηρίας του ανθρώπου).

■ Το μήνυμα:

- Το Βάπτισμα μάς απαλλάσσει από τις συνέπειες της αμαρτίας.
- Μετά το Βάπτισμα, ο άνθρωπος έχει ξαναγεννηθεί στον Παράδεισο.
- Με το Βάπτισμα «ντυνόμαστε» τον Χριστό.
- Με το Βάπτισμα γινόμαστε μέλη της Εκκλησίας.
- Με το Βάπτισμα δεχόμαστε τις δωρεές του Αγίου Πνεύματος, ανάμεσα στα οποία είναι η αγάπη.

■ Λέξεις-κλειδιά:

Πρόκειται για λέξεις, οι οποίες συμπυκνώνουν νοήματα και μηνύματα. Επιδιώκουμε να εντυπωθούν στον νου και την καρδιά των παιδιών, ως δεσμοί μνήμης με τις επιμέρους αλήθειες του εκάστοτε κεφαλαίου. Φροντίζουμε να τις ανασύρουμε τακτικά κατά τη διάρκεια του μαθήματος, επιλέγοντας μία ή δύο, οι οποίες θα κλείνουν την κάθε συνάντησή μας με τα παιδιά:

Βάπτισμα, αγιασμένο νερό, τριπλή κατάδυση, ενδυόμεθα (ντυνόμαστε) τον Χριστό, προπατορικό αμάρτημα.

■ Προεπισκόπηση μαθήματος

Αφόρμηση (πρόκειται για μια απλή, αλλά εύστοχη αφορμή, η οποία θα ελκύσει την προσοχή των παιδιών. Μπορεί να είναι ένα αντικείμενο, μια ιστορία, μια ερώτηση, ένα επίκαιρο γεγονός): Για σήμερα, το νερό και το λάδι θα μπορούσαν να είναι αφορμές για το ξεκίνημα. Ακόμη καλύτερα, αν είναι δυνατόν, η κολυμβήθρα.

Δραστηριότητα: Εύκολος είναι ο ύμνος «Όσοι εις Χριστόν εβαπτίσθητε...». Τον μαθαίνουμε στα παιδιά, πάντα με σωστή φωνή και σωστά αρθρωμένες τις λέξεις.

Ανάγνωση: Διαβάζουμε κατ' επιλογήν, συγκεκριμένα στοιχεία του μυστηρίου. Επίσης προσφέρονται, το αποστολικό και το ευαγγελικό ανάγνωσμα. Αρχίζει η γνωριμία με το Σύμβολο της Πίστεως.

Αξιολόγηση: Με τις λέξεις-κλειδιά, καλείς τα παιδιά να αναφέρουν, ποιο μέρος το μαθήματος τούς φέρνει στο μυαλό.

Βάπτισμα: Το μυστήριο που μας απαλλάσσει από την αμαρτία και μας κάνει μέλη της Εκκλησίας.

Αγιασμένο νερό: Απαραίτητο στοιχείο, μέσα στο οποίο πραγματοποιείται τριπλή κατάδυση και ανάδυση.

Τριπλή κατάδυση και ανάδυση: Συμβολικά η συμπίεση με τον Χριστό στον Άδη και η συμμετοχή στην Ανάστασή Του.

Ενδυόμεθα (ντυνόμαστε) τον Χριστό: Η σημαντικότερη επίδραση του Βαπτίσματος.
Προπατορικό αμάρτημα: Η πράξη που χώρισε τον

άνθρωπο από τον Θεό. Το Βάπτισμα καταργεί τις επιπτώσεις του και μας ξαναφέρει στην αρχική παραδεισία κατάσταση.

ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
<https://www.catichisi.gr/>

Η τελευταία αποστολή του Μιαούλη

ΜΑΘΗΜΑ

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΥΠΑΠΑΝΤΗΣ

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Ο Απόστολος Παύλος ονομάζει τον Χριστό, Αρχιερέα άγιο, άκακο, χωρίς καμία αμαρτία»
(Εβρ. 7,26).

- Ο Αρχιερέας ήταν το πιο ιερό πρόσωπο του λαού των Ισραηλιτών. Ήταν ο μόνος που έμπαινε στο πιο ιερό μέρος του Ναού, τα Άγια των Αγίων. Ήταν κατά κάποιον τρόπο ο ενδιάμεσος μεταξύ του Θεού και του λαού. Κι ενώ οι άλλοι αρχιερείς ήταν πολλοί μέσα στην ιστορία, γιατί ο θάνατος τούς εμπόδιζε να ζουν αιώνια, ο Ιησούς, επειδή παραμένει αιώνιος, έχει Ιερωσύνη που δεν μεταβιβάζεται. Γι' αυτό μπορεί να σώζει για πάντα όσους μέσω αυτού πλησιάζουν τον Θεό. Ζει αιώνια, για να μεσιτεύει γι' αυτούς.

ΠΑΤΡΙΔΑ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για τις προσπάθειες ανεφοδιασμού του Μεσολογγίου.
- Να γνωρίσουν τον ένδοξο ναύαρχο Ανδρέα Μιαούλη.
- Να μάθουν για την προσφορά των ναυτικών στον αγώνα του '21.
- Να διαπιστώσουν τη στενή σχέση των Ελλήνων με τη θάλασσα.

■ Η ιστορία μας: 2'-5'

Τα παιδιά ακούν την ιστορία.

■ Ανάγνωση και συζήτηση για το φωτογραφικό υλικό: 5'-7'

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 4'

- Πώς προσπάθησαν οι άλλοι Έλληνες να βοηθήσουν το Μεσολόγγι;
- Τι είναι μια ναυμαχία;
- Γνωρίζετε άλλες ναυμαχίες;
- Ποιο είναι το περιεχόμενο του ποιήματος: **«Ο καπετάνιος της ελπίδας»**.

ΠΙΣΤΗ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για την Υπαπαντή.
- Να μάθουν πότε ένας Χριστιανός μπαίνει για πρώτη φορά στην Εκκλησία (σαραντισμός).

■ Οι ερωτήσεις του παπα-Γιώργη: 4'-5'

Συζητάμε τις ερωτήσεις.

■ Θεολογικό πλαίσιο:

- Η Υπαπαντή είναι μια **υποδοχή**. Ο γέρον Συμεών υποδέχεται τον μικρό Ιησού στον Ναό, όπως γινόταν με κάθε αγόρι την εποχή εκείνη. Όσοι βρίσκονταν εκείνη την ώρα στον ναό, είδαν απλώς μία τελετή. Ο Συμεών όμως, που ήταν άνθρωπος

δίκαιος και ευσεβής, κατάλαβε με την βοήθεια του Αγίου Πνεύματος, πως οι προφητείες εκπληρώθηκαν και πως εκείνη την ώρα κρατούσε στα χέρια τον Σωτήρα του κόσμου. Όπως και στον Ευαγγελισμό, έτσι και τώρα, ένας καλός άνθρωπος αξιώνεται να γνωρίσει το σχέδιο του Θεού και να το φανερώσει στους ανθρώπους. Τέτοιος άνθρωπος ήταν και η προφήτισσα Άννα, που τη μέρα εκείνη δοξολογούσε τον Θεό και έλεγε σε όλους, πως έφτασε πλέον ο Μεσσίας.

- Ο γέροντας Συμεών εκπροσωπεί την Παλαιά Διαθήκη. Την ώρα που κρατά στα χέρια του τον μικρό Χριστό, είναι σαν να κρατά το νόημα όλης της Ιουδαϊκής θρησκείας. Και όχι μόνον αυτής. Ο Χριστός δεν ανήκει μόνον στον Ισραήλ, αλλά στον νέο Ισραήλ, στην Εκκλησία του Χριστού και σε όλη την ανθρωπότητα.
- Αν αποφασίσεις να συμπληρώσεις την διήγησή σου με την περικοπή από το Ευαγγέλιο (Λκ. 2, 22-38), θα ακούσουν τα παιδιά, πως ο Χριστός θα είναι σημείο αντιλεγόμενο, δηλαδή, πως εξαιτίας του θα διαφωνήσουν οι άνθρωποι μεταξύ τους. Πολλά θα ακουστούν από τους ανθρώπους για τον Χριστό. Η αλήθεια όμως γι' αυτό βρίσκεται μόνον μέσα στην Εκκλησία, γιατί αυτή είναι ο ίδιος ο Χριστός σε κάθε εποχή.

■ Εφαρμογή στην καθημερινότητα:

- Η δική μας Υπαπαντή είναι το βάπτισμά μας. Ανήκουμε στην Εκκλησία. Τότε ο Συμεών κράτησε τον Χριστό. Εμάς ο ίδιος ο Χριστός μάς κρατά κάθε στιγμή. Αν ακολουθήσουμε το παράδειγμά Του, μπορούμε να γίνουμε κι εμείς για τους ανθρώπους παρηγοριά, στήριγμα και βοήθεια. Είναι σημαντικό να καταλάβουν τα παιδιά, πως ο κόσμος έχει ανάγκη τους ανθρώπους εκείνους, που με τις πράξεις τους εφαρμόζουν το θέλημα του Θεού. Αυτοί είναι άνθρωποι καλοσύνης, αγάπης, συγγνώμης. Και τέτοιους ανθρώπους έχει μεγάλη ανάγκη ο κόσμος μας.

- Ο Συμεών είναι ένας φωτισμένος άνθρωπος, που υποδέχτηκε τον Χριστό. Τέτοιους ανθρώπους μπορούμε να αναζητήσουμε μέσα στην Εκκλησία. Φωτισμένοι ιερείς, πνευματικοί, αλλά και απλοί λαϊκοί άνθρωποι θα υπάρχουν πάντα, για να μας θυμίζουν πόσο σημαντικοί είμαστε για τον Θεό και πόσα περιμένει ο κόσμος από εμάς. Και όταν βρούμε τέτοιους ανθρώπους, είναι καλό να τους παρατηρούμε και να τους μιμούμαστε. Είναι άνθρωποι που μπορούν να μας οδηγήσουν στον Θεό.

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Τι σημαίνει «Θεοδόχος»; (Αυτός που υποδέχεται τον Θεό).
- Ποιος είναι ο Θεοδόχος στην σημερινή ιστορία; (Ο γέροντας Συμεών).
- Εμείς μπορούμε να γίνουμε θεοδόχοι; (Όταν κοινωνούμε. Όταν με την προσευχή και τις πράξεις μας καλούμε τον Θεό να εγκατασταθεί στην καρδιά μας).

■ Ανάλυση του θέματος με ερωτήσεις: 5'

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Σήμερα, ο Χριστός, μικρό παιδάκι ακόμη, μπαίνει για πρώτη φορά στον Ναό. Τότε ο Ναός των Ιεροσολύμων ήταν το κέντρο της ιουδαϊκής θρησκείας. Γιατί νομίζετε πως έπρεπε να πάει εκεί; (Για να γνωρίσει την πίστη των γονιών του και όλων των συμπατριωτών του. Για να γίνει ένα μέλος του έθνους του. Τα έθνη δεν τα αποτελούν άνθρωποι, που απλώς γεννήθηκαν σε μια χώρα, αλλά όσοι μοιράζονται κοινά όνειρα, κοινές αξίες, πίστη σε κοινά ιδανικά).
- Τι μας αποκαλύπτει ο Συμεών; (Πως κρατά στα χέρια του τον Μεσσία, όχι μόνον του Ισραήλ. Ονομάζει τον μικρό Χριστό *φως, που θα αποκαλυφθεί στα έθνη*).
- Τι προαναγγέλλει στην Παναγία; (Πως την καρδιά της θα την διαπεράσει σπαθί. Είναι ο πόνος για το Πάθος που θα υποφέρει ο Χριστός στον Σταυρό).

Τι είναι ο Σαραντισμός των βρεφών;

Ο **Σαραντισμός του βρέφους** περιλαμβάνει την προσφορά του στην Εκκλησία με σκοπό να δοξάσει τον Θεό. Αυτή η εκκλησιαστική πράξη λαμβάνει χώρα μετά την παρέλευση σαράντα ημερών από τη γέννηση του παιδιού.

Πρόκειται για μία λειτουργική πράξη που χρονολογείται στην εποχή του Μωυσή και αποτελεί Μωσαϊκό έθιμο. Σύμφωνα με αυτό, ο πρωτότοκος γιος της οικογένειας προσφέρεται στον ναό, συνοδευόμενος από ένα ζευγάρι τριγώνια ή περιστέρια.

Πώς συνδέεται ο Σαραντισμός των βρεφών με τη Υπαπαντή του Ιησού Χριστού;

Το Μωσαϊκό αυτό έθιμο τήρησε η Παναγία προσφέροντας τον Ιησού βρέφος στον Ναό των Ιεροσολύμων, αφότου πέρασαν σαράντα μέρες από τη γέννησή του. Αυτή η προσφορά του Θείου Βρέφους ονομάζεται **Υπαπαντή του Χριστού**.

Τι ισχύει σήμερα για τον Σαραντισμό των βρεφών;

Στις μέρες μας, οι μητέρες, όπως η Παναγία, «προσφέρουν» το νεογέννητο παιδί τους στην Εκκλησία και τον Θεό, συμβολίζοντας τον σαραντισμό του Ιησού Χριστού. Ακόμη, η μητέρα διαβαίνει τον πρόναο και ευλογείται για τον καθαρισμό από τη λοχεία της.

Σύμφωνα με τα θρησκευτικά έθιμα, με αυτό τον τρόπο ανοίγει ο δρόμος της βάπτισης και της υποδοχής του παιδιού στη χριστιανική ζωή και της επιστροφής της μητέρας στην εκκλησιαστική κοινότητα.

Ποια είναι η Ακολουθία του Σαραντισμού;

Κατά την είσοδο του βρέφους στον ναό, εκτελείται η Ακολουθία του Σαραντισμού, η οποία αποτελείται από τέσσερις ευχές. Αυτές οι ευχές είναι ευλογίες και δεήσεις προς το πρόσωπο του βρέφους και συμβολίζουν την προσαγωγή του στον ναό και την αφιέρωσή του στον Κύριο.

Έπειτα, ακολουθεί το στάδιο του φωτισμού, όπου ο ιερέας οδηγεί το παιδί στον κυρίως ναό λέγοντας: «*Εκκλησιάζεται ο δούλος ή η δούλη του Θεού...*», εάν πρόκειται για υιό ή θυγατέρα αντίστοιχα.

Με την ολοκλήρωση αυτού του σταδίου, ο ιερέας μεταφέρει το παιδί στο Άγιο Βήμα, αν είναι αγόρι, ενώ στην περίπτωση που είναι κορίτσι, προχωρά έως τις εικόνες του τέμπλου.

Ποιος είναι ο συμβολισμός της Ακολουθίας του Σαραντισμού;

Η Ακολουθία ολοκληρώνεται με τον ιερέα να τοποθετεί το βρέφος στην Ωραία Πύλη από όπου το παραδίδει στους γονείς του.

Πριν πάρει το παιδί στα χέρια της, η μητέρα προσκυνά την εικόνα του Κυρίου. Με αυτή την πράξη, συμβολίζει το γεγονός ότι παραλαμβάνει το παιδί της από τα χέρια του Θεού.

Ποια είναι η σημασία της Ακολουθίας του Σαραντισμού;

Η Ακολουθία του Σαραντισμού είναι γεμάτη νοήματα και δηλώνει τη δοξολογία για τη γέννηση ενός ανθρώπου. Επιπλέον, εκφράζει την ευγνωμοσύνη για την επιστροφή της μητέρας στην καθημερινότητά της.

ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

<https://www.catichisi.gr/>

Το ημερολόγιο του Νίκου

ΜΑΘΗΜΑ

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Αυτός είναι ο αγαπημένος μου Υιός! Αυτός είναι ο Εκλεκτός μου!» (Μτθ. 3,17).

- Δύο μεγάλες αλήθειες αποκαλύπτονται με την φράση αυτή, που αναφωνεί ο Θεός κατά την ώρα της Βάπτισης: Πρώτον, η αποκάλυψη του Χριστού ως Υιού του Θεού. Και δεύτερον, αφού όπως είπαμε, ο Χριστός εκπροσωπεί όλη την ανθρώπινη φύση, με τη φράση αυτή, ο Θεός εγκαινιάζει μια νέα σχέση με τον άνθρωπο. Αυτό είναι και το βαθύτερο νόημα κάθε βάπτισης: Η σύναψη μιας νέας σχέσης του Θεού με τον βαπτισμένο και απόλυτα καθαρό άνθρωπο από τα στίγματα του προπατορικού αμαρτήματος.

ΠΑΤΡΙΔΑ

Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για τις τραγικές συνθήκες ζωής των πολιορκημένων Μεσολογγιτών.
- Να συνειδητοποιήσουν το μαρτύριο της πείνας.
- Να μάθουν για τους τρόπους και τα υλικά διατροφής των πολιορκημένων.

■ Η ιστορία μας: 2'-5'

Τα παιδιά ακούν την ιστορία.

■ Ανάγνωση και συζήτηση για το φωτογραφικό υλικό: 5'-7'

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 4'

- Τι μαθαίνουμε σήμερα για την πείνα στο Μεσολόγγο;
- Γιατί λέμε πως η πείνα είναι εχθρός ανίκητος;
- Μπορούμε να συγκρίνουμε τη ζωή των πεινασμένων Μεσολογγιτών με την δική μας καθημερινότητα;
- Ποιο είναι το περιεχόμενο του ποιήματος: **«Θεέ μου, αν έχεις λίγο φως»**.

ΠΙΣΤΗ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για τον Ευαγγελισμό.
- Να αντιληφθούν πως με τον Ευαγγελισμό ξεκινά

το σχέδιο του Θεού για τη σωτηρία των ανθρώπων.

- Να εκτιμήσουν το μεγαλείο και την προσφορά της Παναγίας μας.

■ Οι ερωτήσεις του παπα-Γιώργη: 4'-5'

Συζητάμε τις ερωτήσεις.

■ Θεολογικό πλαίσιο:

1. Με τον Ευαγγελισμό **ανοίγει η πύλη** για να φτάσει ο Χριστός στον κόσμο. Η Παναγία είναι ένας εκ-πρόσωπος όλης της ανθρωπότητας, που με τη φράση «γένειτόι μοι κατά το ρήμα σου», (δηλαδή, ας γίνει όπως θέλεις εσύ), παραδίδει όλο το ανθρώπινο γένος στο θέλημα του Θεού. Και ποιο είναι αυτό το θέλημα; Να ξανασυνδεθεί ο άνθρωπος με την πηγή της ζωής, να γεμίσει χαρά και να οδηγηθεί στην αθανασία.

2. Η Παναγία είναι έτοιμη να συνομιλήσει με τον Θεό, μέσω του αγγέλου. Αλλά και ο Θεός ζητάει έναν άνθρωπο, με τον οποίον θα ανοίξει διάλογο. Ο Θεός, μέσω του αγγέλου Του, πειθεί την Μαρία να συνεργαστεί μαζί Του. Είναι σημαντικό να τονιστεί το τι είδους σχέση θέλει να έχει ο Θεός με τους ανθρώπους: Σχέση φιλική, σχέση διαλόγου και επικοινωνίας.

3. Η Παναγία διακρίνει τις δυσκολίες που θα έρθουν. Καλείται να γίνει μητέρα χωρίς να έρθει σε επαφή με άνδρα. Δεν ξέρει πώς θα το δεχτεί ο Ιωσήφ. Ξέρει πόσο αυστηρή είναι η κοινωνία της εποχής σε τέτοια θέματα. Η τελική της απόφαση όμως είναι να αφήσει στον Θεό να ενεργήσει, όπως νομίζει Εκείνος.

■ Εφαρμογή στην καθημερινότητα:

Ο Ευαγγελισμός αποτελεί μια εικόνα της επίσκεψης **του θελήματος του Θεού στη δική μας ζωή**. Η Παναγία αποτελεί ένα **παράδειγμα**, για την προθυμία της να πιστέψει-εμπιστευθεί την αγάπη του Θεού και να ακολουθήσει το σχέδιό Του. **Οι δυσκολίες** πάντα θα υπάρχουν, κυρίως σε όσους ακολουθήσουν με συνέπεια τον δρόμο Του. Όποιος όμως αποθέτει όλους

τους δισταγμούς και τους φόβους του στην **πρόνοια του Θεού**, όχι μόνο γεμίζει με γαλήνη την ψυχή του, αλλά βλέπει και όλα τα εμπόδια να ξεπερνιούνται με τον καλύτερο τρόπο. Η Παναγία είναι εκείνη που άνοιξε τον **διάλογο του ανθρώπου με τον Θεό**. Αυτήν **μιμούμαστε**, αυτήν **επικαλούμαστε**, κάθε φορά που θέλουμε να επικοινωνήσουμε με τον Θεό πρόσωπο προς πρόσωπο.

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Γιατί νομίζετε ο Θεός στέλνει τον Άγγελο και δεν παρουσιάζεται ο ίδιος; (Ξέρουμε από την Παλαιά Διαθήκη, όπως το γνώριζε και η Παναγία μας, πως η συνάντηση με τον Θεό είναι αδύνατη. Ο μέγας Μωυσής, για να μην συντριβεί στο Όρος Σινά, είδε μόνον το πίσω μέρος του Θεού. Η ανθρωπότητα, στο πρόσωπο της Παναγίας, δεν είναι έτοιμη γι' αυτή την συνάντηση. Άλλωστε, αυτή η ανθρώπινη αδυναμία είναι και ένας από τους λόγους, που ο Θεός γίνεται άνθρωπος).
- Θέλετε να ξεκλειδώσουμε τη λέξη «Ευαγγελισμός»; (ευ+άγγελμα = καλή αγγελία, χαρμόσυνο μήνυμα)
- Τι νομίζετε πως θα είχε συμβεί, αν η Παναγία δεν αποδεχόταν την κλήση του Θεού; (Ο Θεός θα σεβόταν την απόφασή της. Το έργο της σωτηρίας των ανθρώπων ίσως και να είχε αναβληθεί. Αυτό αποδεικνύει την μεγάλη ευθύνη του κάθε ανθρώπου σε κάθε εποχή ως προς τις επιλογές του).

■ Αξιολόγηση-έλεγχος κατανόησης: 5'

Η αξιολόγηση μπορεί να πραγματοποιηθεί με πολλούς τρόπους. Θα μπορούσε να γίνει βάσει πολύ συγκεκριμένων ερωτήσεων στο τέλος του μαθήματος:

- Τι πολύ σπουδαίο γίνεται λοιπόν, παιδιά μου, την ημέρα του Ευαγγελισμού;
- Τι ξεκινάει σήμερα;
- Τι αναγγέλλει ο Άγγελος στην Παναγία μας;

Μπορείς επίσης να καλέσεις ένα παιδί να διηγηθεί με τον δικό του τρόπο το σημερινό γεγονός σε ένα υποτιθέμενο παιδί, που δεν έχει ξανακούσει ποτέ κάτι για τον Ευαγγελισμό. Ακόμη και εσύ μπορεί να παίξεις

αυτόν τον ρόλο, κάνοντας ερωτήσεις για τα βασικά.

- Τι είναι ένας Άγγελος;
- Γιατί ο Θεός προτίμησε την Παναγία;
- Γιατί η Παναγία είναι τόσο σημαντικό πρόσωπο;

**ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
<https://www.catichisi.gr/>**

Το σχέδιο της Εξόδου

ΜΑΘΗΜΑ

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Ο Χριστός ήρθε στον κόσμο για να μας ξανακάνει εικόνες Θεού, παιδιά του Θεού» (Ιω. 1, 12).

- Αν πρέπει να σεβόμαστε και να τιμούμε τις εικόνες, που είναι μια ζωγραφιά πάνω σε ένα ξύλο, πόσο πρέπει να τιμούμε τον κάθε άνθρωπο που είναι ζωντανή εικόνα του ίδιου του Θεού. Διότι από την Παλαιά Διαθήκη ξέρουμε, πως ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο σύμφωνα με την εικόνα Του. Βέβαια τον Θεό δεν Τον βλέπουμε. Ονομάζουμε όμως εικόνα όλα εκείνα τα δώρα που μας έδωσε και που μας κάνουν ξεχωριστούς από όλα τα άλλα δημιουργήματα. Πάνω απ' όλα όμως, ο Θεός έκανε δώρο στον άνθρωπο την αγάπη Του. Όπως λοιπόν ο Θεός αγαπά τον κάθε άνθρωπο, έτσι κι εμείς που πλαστήκαμε να Του μοιάσουμε, πρέπει να έχουμε την καρδιά μας πάντα γεμάτη από την ίδια αγάπη.

ΠΑΤΡΙΔΑ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για την απελπισία των Μεσολογιτών και την απόφασή τους να κάνουν την Έξοδο.
- Να μάθουν για το σχέδιο της Εξόδου και τις προετοιμασίες.

■ Η ιστορία μας: 2'-5'

Τα παιδιά ακούν την ιστορία.

■ Ανάγνωση και συζήτηση για το φωτογραφικό υλικό: 5'-7'

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 4'

- Τι μαθαίνουμε σήμερα για την πείνα στο Μεσολόγγι;
- Γιατί λέμε πως η πείνα είναι εχθρός ανίκητος;
- Μπορούμε να συγκρίνουμε τη ζωή των πεινασμένων Μεσολογιτών με την δική μας καθημερινότητα;
- Ποιο είναι το περιεχόμενο του ποιήματος;

ΠΙΣΤΗ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για την Κυριακή των Βαΐων.
- Να συνδέσουν τα Πάθη του Χριστού με τα πάθη της πατρίδας.

■ Οι ερωτήσεις του παπα-Γιώργη: 4'-5'

Συζητάμε τις ερωτήσεις.

■ Θεολογικό πλαίσιο:

Στόχοι:

1. Να κατανοήσουν τα παιδιά, πως η είσοδος του Χριστού στα Ιεροσόλυμα αποτελεί έναν θρίαμβο του Χριστού και την αναγνώρισή Του ως Μεσσία. Και όντως είναι ο Μεσσίας. Μόνον που οι Εβραίοι περιμένουν έναν μεσσία-θριαμβευτή και απελευθερωτή από τους Ρωμαίους και έναν ηγέτη, που θα ξανακάνει ένδοξο τον λαό του Ισραήλ. Ο Χριστός όμως έρχεται ως θριαμβευτής εναντίον πολύ ισχυρότερων εχθρών, όπως η αμαρτία και ο Θάνατος.
2. Να μπορέσουν τα παιδιά να καταλάβουν τι κρύβεται πίσω από κάποιες ενέργειες του Χριστού: Κάθε θριαμβευτής μπαίνει σε μια πόλη πάνω σε άσπρο άλογο. Ο Χριστός προτιμά ένα πουλάρι. Είναι σαν να λέει σ' αυτούς που Τον υποδέχονται, πως δεν είναι αυτό που νομίζουν. Αλλά και η εικόνα της εισόδου στα Ιεροσόλυμα κρύβει και άλλα μηνύματα: Να καλέσεις τα παιδιά να παρατηρήσουν την έκφραση του προσώπου του Χριστού. Είναι σοβαρή, σχεδόν μελαγχολική. Καμία σχέση με τη θριαμβευτική ατμόσφαιρα. Σαν να βλέπει ο Ιησούς, πως αυτοί που τον υποδέχονται σήμερα, σε λίγες μέρες θα τον ανεβάσουν στον Σταυρό.
3. Παρ' όλα αυτά, ο Χριστός μπαίνει στα Ιεροσόλυμα φέρνοντας κάτι καινούργιο: Την απελευθέρωση από την υποκρισία των Φαρισαίων, το μήνυμα ενός Θεού, που συμπονά τους ανθρώπους και έρχεται στη γη, για να νιώσει ο ίδιος τον πόνο και τον θάνατο, ώστε να χαρίσει σε όλους την ανάσταση. Φανερώνει, τέλος, στους ανθρώπους, πως το νέο μήνυμα της αγάπης δεν είναι μόνο για τους Ισραηλίτες, αλλά για όλο τον κόσμο.

■ Θεολογική ανάλυση:

Σήμερα είναι μια μέρα θριάμβου. Ο Χριστός μπαίνει στα Ιεροσόλυμα θριαμβευτικά, ενώ γύρω του αντηχούν

οι κραυγές: «Ωσαννά, ευλογημένος αυτός που έρχεται, στο όνομα του Κυρίου». Κι όμως, στις εικόνες της Κυριακής των Βαΐων, ο Χριστός μοιάζει μελαγχολικός, χωρίς να συμμετέχει στις θριαμβευτικές εκδηλώσεις. Ξέρει κι Εκείνος, ξέρουμε κι εμείς, πως αυτοί που τώρα τον δοξολογούν, σε λίγες μέρες θα φωνάζουν να σταυρωθεί. Ο Μεσσίας που περίμεναν δεν είναι ο Χριστός. Εκείνοι περίμεναν έναν απελευθερωτή από τους Ρωμαίους κι Εκείνος έρχεται σαν άρχοντας της αγάπης. Εμείς όμως σήμερα γιορτάζουμε αληθινά, γιατί πια ξέρουμε, πως Αυτός είναι ο αληθινός νικητής, όχι ενός κατακτητή, αλλά του μεγαλύτερου εχθρού του ανθρωπίνου γένους: του θανάτου.

Κατά τα άλλα, η είσοδος του Χριστού έχει όλα τα χαρακτηριστικά της εισόδου ενός Προφήτη ή ενός στρατιωτικού ηγέτη σε μια πόλη. Όλο όμως αυτό το σκηνικό έχει μια εντελώς συμβολική διάσταση: Ο Χριστός είναι θριαμβευτής, μόνο που το είδος του θριάμβου Του θα φανεί αργότερα σε εκείνους που θα δεχτούν τον φωτισμό του, ώστε να καταλάβουν, πως πρόκειται για θρίαμβο της ζωής, της Αλήθειας και της Αγάπης, εναντίον του Βασιλείου του σκότους, που με ευθύνη του ανθρώπου, ο Διάβολος εγκατέστησε στη Γη. Αν θυμηθείς τον τρίτο πειρασμό, θα καταλάβεις, πως ο κόσμος «κείται εν τω Πονηρώ» και αυτήν την εξουσία κατέλυσε ο Χριστός.

■ Εφαρμογή στην καθημερινότητα:

- Εισέρχεται ταπεινός, κι ας ζητούν οι άνθρωποι θριαμβευτή. Στολίζουμε κι εμείς με βάγια τις εκκλησίες μας, στολίζουμε με βάγια και την καρδιά μας, με την ελπίδα να καταφέρουμε να τον εγκαταστήσουμε μέσα μας νικητή των παθών, του εγωισμού και της σκληροκαρδίας μας.
- Κρύβει κάτι σαν ειρωνεία η σημερινή μέρα. Άλλος μπαίνει στα Ιεροσόλυμα και άλλον υποδέχονται οι Εβραίοι. Συμβαίνει κάποιες φορές να υποδεχόμαστε κι εμείς έναν Χριστό προσαρμοσμένο στα δικά μας μέτρα και στις δικές μας απαιτήσεις. Κι όμως, υπάρχουν στιγμές, που ο αληθινός Χριστός δεν συμβαδίζει με τις απόψεις και τις απο-

φάσεις μας. Είναι τότε ώρες επιλογής. Αν θελήσουμε να Τον ακολουθήσουμε, αφήνουμε πίσω τις δικές μας εικόνες και βλέπουμε τον κόσμο και τις καταστάσεις με τα δικά Του μάτια. Μετράμε το σωστό και το λάθος με το δικό Του μέτρο. Κρίνουμε ανθρώπους και παίρνουμε αποφάσεις με τα δικά Του κριτήρια. Τότε μπορούμε να πούμε, πως υποδεχόμαστε στην πόλη της καρδιάς μας τον αληθινό Χριστό.

■ Ανάλυση του θέματος με ερωτήσεις: 10΄

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Ποια συνήθεια μάς θυμίζει η θριαμβευτική είσοδος του Χριστού στα Ιεροσόλυμα; (Την συνήθεια των μεγάλων στρατηγών να μπαίνουν θριαμβευτικά στις κατακτημένες πόλεις).
- Ποιο είναι το μήνυμα, που κρύβει το πουλάρι, πάνω στο οποίο κάθεται ο νικητής-Χριστός; (Πώς η δύναμη δεν είναι το χαρακτηριστικό αυτού του νικητή. Άλλου είδους είναι η Βασιλεία που εγκαθιστά και άλλου είδους οι νίκες Του).
- Ποιες είναι οι αληθινές τιμές που θα λάβει ο Κύριος; (Ο Σταυρός, οι μαστιγώσεις, το ακάνθινο στεφάνι, τα καρφιά, η λόγχη. Τιμές αγάπης και ταπείνωσης για τον Βασιλέα που ήρθε στη Γη με μορφή δούλου).
- Γιατί νομίζετε, ότι ο Χριστός δέχεται να πραγματοποιήσει μια τέτοια είσοδο θριάμβου, αφού γνωρίζει, πως οι άνθρωποι δεν καταλαβαίνουν την αποστολή Του; (Ο Χριστός δεν αρνείται πως είναι θριαμβευτής. Θέλει να εγκατασταθεί ως νικητής

στο μυαλό των ανθρώπων. Επιδιώκει όμως, όλη αυτή η θριαμβευτική είσοδος να γίνει εικόνα μιας εισόδου στην ψυχή του καθενός, εισόδου νικητών των παθών και του θανάτου).

- Τι είναι ο Μεσσίας για τους Εβραίους; (Ενας λυτρωτής στρατηγός, όπως παρουσιάζεται πολλές φορές στην Παλαιά Διαθήκη. Όσο οι Εβραίοι μένουν πιστοί στη συμφωνία που έκαναν με τον Θεό, Εκείνος τούς χαρίζει νίκες εναντίον των λαών, που τους απειλούν. Έτσι και τώρα, η ψυχή τους επιζητά έναν νικητή, ικανό να τους απαλλάξει από έναν ακόμη εχθρό, τους Ρωμαίους).
- Τι είναι για τους Χριστιανούς ο Μεσσίας Χριστός; (Ο νικητής του θανάτου και της αμαρτίας. Όπλα Του η ταπεινοφροσύνη, η αγάπη, η υπομονή, η αλήθεια και η ένωση με τον Θεό-Πατέρα).

■ Αξιολόγηση-έλεγχος κατανόησης (απαραίτητο στάδιο): 5΄

Η αξιολόγηση μπορεί να πραγματοποιηθεί με πολλούς τρόπους. Θα μπορούσε να γίνει βάσει πολύ συγκεκριμένων ερωτήσεων στο τέλος του μαθήματος:

- Ποια λέξη λοιπόν, παιδιά μου, είναι κεντρική στο σημερινό μάθημα; (Ωσαννά)
- Γιατί θυμόμαστε την είσοδο του Χριστού στα Ιεροσόλυμα, αφού ξέρουμε πια πως στηρίχτηκε σε μια παρεξήγηση και πως η βασιλεία του Θεού δεν έχει να κάνει με θριάμβους και στρατιωτικές νίκες, αλλά με αλλαγή της ψυχής των ανθρώπων και ταπεινή αγάπη; (Διότι παίρνουμε την εικόνα αυτή και τη μεταφέρουμε στην ψυχή μας, καθώς με την πίστη μας υποδεχόμαστε τον Σωτήρα μας).

ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

<https://www.catichisi.gr/>

Η νύχτα της Εξόδου

ΜΑΘΗΜΑ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΥΣΤΙΚΟ ΔΕΙΠΝΟ ΣΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Ευτυχισμένοι όσοι ελεούν τους άλλους, γιατί κι αυτοί θα ελεηθούν από τον ελεήμονα Θεό μας» (Ματθ. 5,7).

- Θυμάστε που είπαμε πως αυτός που ελεεί δεν περιμένει τίποτε; Κι όμως, ο ελεήμονας Θεός κάτι ζητάει: Να δείχνουμε κι εμείς έλεος στους ανθρώπους. Σ' αυτό θέλει να του μοιάσουμε, να γίνουμε όμοιοι με εκείνον, παιδιά Του αληθινά. Αυτό λέμε και στο «Πάτερ ημών», που μάθαμε σε περασμένο μάθημα. Τι λέμε εκεί; «Άφες ημίν τα οφειλήματα ημών, ως και ημείς αφίεμεν τοις οφειλέταις ημών», δηλαδή, συγχώρεσε τα λάθη μας, όπως κι εμείς συγχωρούμε τα λάθη των άλλων.

ΠΑΤΡΙΔΑ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για το πιο τραγικό και το πιο ένδοξο γεγονός της Επανάστασης του '21: Την Έξοδο του Μεσολογγίου.
- Να συνειδητοποιήσουν τη γενναιότητα, αλλά και την απόφαση των Μεσολογγιτών να μην παραδοθούν και να προτιμήσουν τον δρόμο της θυσίας.

■ Η ιστορία μας: 2'-5'

Τα παιδιά ακούν την ιστορία.

■ Ανάγνωση και συζήτηση για το φωτογραφικό υλικό: 5'-7'

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 4'

- Πώς αισθάνονταν οι Μεσολογγίτες τις τελευταίες ώρες πριν από την Έξοδο;
- Ποιες ήταν οι τελευταίες τους ενέργειες μέσα στην πόλη;
- Μπορείτε να περιγράψετε με δικά σας λόγια την ατμόσφαιρα κατά τη διάρκεια της Εξόδου;
- Τι κρύβεται πίσω από τη φράση: **«Θέλει αρετήν και τόλμην η ελευθερία»;**

ΠΙΣΤΗ

■ Στοχοθεσία:

- Να γίνει σαφές στα παιδιά, πως ο θάνατος είναι εντελώς ξένος στον Θεό. Ο Θεός είναι ζωή. Την ώρα του θανάτου Του στον Σταυρό, κάνει δική Του τη συνέπεια του λάθους του ανθρώπου. Κατεβαίνει μαζί του στην πιο μεγάλη ανθρώπινη συμ-

φορά. Η αγάπη είναι εκείνη που ενώνει τον Θεό με τον άνθρωπο. Σε μια τέτοια αγάπη καλούνται τα παιδιά και όλοι μας να ανταποκριθούμε, αλλά και να την μιμηθούμε.

- Να γίνει σαφές στα παιδιά, ότι, με την Ανάσταση ανοίγει ένας δρόμος αιώνιας ζωής για τον άν-

θρωπο. Όποιος πιστεύει στον Χριστό και μιμείται το παράδειγμά Του, βαδίζει από τον Θάνατο στη ζωή. Να νιώσουν τα παιδιά, όσο είναι δυνατόν, τη χαρά της Αναστάσεως, που πλημμυρίζει τα πάντα. Να μάθουν, πως πίσω και από την πιο δύσκολη κατάσταση, τις πιο θλιβερές ειδήσεις, τη μεγαλύτερη λύπη, υπάρχει ένα δρόμος ανοιχτός που οδηγεί στη χαρά. Η Ορθόδοξη Εκκλησία μας είναι μια κοινωνία ανθρώπων, που τους ενώνει η αναστάσιμη χαρά.

■ Οι ερωτήσεις του παπα-Γιώργη: 4'-5'

Συζητάμε τις ερωτήσεις.

■ Θεολογικό πλαίσιο:

Ο Μυστικός Δείπνος είναι το διαρκώς επαναλαμβανόμενο γεγονός, που πραγματοποιείται στη Θεία Λειτουργία. Κάθε φορά που ο Χριστιανός κοινωνεί, είναι παρών στον Δείπνο αυτό και ακούει από τον ίδιο τον Χριστό το «λάβετε, φάγετε...πίετε εξ αυτού πάντες». Η Εκκλησία είναι η Βασιλεία του Θεού, που θεμελιώθηκε πάνω στο αίμα του Χριστού μας. Ο Χριστός δεν ήρθε απλώς να μας διδάξει, δεν ήρθε απλώς να μας επιπλήξει, δεν ήρθε απλώς να μας διορθώσει. Ήρθε για να ρίξει με τη θυσία Του το τείχος που μας χώριζε από την αγάπη Του Θεού. Ήρθε για να ξανανοίξει την πόρτα του Παραδείσου. Η επιστροφή αυτή στον Παράδεισο κερδήθηκε με το αίμα Του. Όποιος αυτό το εκτιμήσει, δεν μπορεί, παρά να επιδιώκει κάθε στιγμή να επιβεβαιώνει με τις πράξεις του, πως άξιζε αυτή την θυσία. Όποιος έχει εκτιμήσει την φιλία, που έρχεται να μας προτείνει ο Χριστός, δεν μπορεί να προδίδει με τις πράξεις του ένα τέτοιο φίλο. Η υπακοή στο θέλημα του Θεού δεν είναι θέμα φόβου ή θέμα προσδοκίας μιας ανταμοιβής: είναι θέμα φιλότιμου.

Η Σταύρωση αποτελεί το αποκορύφωμα της θυσίας του Χριστού. Πάνω στον Σταυρό, ολόκληρη η ανθρώπινη φύση συσταυρώνεται με τον αναμάρτητο Θεάνθρωπο, ο οποίος από την άπειρη αγάπη Του για τους ανθρώπους, υφίσταται τις συνέπειες της

αμαρτίας με μεγαλύτερη τον θάνατο, αν και ο ίδιος παραμένει εντελώς ξένος από την αμαρτία. Από τότε, ο σταυρός, το όργανο του πιο εξευτελιστικού θανάτου της εποχής εκείνης, γίνεται το μεγαλύτερο σύμβολο αγάπης και νίκης πάνω στο κράτος του θανάτου. Συγχρόνως, ο Σταυρός γίνεται και το σύμβολο της ευθύνης του κάθε Χριστιανού, απέναντι στον κόσμο. Όπως ο Χριστός πήρε επάνω του την ευθύνη της αμαρτίας του ανθρωπίνου γένους, έτσι και ο καθένας που πιστεύει τον Χριστό ως Υιό του Θεού, Τον ακολουθεί στην αγάπη Του και τη θυσία Του για τον κόσμο. Ο Σταυρός, από σύμβολο θανάτου γίνεται σύμβολο ζωής, γιατί μας ξαναενώνει με την πηγή της ζωής, τον ίδιο τον Θεό, τον Θεό της αγάπης. Συγχρόνως, ο Σταυρός γίνεται και σύμβολο σύγκρουσης με το πνεύμα του κόσμου, πνεύμα απληστίας, κυριαρχίας και σκληροκαρδίας.

Η Ανάσταση είναι μια νίκη. Νίκη της ζωής πάνω στον θάνατο. Οι πληγές του θανάτου πάνω στο σώμα του Χριστού εξαλείφονται από τη δύναμη της θεικής Του φύσης και όλο το ανθρώπινο γένος, μέσα από το σώμα Του, γεμίζει ξανά ζωή. Το κενό μνημείο μάς λέει, πως ο Θεός είναι αγάπη και πως η αγάπη είναι ισχυρότερη από τον θάνατο. Τώρα αποκαλύπτεται και όλη η σημασία του Μυστικού Δείπνου και της κάθε Θείας Λειτουργίας: Όποιος ενώνεται με το σώμα του Χριστού, τον ακολουθεί στη θυσία Του για τον κόσμο και στη νίκη Του πάνω στο κράτος του θανάτου. Γι' αυτό και ο Άγγελος λέει στις Μυροφόρες: «Γιατί ζητάτε τον Ζωντανό ανάμεσα στους νεκρούς;». Νεκροί δεν είναι μόνον οι ψυχές στον Άδη, που συνάντησε ο Χριστός με τον δικό Του θάνατο, αλλά και όσοι αρνούνται την ένωση μαζί Του. Το αναστημένο σώμα του Χριστού μάς δίνει και την εικόνα του δικού μας σώματος, που θα αναστηθεί στη Δευτέρα Παρουσία.

■ Εφαρμογή στην καθημερινότητα:

– Ο Μυστικός Δείπνος είναι η πλήρης αποκάλυψη της αγάπης του Θεού για τη σωτηρία μας. Ο Χριστός ήρθε για να δώσει το σώμα και το αίμα Του

για τη σωτηρία μας. Ο θάνατός Του δεν θα γίνει για μια αφηρημένη ιδέα. Δεν είναι επιδίωξή Του να γίνει ήρωας. Ο Χριστός πεθαίνει για να ζήσουμε εμείς. Στη Θεία Λειτουργία ενωνόμαστε με την πηγή της Αγάπης. Όπως εκείνος εξέρχεται βγαίνει για να μας συναντήσει, έτσι κι εμείς σπάμε το φράγμα τού «εγώ» μας για να συναντήσουμε τους άλλους ανθρώπους.

- Ο Σταυρός είναι το σύμβολο εκείνο, που μας διαφοροποιεί από τον κόσμο. Πιστεύουμε σε Θεό, που σταυρώθηκε για τον κόσμο, αναλαμβάνοντας την ευθύνη ενός ανθρώπινου λάθους. Όποιος θέλει να λέγεται και να είναι Χριστιανός, βρίσκεται στον κόσμο, όχι για να δικάσει, αλλά για να στηρίξει, να παρηγορήσει και να σώσει, κάνοντας τον πόνο του διπλανού, δικό Του πόνο.
- Η Εκκλησία είναι η Βασιλεία του Θεού, που θεμελιώθηκε πάνω στο αίμα του Χριστού μας. Ο Χριστός δεν ήρθε απλώς να μας διδάξει, δεν ήρθε απλώς να μας επιπλήξει, δεν ήρθε απλώς να μας διορθώσει. Ήρθε για να ρίξει με τη θυσία Του το τείχος που μας χώριζε από την αγάπη Του Θεού. Ήρθε για να ξαναοίξει την πόρτα του Παραδείσου. Η επιστροφή αυτή στον Παράδεισο κερδήθηκε με το αίμα Του. Όποιος αυτό το εκτιμήσει, δεν μπορεί, παρά να επιδιώκει κάθε στιγμή να επιβεβαιώνει με τις πράξεις του, πως άξιζε αυτή την θυσία. Όποιος έχει εκτιμήσει την φιλία, που έρχεται να μας προτείνει ο Χριστός, δεν μπορεί να προδίδει με τις πράξεις του ένα τέτοιο φίλο. Η υπακοή στο θέλημα του Θεού δεν είναι θέμα φόβου ή θέμα προσδοκίας μιας ανταμοιβής: είναι θέμα φιλότιμου.
- Με την Ανάσταση, ο κάθε Χριστιανός έχει τη δυνατότητα να γεύεται διαρκώς, έστω και μέσα στην δυσκολία και τον πόνο, τη χαρά. Η κάθε μέρα είναι εμπειρία αληθινής ζωής. Εκεί, που ο κόσμος ζει διαρκώς με την αγωνία του θανάτου, ο Χριστιανός γνωρίζει, πως θάνατος δεν υπάρχει. Πίστη στον Χριστό σημαίνει πίστη στην Ανάστασή Του. Εκεί που ο κόσμος βλέπει όλες του τις προσπάθειες να ακυρώνονται μπροστά στον θάνατο, ο

Χριστιανός βρίσκει καθημερινά νόημα στη ζωή του και όλες του οι προσπάθειες παίρνουν νόημα, από την προοπτική της αιωνιότητας.

■ Ανάλυση του θέματος με ερωτήσεις: 10΄

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- **«Λάβετε, φάγετε. Τούτο εστί το σώμα μου», «Πίετε εξ αυτού πάντες. Τούτο εστί το αίμα μου»:** Τι προσφέρει με αυτές τις φράσεις ο Χριστός; (Τον ίδιο Του τον εαυτό, το ίδιο Του το σώμα και το αίμα).
- Τι είναι το φαγητό και το ποτό για τον άνθρωπο; (Ο τρόπος για να συνεχίσει να ζει).
- Εκείνη την ώρα, το ψωμί και το κρασί, που ο Κύριος ευλογεί, τι είναι για τον άνθρωπο; (Ζωή για την ψυχή, που κρατούσε νεκρή η αμαρτία. Με το σώμα και το αίμα Του η αμαρτία χάνει τη δύναμή της και ο άνθρωπος ξαναβρίσκει την αληθινή ζωή, τη ζωή χωρίς τέλος, τη ζωή χωρίς θάνατο).
- Ποια είναι η μεγάλη αλήθεια, που κρύβει η Σταύρωση; (Πώς ο Θεός, από αγάπη για τους ανθρώπους, δέχτηκε να υποστεί όλες τις συνέπειες των λαθών του ανθρώπου: Τον πόνο, την μοναξιά, την σκληρότητα και τελικά τον θάνατο. Με την Σταύρωση, η αγάπη αποδεικνύεται δυνατότερη από τον θάνατο).
- Γιατί ο Χριστός, αφού είναι Θεός, δεν καλεί τις λεγεώνες των αγγέλων να Τον σώσουν και να δείξουν σε όλους ποιος είναι πάνω στον Σταυρό; (Διότι ο Χριστός δεν ήρθε στη γη, για να φανερώσει τη δύναμή Του, αλλά την αγάπη του. Η αληθινή Του δύναμη είναι ο Σταυρός. Αυτός νίκησε τον εγωισμό και φανέρωσε τη δύναμη της αγάπης. Αυτή η αγάπη μπορεί να αλλάξει τον κόσμο).
- Τι συνέβη μετά τον θάνατο του Χριστού; (Εγιναν πράγματα υπερφυσικά! Σεισμός, ο ουρανός σκοτεινίασε και κάποιοι είδαν τους νεκρούς να περπατούν στους δρόμους. Λες και όλη η Δημιουργία αναστατώθηκε. Ήταν ένα πρώτο σημάδι, πως ο θάνατος του Χριστού έκρυβε μέσα του πολλά μυστικά, που σε λίγο θα φανερώνονταν).

- Ποια είναι η μεγάλη αλήθεια, που κρύβει η Ανάσταση; (Η νίκη επί του θανάτου και η δυνατότητα του ανθρώπου να γευτεί την αιώνια ζωή).
- Πώς γνωρίζουμε για την Ανάσταση του Χριστού; (Από τις μαρτυρίες των Μαθητών Του, αλλά και από την εμπειρία των Αγίων από τότε μέχρι σήμερα).
- Τι συνέβη στον Χριστό με την Ανάστασή Του; (Ο θάνατος δεν έμεινε στο άψυχο σώμα Του. Αντίθετα, το μετέβαλε σε κάτι διαφορετικό, αν και ήταν το ίδιο, αφού οι Μαθητές Τον αναγνώρισαν αμέσως. Ο Θωμάς μάλιστα είδε με τα μάτια του τις πληγές από τον Σταυρό. Κι όμως, ήταν ένα σώμα

που απαλλάχτηκε από τη φθορά και τον πόνο, που έχει το σώμα το δικό μας. Πρόκειται για μια κατάσταση, που θα γευτούν όλα τα σώματα στη Δευτέρα Παρουσία. Ακόμη, το σώμα του Χριστού φαίνεται να μην περιορίζεται από εμπόδια. Παρουσιάζεται όπου θέλει, χωρίς να εμποδίζεται από τοίχους και κλειστές πόρτες. Όλα αυτά μάς μαρτυρούν μια διαφορετική κατάσταση από αυτή που ζούμε. Είναι και αναγγελία μιας άλλης πραγματικότητας).

- Τι κρύβει η αλήθεια, για την κάθοδο του Χριστού στον Άδη; (Πως ο Κύριος είναι ο κυρίαρχος της ιστορίας και πως τίποτε δεν έμεινε μακριά από το φως της Ανάστασής Του).

**ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**
<https://www.catichisi.gr/>

Ο ήρωας με το ράσο

ΜΑΘΗΜΑ

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΝΑΛΗΨΗΣ

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Ευτυχισμένοι όσοι ελεούν τους άλλους, γιατί κι αυτοί θα ελεηθούν από τον ελεήμονα Θεό μας» (Ματθ. 5,7).

- Θυμάστε που είπαμε πως αυτός που ελεεί δεν περιμένει τίποτε; Κι όμως, ο ελεήμονας Θεός κάτι ζητάει: Να δείχνουμε κι εμείς έλεος στους ανθρώπους. Σ' αυτό θέλει να του μοιάσουμε, να γίνουμε όμοιοι με εκείνον, παιδιά Του αληθινά. Αυτό λέμε και στο «Πάτερ ημών» που μάθαμε σε περασμένο μάθημα. Τι λέμε εκεί; «Άφες ημίν τα οφειλήματα ημών, ως και ημείς αφίεμεν τοις οφειλέταις ημών», δηλαδή, συγχώρεσε τα λάθη μας, όπως κι εμείς συγχωρούμε τα λάθη των άλλων.

ΠΑΤΡΙΔΑ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να μάθουν για την τραγική θυσία όσων έμειναν στο Μεσολόγγι και δεν συμμετείχαν στην Έξοδο.
- Να συνειδητοποιήσουν την προσφορά των κληρικών στον αγώνα των Ελλήνων, όχι μόνον στο Μεσολόγγι, αλλά σε όλη τη διάρκεια του '21.
- Να διαπιστώσουν πως, πίστη και πατρίδα είναι ακώριστα στην ψυχή του Έλληνα.

■ Η ιστορία μας: 2'-5'

Τα παιδιά ακούν την ιστορία.

■ Ανάγνωση και συζήτηση για το φωτογραφικό υλικό: 5'-7'

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 4'

- Ποιοι είναι οι δύο μεγάλοι ήρωες της σημερινής μας ιστορίας;
- Τι συνέβη τις τελευταίες ώρες, πριν καταλάβουν οι Τούρκοι το Μεσολόγγι;
- Ποιο είναι το μήνυμα του ποιήματος; **«Του Μεσολογγίου οι ήρωες»;**

ΠΙΣΤΗ

■ Διαβάζουμε τη σχετική περικοπή.

Η Ανάληψη με δύο λόγια

1. Σαραντά μέρες μετά την Ανάστασή Του, ο

Κύριος εμφανίζεται για τελευταία φορά στους Μαθητές Του.

2. Ο χώρος είναι κλειστός. Ζητάει να φάει, για να τους δείξει ακόμη μία φορά, πως δεν είναι

- πλάσμα της φαντασίας τους.
3. Τους διαβεβαιώνει ξανά, πως στο πρόσωπό Του εκπληρώθηκε το σύνολο των προφητειών της Παλαιάς Διαθήκης.
 4. Τους προαναγγέλλει την έλευση του Αγίου Πνεύματος.
 5. Τους δίνει την εντολή να διασκορπιστούν στον κόσμο και να διδάξουν τον λόγο Του.
 6. Περιγράφει την δύναμη, που θα αποκτήσουν, όσοι Τον πιστέψουν και βαπτιστούν.
 7. Καθώς η συζήτηση προχωρά, παίρνουν τον δρόμο για το Όρος των Ελαιών.
 8. Ξαφνικά, ενώ ο Κύριος τούς ευλογεί, αρχίζει να ανυψώνεται και εξαφανίζεται μέσα σε μία νεφέλη.
 9. Δύο άνδρες (άγγελοι) προλέγουν στους μαθητές την δεύτερη έλευση του Χριστού στη γη.
 10. Οι μαθητές επιστρέφουν γεμάτοι χαρά στην Ιερουσαλήμ.
 11. Η αποστολή των Μαθητών έχει ξεκινήσει. Από εδώ και στο εξής, θα βλέπουν διαρκώς να επαληθεύονται οι υποσχέσεις του Διδασκάλου τους.

«Τα πάντα και εν πάσι, Χριστός» (Κολ. 3,11) (Όλα και σε όλα, ο Χριστός)

- Σήμερα παιδιά μου, ο Χριστός ανεβαίνει στον ουρανό. Υπάρχει πιο ψηλό μέρος στον κόσμο;
- Όχι!
- Όλος ο ουρανός λοιπόν δικός Του. Λίγο πριν την Ανάστασή Του όμως, βρέθηκε στο πιο βαθύ σημείο του κόσμου. Το ξέρετε;
- Ο Άδης!
- **Να λοιπόν, που τίποτε δεν μένει έξω από το φως και την εξουσία Του.** Αλήθεια, πού έγινε η Ανάληψη;
- Στο Όρος των Ελαιών.
- Γιατί εκεί άραγε;
- ...

- Θυμάστε πόσο πόνο και πόση αγωνία ένιωσε εκεί ο Χριστός, λίγο πριν τον συλλάβουν;
- Μάλιστα!
- Και να τώρα, στο ίδιο μέρος θέλει να δώσει στους Μαθητές Του το μήνυμα της χαράς. Τέλειωσαν όμως γι' αυτούς οι δυσκολίες; Για θυμηθείτε τους διωγμούς που θα ακολουθήσουν! **Άρα, η Ανάληψη δεν γίνεται μόνο για χαρά, αλλά και για δύναμη, για κουράγιο.** Ποιος είναι αυτός όμως, που θα τους γεμίσει με Θεϊκή δύναμη;
- Το Άγιο Πνεύμα! Τους υπόσχεται, πως θα το στείλει.
- Θα ξαναδούν οι άνθρωποι τον Χριστό;
- Μάλιστα! Οι άγγελοι προφητεύουν, πως θα επιστρέψει πάλι με την ίδια μορφή.

■ Οι ερωτήσεις του παπα-Γιώργη: 4'-5'

Συζητάμε τις ερωτήσεις.

■ Θεολογική ανάλυση:

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΑΠΟΧΩΡΙΣΜΟΙ

Η Ανάληψη του Χριστού αποτελεί έναν αποχωρισμό. Για του Μαθητές, δεν είναι η πρώτη φορά! **Τον έχουν βιώσει κατ' αρχήν, την ώρα της σύλληψης του Χριστού στο Όρος των Ελαιών.** Βίαιος αποχωρισμός, σκληρός, την ώρα που η κουστωδία, μετά το φίλημα του Ιούδα, τον σύρει δέσμιος για να δικαστεί. Στη συνέχεια, ναι μεν την παρακολουθούν οι Μαθητές από μακριά, δεν παύει όμως να διατηρούν μια επαφή μαζί Του, **μέχρι τον δεύτερο, σκληρότερο αποχωρισμό, την ώρα του «τετέλεσται».** Εκεί, τα πράγματα είναι πιο επώδυνα. Ο χωρισμός μοιάζει οριστικός. Δεν είναι όμως μόνον αυτό. Όχι μόνον γίνεται με έναν αποκρουστικό τρόπο, γεμάτο κλευσμό και αίμα, αλλά αποτελεί για εκείνους μια απόλυτη διάψευση κάθε ελπίδας. Το βιώνουν ως ματαίωση, ως πλήρη απομυθοποίηση, ως την αποκάλυψη μιας μεγάλης ουτοπίας.

Ο σημερινός αποχωρισμός όμως έχει έναν εντελώς διαφορετικό χαρακτήρα. Πρόκειται για αποχώρηση θριαμβευτική, με αποδεδειγμένη την

δύναμη του Κυρίου. Συγχρόνως είναι μια αποχώρηση γεμάτη ελπίδες, γεμάτη προοπτικές. Οι Μαθητές, ούτε φοβούνται πια, ούτε αμφιβάλλουν. Επί σαράντα ημέρες συναναστρέφονται τον αναστημένο Διδάσκαλο. Τον είδαν να διέρχεται αλώβητος από τα στενά του θανάτου. Είδαν με τα μάτια τους την επαλήθευση των υποσχέσεών Του. Δεν έχουν κανένα λόγο λοιπόν να αμφιβάλλουν, πως οι επαγγελίες τους θα επαληθευτούν κατά γράμμα.

■ Εφαρμογή στην καθημερινότητα:

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ

Θα ήθελα να σου προτείνω να δεις το γεγονός της Αναλήψεως, αλλά και να το παρουσιάσεις στα παιδιά κυρίως ως ένα γεγονός νίκης. **Για τον κόσμο, ο δρόμος του Σταυρού είναι μια χαμένη υπόθεση.** Η εικόνα αυτή είναι διαχρονική. Και σήμερα, ο ταπεινός, ο αφοσιωμένος στην αποστολή για συμπάρσταση στους ανθρώπους, ο άνθρωπος της συγγνώμης, ο ανιδιοτελής, ο πιστός στην προοπτική μιας άλλης ζωής, ανεβαίνει τον δικό του Γολγοθά. Οι επιτυχίες δεν έρχονται γι' αυτούς, αλλά γι' αυτούς που ακολουθούν τον εντελώς αντίθετο δρόμο.

Το μήνυμα σήμερα είναι ξεκάθαρο: Ο δρόμος που βάδισε ο Χριστός, ο δρόμος που μας καλεί να ακολουθήσουμε, ανοίγει τον δρόμο που ενώνει ουρανό και γη. Η πίστη στον Χριστό μάς κάνει πολίτες μιας άλλης Βασιλείας. «Δεν είναι αυτή η πόλη μας», λέει ο Απόστολος Παύλος. «Μια άλλη ζητάμε». Εδώ ζούμε, αλλά δεν ανήκουμε εδώ. Εδώ αγωνιζόμαστε, αλλά έχουμε σαλπάρει γι' αλλού. Δεν ζούμε με όρους αυτού του κόσμου και γι' αυτό μπορούμε να αλλάξουμε τον κόσμο.

Όταν φτάνει η στιγμή, ο Κύριος αφήνει τον κόσμο, ως νικητής του κόσμου και της σκληρότητάς του. Επιστρέφει εκεί που ανήκει. Δεν εγκαταλείπει όμως τον κόσμο. Υπόσχεται πως θα βρίσκεται μαζί με τους ανθρώπους, έως την συντέλεια του κόσμου (Μτθ. 28,20).

■ Ανάλυση του θέματος με ερωτήσεις: 10´

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Παιδιά, θέλω να μου βρείτε εκείνες τις περιγραφές, που δείχνουν, πως ο Χριστός δεν είναι φάντασμα. Αλήθεια, τι ξέρετε για τα ...φαντάσματα;
- Είναι τρομακτικά, έχουν κάτι περίεργες φάτσες, πετάνε, ουρλιάζουν, δεν μπορείς να τα ακουμπήσεις...
- Βλέπω, οι ταινίες έχουν κάνει καλά τη δουλειά τους. Να ξέρετε όμως, πως σε όλους τους πολιτισμούς, έχουμε περίεργες ιστορίες για πνεύματα πονηρά, που ταλαιπωρούν ή εξαπατούν τους ανθρώπους. Θυμηθείτε τα δαιμόνια στο Ευαγγέλιο. Αλλά πέστε μου: Σας θυμίζει κάτι από όλα αυτά ο αναστημένος Χριστός;
- Όχι βέβαια!
- Αποδείξτε τό μου!
- Πρώτα, δεν τρομοκρατεί τους Μαθητές Του. Αντίθετα, τους γεμίζει χαρά. Συμπεριφέρεται, όπως όταν ήταν μαζί τους. Τον αγγίζουν, τρώει, πίνει, μαζί τους.
- Κι όμως, παρουσιάζεται ξαφνικά! Έχει πεθάνει, όλοι ξέρουν, πως έχει πεθάνει. Κι όμως, είναι ζωντανός!
- ...
- Βλέπετε, παιδιά; **Η ανθρώπινη φύση Του υπάρχει, αλλά δεν μοιάζει με την φύση των Μαθητών.** Τι θέλει να τους πει; Για θυμηθείτε: Τι τους είπε, όταν τους πρωτοβρήκε;
- Ακολουθήστε με!
- Δεν είναι λοιπόν, σαν να τους λέει, πως, αν συνεχίσετε να με ακολουθείτε, θα έρθετε κι εσείς σε αυτή την κατάσταση; Ελεύθεροι από τον θάνατο;
- Μάλιστα!
- Λοιπόν, κοιτάξτε τώρα και το τελευταίο, το πιο χαρούμενο κομμάτι της διδασκαλίας Του: Ποιο είναι το σώμα, που ανέβηκε στον ουρανό; Δεν είναι το σώμα, που πριν λίγο άγγιζαν, που πριν λίγο έτρωγε;
- Μάλιστα!

– Δρόμο λοιπόν ανοίγει ο Χριστός, δρόμο προς τον ουρανό για εμάς, για την ανθρώπινη φύση

μας. **Η Ανάληψη δείχνει τον δρόμο τον δικό μας.**

ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
<https://www.catichisi.gr/>

Ένα γελέκι στη σκηνή

ΜΑΘΗΜΑ

Ο ΘΕΟΣ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ ΔΙΠΛΑ ΜΑΣ

Μια στάλα σοφίας από το Ευαγγέλιο:

«Πηγαίνετε και κάντε μαθητές μου όλους τους ανθρώπους» (Μτ. 28,19).

- Αυτή είναι η εντολή που έδωσε ο Αναστημένος Χριστός στους Μαθητές Του. Δεν τους λέει «κάντε μαθητές ΣΑΣ τους ανθρώπους». Τους ζητάει να μιλήσουν με τέτοιο τρόπο, αλλά και να ζήσουν με τέτοιο τρόπο, ώστε οι άνθρωποι να αναζητήσουν τον Μεγάλο Διδάσκαλο και να γίνουν και οι ίδιοι μαθητές. Βλέπουμε λοιπόν πως όποιος γίνεται μαθητής, γίνεται και απόστολος. Ό,τι έμαθε δεν το κρατάει για τον εαυτό του. Το έχει για να το μοιράσει.

ΠΑΤΡΙΔΑ

■ Στοχοθεσία:

- Τα παιδιά να θυμηθούν όλη την ιστορία από την αρχή.
- Να δώσουν μια δική τους απάντηση για τα μηνύματα της ιστορίας.
- Να μάθουν για την επίδραση της θυσίας του Μεσολλογγίου στην Ευρώπη.
- Να παρατηρήσουν τους πίνακες και να εντοπίσουν τα μηνύματα των ζωγράφων.

■ Η ιστορία μας: 2'-5'

Τα παιδιά ακούν την ιστορία.

■ Ανάγνωση και συζήτηση για το φωτογραφικό υλικό: 5'-7'

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις: 4'

- Ποια ήταν εντύπωση και τα συναισθήματα των λαών της Ευρώπης όταν έμαθαν για την Έξοδο του Μεσολλογγίου;
- Πώς θα διαδιδόταν το νέο, αν την εποχή εκείνη είχαν Διαδίκτυο;
- Τι κέρδισε η Ελληνική Επανάσταση από το Μεσολλόγγι;
- Ποιο είναι το μήνυμα του ποιήματος: **«Αλέξανδρος ο Γιελεκτσής»**.

ΠΙΣΤΗ

Ο ΘΕΟΣ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ ΜΑΖΙ ΜΑΣ

Η σχέση με τον Θεό αποτελεί προσωπική εμπειρία και οι δρόμοι συνάντησης μαζί Του είναι τόσο όσοι όλοι οι άνθρωποι.

Ανάμεσα σε αυτούς τους δρόμους, δύο είναι οι λεωφόροι: η Εκκλησία και η προσευχή.

Και τα δύο θέματα έχουν τεράστια σημασία, τόσο

παιδαγωγική όσο και πνευματική. Το τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου των παιδιών δίνει μια όμορφη αφορμή για να αναφερθούμε στα δύο αυτά θέματα με απλό και

κατανοητό τρόπο, προσπαθώντας να μην χαθεί η μεγάλη διάσταση και η σημασία τους.

ΜΥΣΤΗΡΙΑ

Τα Μυστήρια **δεν είναι απλές τελετές ή σύμβολα**, αλλά **πραγματικές ενέργειες του Θεού** μέσα στον κόσμο. Μέσα από τα Μυστήρια ενεργεί **το Άγιο Πνεύμα**, αγιάζοντας τον άνθρωπο και τη δημιουργία. Ορατά χρησιμοποιούνται **υλικά σημεία** (π.χ. νερό, λάδι, άρτος, οίνος), τα οποία μεταφέρουν **αόρατη χάρη**. Δηλαδή, ο Θεός φανερώνεται μέσα από υλικά μέσα, γιατί ο Χριστός με την Ενανθρώπηση αγίασε όλη την ύλη.

Όλα τα Μυστήρια **πηγάζουν από το Μυστήριο του Χριστού**, δηλαδή από τη ζωή, τη Σταύρωση και την Ανάστασή Του. Μέσα στα Μυστήρια ο άνθρωπος **μετέχει στη ζωή του Χριστού**:

- Στο Βάπτισμα πεθαίνει ο “παλιός άνθρωπος” και ανασταίνεται ο νέος.
- Στη Θεία Ευχαριστία κοινωνεί με το ίδιο το Σώμα και Αίμα του Χριστού.
- Στο Χρίσμα λαμβάνει τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος.
- Έτσι, τα Μυστήρια είναι **δρόμος σωτηρίας και θεώσεως** (μετοχής στη θεία ζωή).

Τα Μυστήρια **τελούνται μέσα στην Εκκλησία**, γιατί η Εκκλησία είναι το «Σώμα του Χριστού». Δεν είναι ιδιωτικές πράξεις, αλλά **κοινωνικές εμπειρίες**: μέσα στα Μυστήρια ο άνθρωπος ενώνεται όχι μόνο με τον Θεό, αλλά και με τους αδελφούς του. Η Εκκλησία είναι ταυτόχρονα **ο χώρος και το αποτέλεσμα** των Μυστηρίων – δηλαδή, μέσα στα Μυστήρια η Εκκλησία «γεννιέται» και ανανεώνεται συνεχώς.

Στη θεολογία της Ορθόδοξης Εκκλησίας, ολόκληρη η ζωή είναι «μυστήριο» – κάθε πράξη αγιασμένη μπορεί να γίνει **τόπος συνάντησης με τον Θεό**. Έτσι, τα επτά Μυστήρια δεν είναι «περιορισμένα γεγονότα», αλλά **εκφράσεις μιας ενιαίας μυστηριακής ζωής**: το Μυστή-

ριο της Βασιλείας του Θεού που ήδη αρχίζει εδώ και τώρα.

Τα Μυστήρια προσφέρουν τη **χάρη του Θεού**, αλλά χρειάζεται και η **ελεύθερη ανταπόκριση** του ανθρώπου. Δεν λειτουργούν μαγικά· απαιτούν πίστη, μετάνοια και αγάπη. Ο άνθρωπος συνεργάζεται με τη θεία χάρη – αυτό ονομάζεται **συνεργία (συνέργεια)**.

■ Παιδαγωγικοί Στόχοι:

- Τα παιδιά να γνωρίσουν ότι στην Εκκλησία υπάρχουν «Μυστήρια», δηλαδή ιερές πράξεις μέσα από τις οποίες οι άνθρωποι πλησιάζουν τον Θεό.
- Να μάθουν τα βασικά Μυστήρια (π.χ. Βάπτισμα, Θεία Κοινωνία, Γάμος, Εξομολόγηση).
- Να κατανοήσουν ότι τα Μυστήρια τελούνται από τον ιερέα και συμμετέχει όλη η Εκκλησία.
- Να νιώσουν χαρά και σεβασμό για τη συμμετοχή στα Μυστήρια.
- Να αισθανθούν ότι τα Μυστήρια είναι εκδηλώσεις της αγάπης του Θεού προς τον άνθρωπο.
- Να συνδέσουν τα Μυστήρια με προσωπικές ή οικογενειακές εμπειρίες (π.χ. τη βάπτισή τους, τη Θεία Κοινωνία που λαμβάνουν).
- Να εμπνευστούν να συμμετέχουν πιο συνειδητά στη ζωή της Εκκλησίας.

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις αξιολόγησης:

- Τι σημαίνει «Μυστήρια της Εκκλησίας»;
- Μπορείς να ονομάσεις ένα ή δύο Μυστήρια που γνωρίζεις;
- Ποιο Μυστήριο κάνουμε όταν βαφτίζεται ένα παιδάκι;
- Ποιο Μυστήριο γίνεται όταν κοινωνούμε;
- Ποιος τελεί τα Μυστήρια μέσα στην Εκκλησία;
- Πού γίνονται τα Μυστήρια;

ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Στην πορεία του προς τον Χριστό, ένα από τα ουσιαστικότερα μέσα για κοινωνία και ένωση μαζί Του που έχει ο πιστός στην διάθεσή του, είναι η προσευχή. Από τους χρόνους της Π.Δ. η προσευχή ήταν για τους Εβραίους το μέσο για να δοξολογήσουν ή να ευχαριστήσουν τον Θεό, να τον παρακαλέσουν ή να παραπονεθούν σ' αυτόν, πολλές φορές μάλιστα προσελάμβανε υψηλή ποιητική μορφή με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα τους Ψαλμούς του Δαυίδ.

Ο ίδιος ο Χριστός στην επί του Όρους Ομιλία, διδάξε τον τρόπο προσευχής παραδίδοντας το «Πάτερ ημών» αλλά και αργότερα ως άνθρωπος προσευχήθηκε στο Όρος των Ελαιών ο ίδιος για τον εαυτό του, πριν το Πάθος, αφού ήδη στην αρχή του έργου του είχε αποσυρθεί επί 40 ημέρες στην έρημο διάγοντας εν προσευχή και νηστεία.

Στην παράδοση της Εκκλησίας η προσευχή θεωρείται ζωογόνος πράξη του ανθρώπου, εξίσου απαραίτητη με την αναπνοή του: «μνημονευτέον μάλλον Θεού ή αναπνευστέον» αναφέρει χαρακτηριστικά ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος. Διά της προσευχής, άλλωστε, πολλοί άγιοι και ασκητές μπόρεσαν να γίνουν μέτοχοι των «ακτίστων ενεργειών» του Θεού και «Θεόπτες»:

Βασικά χαρακτηριστικά της ορθής προσευχής είναι η ταπείνωση του προσευχομένου, η συγκέντρωση του νου και η ειλικρινής αναφορά και παράδοση στο έλεος και την αγάπη του Θεού. Προϋπόθεση για «καθαρή» και άρα αποτελεσματική προσευχή είναι η καθαρότητα του σώματος και της ψυχής από τα πάθη, στην οποία άλλωστε συμβάλλει η προσευχή, η οποία εξελίσσεται σταδιακά ως προς την ποιότητά της.

Εξωτερικά στοιχεία της προσευχής, τα οποία συντελούν και αυτά στην ποιότητά της, είναι η στάση του σώματος (γονυκλισία, ορθοστασία κ.λπ.) η συμμετοχή του σώματος στην προσευχή (μετάνοιες κ.ά.), καθώς και ο

τόπος και ο χρόνος, που επιλέγονται ώστε να βοηθούν στην επικοινωνία του ανθρώπου με τον Θεό.

■ Παιδαγωγικοί Στόχοι:

Τα παιδιά:

- Να κατανοήσουν με απλό τρόπο ότι η προσευχή είναι **ο τρόπος με τον οποίο μιλάμε στον Θεό**.
- Να γνωρίσουν ότι μπορούμε να προσευχόμαστε **οπουδήποτε και οποτεδήποτε**.
- Να αναγνωρίσουν ότι η προσευχή είναι **πράξη αγάπης, ευχαριστίας και εμπιστοσύνης** στον Θεό.
- Να μάθουν μικρές, απλές προσευχές (π.χ. «Πάτερ ημών», «Σε ευχαριστώ, Θεέ μου»).
- Να νιώσουν **χαρά, ηρεμία και ασφάλεια** όταν προσεύχονται.
- Να αντιληφθούν ότι ο Θεός είναι **Πατέρας που τα αγαπά και τα ακούει**.
- Να αναγνωρίσουν την προσευχή ως **τρόπο επικοινωνίας με τον Θεό της αγάπης**.
- Να καλλιεργήσουν **ευγνωμοσύνη, ταπεινότητα και εμπιστοσύνη** στο θέλημα του Θεού.
- Να συνδέσουν την προσευχή με **πράξεις αγάπης και καλοσύνης** στην καθημερινότητά τους.

■ Ενδεικτικές ερωτήσεις αξιολόγησης:

- Τι σημαίνει προσευχή;
- Σε ποιον μιλάμε όταν προσευχόμαστε;
- Πότε μπορούμε να προσευχηθούμε;
- Μπορούμε να προσευχόμαστε μόνο στην εκκλησία ή και στο σπίτι;
- Πώς νιώθουμε όταν μιλάμε στον Θεό;
- Ποια είναι μια προσευχή που ξέρεις ή έχεις ακούσει;

ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
<https://www.catichisi.gr/>

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
